

**T.C. SANAYİ VE
TEKNOLOJİ BAKANLIĞI**

GİRESUN DIŞ TİCARET ve HEDEF PAZAR ANALİZİ

GİRESUN
YATIRIM DESTEK OFİSİ
INVESTMENT SUPPORT OFFICE

**T.C. SANAYİ VE
TEKNOLOJİ BAKANLIĞI**

GİRESUN DIŞ TİCARET ve HEDEF PAZAR ANALİZİ

Hazırlayanlar

Murat ALADAĞ
Giresun YDO Koordinatör

Kemal YÜCEER
Giresun YDO Uzman

2021

İçindekiler

Kısaltmalar	v
Grafikler	vi
Tablolar	vii
Haritalar	vii
1. Giriş	1
2. Hazırlama Metodu	2
3. Küresel Dış Ticaret	2
4. Türkiye’de Dış Ticaret	3
5. Karadeniz Bölgesi ve TR 90 Bölgesi’nde Dış Ticaret	13
5.1. İBBS (İstatistiki Bölge Birimleri Sınıflaması) Bilgileri	13
5.2. SEGE (Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Endeksi) Verileri	14
5.3. Karadeniz Bölgesi’nde Dış Ticaret	16
5.4. TR 90 Bölgesi’nde Dış Ticaret	22
6. Giresun’da Dış Ticaret	28
6.1. Dış Ticaret Yapan Firma Sayıları	28
6.2. Dış Ticaret Verileri	29
6.3. Giresun’un Mevcut İhracatını Oluşturan Sektörler	33
6.3.1. Giresun’un İhracatında Öne Çıkan İlk 5 Sektör	37
6.3.1.1. Fındık ve Mamulleri İhracatı (15 - Gıda Ürünleri İmalatı)	37
6.3.1.2. Makine ve Aksamları İhracatı (27 – Ana Metal Sanayii)	41
6.3.1.3. Hazır Giyim ve Konfeksiyon İhracatı (18 – Giyim Eşyası)	42
6.3.1.4. Meyve Sebze Mamulleri İhracatı (15 – Gıda Ürünleri İmalatı)	43
6.3.1.5. Savunma ve Havacılık Sanayii İhracatı	44
6.4. Giresun’un İhracat Yaptığı Ülkeler	45
6.4.1. Giresun’un İhracatında Öne Çıkan İlk 7 Ülke	48
6.4.1.1. Almanya	48
6.4.1.2. Hollanda	50
6.4.1.3. İtalya	52
6.4.1.4. Avusturya	54
6.4.1.5. İsviçre	56
6.4.1.6. Çin	58
6.4.1.7. ABD	60
6.5. Giresun’un İthalat Yaptığı Ülkeler ve Ürünler	62

7. Hedef Pazar Analizi	64
7.1. Ülke Bazlı Hedef Pazar Analizi	64
7.1.1. Güney Kore	66
7.1.2. Yeni Zelanda	67
7.1.3. Gürcistan	68
7.1.4. Norveç	69
7.1.5. Diğer Ülkeler	69
7.2. Sektör Bazlı Hedef Pazar Analizi	70
7.2.1. Kabuksuz Fındık (Taze & Kurutulmuş) (GTİP 080222)	71
7.2.2. Örme & Kroşe Olan veya Olmayan Giyim Eşyası (GTİP 61 & 62)	72
7.2.3. Kazanlar, Makineler, Mekanik ve Elektrikli Cihazlar (GTİP 84 & 85)	73
7.2.4. Tabancalar, Silahlar, Parça ve Aksesuarları (GTİP 9302)	74
8. Sonuç	75
Kaynakça	76

Kısaltmalar

BAE	- Birleşik Arap Emirlikleri (<i>United Arab Emirates</i>)
EDBI	- İş Yapma Kolaylığı Endeksi (<i>Ease of Doing Business Index</i>)
EUROSTAT	- Avrupa İstatistik Ofisi (<i>European Statistical Office</i>)
FAOSTAT	- Gıda ve Tarım Örgütü İstatistik Ofisi (<i>Food and Agriculture Organization Statistics Division</i>)
GBS	- Girişimci Bilgi Sistemi (<i>Entrepreneur Data System</i>)
GTİP	- Gümrük Tarife İstatistik Pozisyonu (<i>HS Code - Customs Tariff</i>)
IBRD	- Uluslararası İmar ve Kalkınma Bankası (<i>International Bank for Reconstruction and Development</i>)
ICSID	- Uluslararası Yatırım Anlaşmazlıkları Çözüm Merkezi (<i>International Centre for Settlement of Investment Disputes</i>)
IDA	- Uluslararası Kalkınma Birliği (<i>International Development Association</i>)
IFC	- Uluslararası Finans Kurumu (<i>International Finance Corporation</i>)
ISIC	- Tüm Ekonomik Faaliyetlerin Uluslararası Sanayi Sınıflaması (<i>International Standard Industrial Classification of All Economic Activities</i>)
İBBS	- Türkiye İstatistiki Bölge Birimleri Sınıflaması (<i>Nomenclature of Territorial Units for Statistics</i>)
MIGA	- Çok Taraflı Yatırım Garantisi Ajansı (<i>Multilateral Investment Guarantee Agency</i>)
RCA	- Rekabet Gücü Karşılaştırma Endeksi (<i>Revealed Comparative Advantage Index</i>)
SEGE	- Sosyo Ekonomik Gelişmişlik Endeksi (<i>Socio-Economic Development Index</i>)
TİM	- Türkiye İhracatçılar Meclisi (<i>Turkish Exporters Assembly</i>)
TMO	- Toprak Mahsulleri Ofisi (<i>Turkish Grain Board</i>)
TR 8	- İBBS 1 Batı Karadeniz Bölgesi (<i>West Black Sea Region</i>) (<i>Amasya, Bartın, Çankırı, Çorum, Karabük, Kastamonu, Samsun, Sinop, Tokat, Zonguldak</i>)
TR 9	- İBBS 1 Doğu Karadeniz Bölgesi (<i>East Black Sea Region</i>) (<i>Artvin, Giresun, Gümüşhane, Ordu, Rize ve Trabzon</i>)
TR 90	- İBBS 2 Trabzon Alt Bölgesi (<i>Trabzon Subregion</i>) (<i>Artvin, Giresun, Gümüşhane, Ordu, Rize ve Trabzon</i>)
TÜİK	- Türkiye İstatistik Kurumu (<i>Turkish Statistical Institute</i>)
WBG	- Dünya Bankası Grubu (<i>World Bank Group</i>)
WTO	- Dünya Ticaret Örgütü (<i>World Trade Organization</i>)

Grafikler

Grafik 1: Küresel Dış Ticaret Hacmi	2
Grafik 2: Türkiye Dış Ticaret Verileri	3
Grafik 3: Türkiye’de İhracatın İthalatı Karşılama Oranı	4
Grafik 4: Türkiye'nin 2005 - 2020 Yılları Arası İhracat Sıralaması	5
Grafik 5: Giresun’un 2017 SEGE Sıralamasına İlişkin Ölçütleri	14
Grafik 6: Karadeniz Bölgesi Dış Ticaret Verileri	16
Grafik 7: Karadeniz Bölgesi’nde İhracatın İthalatı Karşılama Oranı.....	17
Grafik 8: TR 90 Bölgesi Dış Ticaret Verileri.....	22
Grafik 9: TR 90 Bölgesinde İhracatın İthalatı Karşılama Oranı	23
Grafik 10: TR 90 Bölgesi İhracatının Karadeniz Bölgesi Toplamındaki Payı	24
Grafik 11: TR 90 Bölgesi İthalatının Karadeniz Bölgesi Toplamındaki Payı	24
Grafik 12: Giresun’da Dış Ticaret Yapan Firma Sayıları (2005 - 2020)	28
Grafik 13: Giresun’un Dış Ticaret Verileri	29
Grafik 14: Giresun’da İhracatın İthalatı Karşılama Oranı.....	30
Grafik 15: Giresun’un 2020 Yılı İçin Aylık İhracat Değerleri.....	31
Grafik 16: Giresun’un 2021 Yılı İlk 8 Ay İhracat Değerleri.....	31
Grafik 17: Giresun’un 2021 Yılı İlk 7 Ay İthalat Değerleri	32
Grafik 18: Giresun’un TR 90 Bölgesi’ndeki Dış Ticaret Payı.....	32
Grafik 19: Sektörlerin Kümelenme Potansiyeli ve Mevcut Durum Performansı	35
Grafik 20: Giresun’da Fındık ve Mamulleri Sektörünün İhracatı.....	37
Grafik 21: Giresun’da Fındık ve Mamulleri Sektörünün Toplamdaki Payı.....	38
Grafik 22: Giresun’da Makine ve Aksamları Sektörünün İhracatı	41
Grafik 23: Giresun’da Hazır Giyim ve Konfeksiyon Sektörü İhracatı	42
Grafik 24: Giresun’da Meyve Sebze Mamulleri Sektörü İhracatı	43
Grafik 25: Giresun’da Savunma ve Havacılık Sektörünün İhracatı.....	44
Grafik 26: Giresun’un 2005 - 2020 Arası İhracat Yaptığı Ülke Sayısı.....	46
Grafik 27: Giresun’un 2005 - 2020 Arası Almanya’ya İhracatı	48
Grafik 28: Giresun’un 2005 - 2020 Arası Hollanda’ya İhracatı	50
Grafik 29: Giresun’un 2005 - 2020 Arası İtalya’ya İhracatı	52
Grafik 30: Giresun’un 2005 - 2020 Arası Avusturya’ya İhracatı	54
Grafik 31: Giresun’un 2005 - 2020 Arası İsviçre’ye İhracatı	56
Grafik 32: Giresun’un 2005 - 2020 Arası Çin’e İhracatı	58
Grafik 33: Giresun’un 2005 - 2020 Arası ABD’ye İhracatı.....	60
Grafik 34: GTİP 080222 Trade Map Hedef Pazar Analizi	71
Grafik 35: GTİP 61 Trade Map Hedef Pazar Analizi	72
Grafik 36: GTİP 62 Trade Map Hedef Pazar Analizi	72
Grafik 37: GTİP 84 Trade Map Hedef Pazar Analizi	73
Grafik 38: GTİP 85 Trade Map Hedef Pazar Analizi	73
Grafik 39: GTİP 9302 Trade Map Hedef Pazar Analizi	74

Tablolar

Tablo 1: 2005-2020 Yılları Arasında Küresel İhracat ve İthalat Değerlerinde İlk 10 Ülke.....	3
Tablo 2: Türkiye’de 2020 Yılı İhracat Verilerine Göre İlk 20 Fasıll	6
Tablo 3: Türkiye’de 2020 Yılı İthalat Verilerine Göre İlk 20 Fasıll	7
Tablo 4: Türkiye’nin İhracatında ve İthalatında İlk 20 Ülke	8
Tablo 5: Türkiye’nin İhracatının Arttığı İlk 20 Ülke	9
Tablo 6: Türkiye’nin İhracatının Azaldığı İlk 20 Ülke	10
Tablo 7: Türkiye’nin İthalatının Arttığı İlk 20 Ülke	11
Tablo 8: Türkiye’nin İthalatının Azaldığı İlk 20 Ülke	12
Tablo 9: Giresun’un 2017 SEGE İlçe Bazında Verileri	15
Tablo 10: Karadeniz Bölgesi Dış Ticaret Verileri.....	17
Tablo 11: Karadeniz Bölgesi’nin 2020’de İhracat Yaptığı İlk 10 Sektör	18
Tablo 12: Karadeniz Bölgesi’nin 2020’de İhracat Yaptığı İlk 20 Ülke	19
Tablo 13: Karadeniz Bölgesi’nin ISIC’e Göre 2019’da İthalat Yaptığı İlk 5 Sektör.....	19
Tablo 14: Karadeniz Bölgesi’nin ISIC 2’li Düzey İmalat Sektörü İthalatı Alt Sıralaması.....	20
Tablo 15: Karadeniz Bölgesi ISIC 3’lü Düzey Gıda Ürünlerinin İmalatı Sıralaması.....	20
Tablo 16: Karadeniz Bölgesi’nin 2019’da İthalat Yaptığı İlk 10 Ülke	21
Tablo 17: TR 90 Bölgesi Dış Ticaret Verileri	23
Tablo 18: TR 90 Bölgesi’nin 2020’de İhracat Yaptığı İlk 10 Sektör.....	25
Tablo 19: TR 90 Bölgesi’nin 2020’de İhracat Yaptığı Sektörlerin İller Sıralaması	25
Tablo 20: TR 90 Bölgesi’nin 2020’de İhracat Yaptığı İlk 20 Ülke	26
Tablo 21: Giresun’un 2005-2020 Arası İhracat Yaptığı Sektörler ve Sıralamaları Tablosu ...	33
Tablo 22: Giresun’un 2020’de İhracat Yaptığı Sektörlerin Sıralaması.....	36
Tablo 23: Türkiye ve TR 90 Bölgesi Fındık Alanları ve Üretimleri (2020)	39
Tablo 24: Giresun’un 2020’de İhracat Yaptığı İlk 20 Ülke	47
Tablo 25: Giresun’un 2020 Yılında İthalat Yaptığı Ülkelerin Sıralaması ve Aylık Detayları	62

Haritalar

Harita 1: İBBS2 Düzeyine Göre Türkiye Bölge ve Kalkınma Ajansları Haritası.....	13

1. Giriş

Karadeniz Bölgesi'nin en eski ve en önemli kale kenti olan Giresun'da, Antik Çağ'da başlayan koloni ticareti kesintisiz olarak Cumhuriyet yıllarına kadar devam etmiştir. Bir liman şehri olması sebebiyle Orta Çağ'dan itibaren tüccarların uğrak noktasıdır. Osmanlı hâkimiyetine girene kadar sağlam bir kale olarak önemini koruyan Giresun, Antik Çağ'da madenleri ve denizindeki balığı ile ün yapmış, nispeten korunaklı limanı ile Doğu Karadeniz'de birkaç askeri üstün biri olmuştur. Orta Çağ'da fındık ticareti ön plandayken iç kesimlerde Şebinkarahisar yol bağlantısı ile hububat ve madenlerin ihraç limanı özelliği bulunmaktadır. Giresun bu çağda dokuma ve şap malzemelerini ihracatı ile ün kazanmıştır.¹ Tarihi İpek Yolu güzergâhında bulunan Giresun, özellikle Asya mallarının Avrupa'ya taşınmasında önemli bir işlev görmüştür. 14. Yüzyıl'da ticari faaliyetlerini hızlandıran Cenevizlilerin önemli ticari merkezlerinden bir tanesi de Giresun'dur.² Düyun-u Umumiye adına envanter çalışması yapan Vital Cuinet şunları kayda almıştır: Giresun Limanı'na haftada 7 vapur uğramaktadır ve limana bağlı 42 mavna, 195 küçük gemi, 4 tane de büyük gemi vardır. 1 yıl içerisinde limana 3.165 yelkenli ve 140 vapur uğramıştır. 1901 yılında Fransa, Almanya, Rusya, İtalya gibi ülkelere ait ticaret acenteleri faaliyet göstermektedir. Ayrıca birkaç ülkeye ait yabancı ticaret misyonu bulunmaktadır. O dönemde ihraç edilen mallar ise pamuklu dokuma, madeni eşya, gümüş, bıçak ve bakırdır. 1890 yıllarında Giresun Limanı'ndan çok sayıda ülkeye ihracat yapılmaktadır. Örneğin 1899 yılında Giresun'dan 187.230 Pound ihracat, 135.010 Pound ithalat yapılmıştır.³ Kentin tarihinde ticaretin, özellikle dış ticaretin çok önemli ve belirleyici bir yeri bulunmaktadır.

Günümüzde ilin tarım alanlarının %71'ini ve gelirin de yaklaşık %80'ini fındık ürünü oluşturmaktadır. Giresun Fındığı kendine has aroması ve ayırt edici özelliklerinden dolayı coğrafi işaret belgesi almış tescilli bir üründür. Giresun'da dış pazarlara yapılan ihracatın büyük bir kısmı fındık işlemenin ağırlıklı olduğu tarıma dayalı sanayi ürünlerinden oluşmaktadır. Ülkeler bazında yapılan ihracat miktarı ve niteliğine baktığımızda, Fındık mamulleri başta olmak üzere Almanya'dan Tayland'a ve Etiyopya'ya kadar 115 ülkeye ihracat gerçekleşmektedir. Ayrıca ilk 5 ülke arasına önemli bir pazar olan Çin Halk Cumhuriyeti de dâhil olmuştur. 2020 Yılında 266 Milyon Dolarlık ihracat rakamı ile bir önceki yıla göre %14 oranında ihracat artışı sağlanmıştır. 2021 yılında toplam 25 alt sektördeki ihracat, yoğun olarak fındık ve fındık mamulleri, makine aksamaları, savunma sanayi, hazır giyim sektörlerinde önemli oranlarda ihracat yapılmaktadır.

Üretimini Giresun'da yapan birçok firma çeşitli sebeplerden dolayı (gümrükleme, danışmanlık, lojistik vb.) ihracatını başka iller üzerinden gerçekleştirdiği için ilgili tutarlar Giresun iline kayıt olarak gerçekleşmemektedir. Üretimi ve konumu açısından yüksek bir potansiyele sahip Giresun'da gerçek ihracat rakamının daha yüksek olduğu tespit edilmiştir.

Elinizde bulunan bu rapor ile birlikte ilk defa Giresun dış ticareti ile ilgili derinlemesine bir analiz yapılmıştır. Güncel verilerin de yer aldığı raporda sektörler ve hedef pazarlar analiz edilerek özel sektörün ve ilgili kurumların hizmetine sunulmuştur.

¹ Prof. Dr. Feridun Emecen / Giresun İl Özel İdaresi Kültür Serisi 4

² Dr. Nazım Kuruca / Geçmişten Günümüze Giresun s. 43

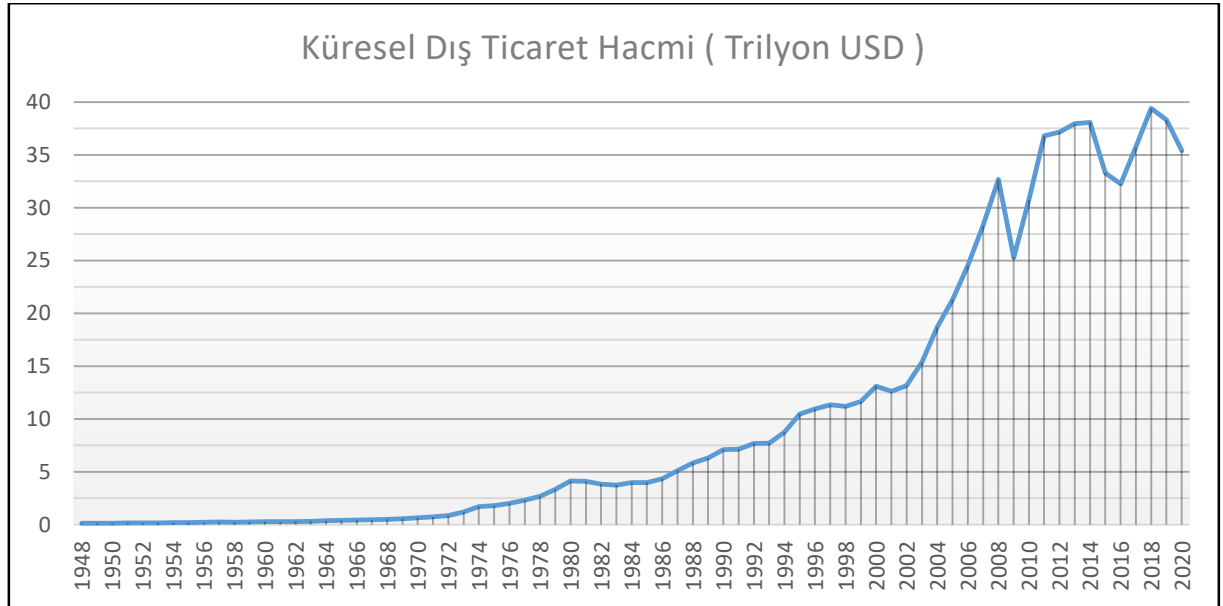
³ Üner s. 70

2. Hazırlama Metodu

Bu rapor; genelden özele doğru gidilerek Dünya, Türkiye, Karadeniz Bölgesi, TR 90 Bölgesi ve Giresun'un ihracat ve ithalat verilerinden oluşan dış ticaret istatistiklerinin ilgili kurum, kuruluş, mevcut rapor, araştırma ve analizlerden derlenerek toplanması, grafikler ve tablolar halinde sunulması ve sonuç olarak analiz edilmesi metoduyla hazırlanmıştır.

3. Küresel Dış Ticaret

Dünya Ticaret Örgütü'nün yayınladığı verilere bakıldığında küresel dış ticaret istatistiklerinin 1948 yılından itibaren tutulmaya başlandığı görülmüştür. Küresel ihracat ve ithalat verileri mantık olarak aynı değerlerde oldukları ve haliyle grafikleri de eş değer olacakları için aşağıdaki tek grafik üzerinden küresel dış ticaret hacmi verileri sunulmuştur.

Grafik 1: Küresel Dış Ticaret Hacmi

Kaynak: (WTO)⁴

1948 yılında 120 Milyar USD olan küresel dış ticaret değeri, 2008'e kadar genelde artarak devam etmiş ve 32,5 Trilyon USD'ye ulaşmıştır. 2009 yılında yaşanan küresel krizden dolayı toplam dış ticaret hacmi 25 Trilyon USD'ye düşse de 2014'de tekrar 37,5 Trilyon USD'ye kadar yükselmiştir. 2016'da 32,5 Trilyon USD'ye düşen değer, 2018'de 40 Trilyon USD'yi bulduktan sonra 2019 ve 2020 yılında Covid-19 pandemisi nedeniyle tekrar inişe geçerek 35 Trilyon USD'ye düşmüştür. Son 73 yılda toplam dış ticaret hacmi 762,5 Trilyon USD çıkmış, yıllık ortalama ise 10,5 Trilyon USD olmuştur.

Küresel dış ticarete en çok katkısı olan ilk 10 ülkenin verileri aşağıdaki tablo verilmiştir. Bu sıralamalar 2005 ile 2020 yılları arası değerlerin toplamı üzerinden yapılmıştır.

⁴ <https://data.wto.org/>

Tablo 1: 2005-2020 Yılları Arasında Küresel İhracat ve İthalat Değerlerinde İlk 10 Ülke

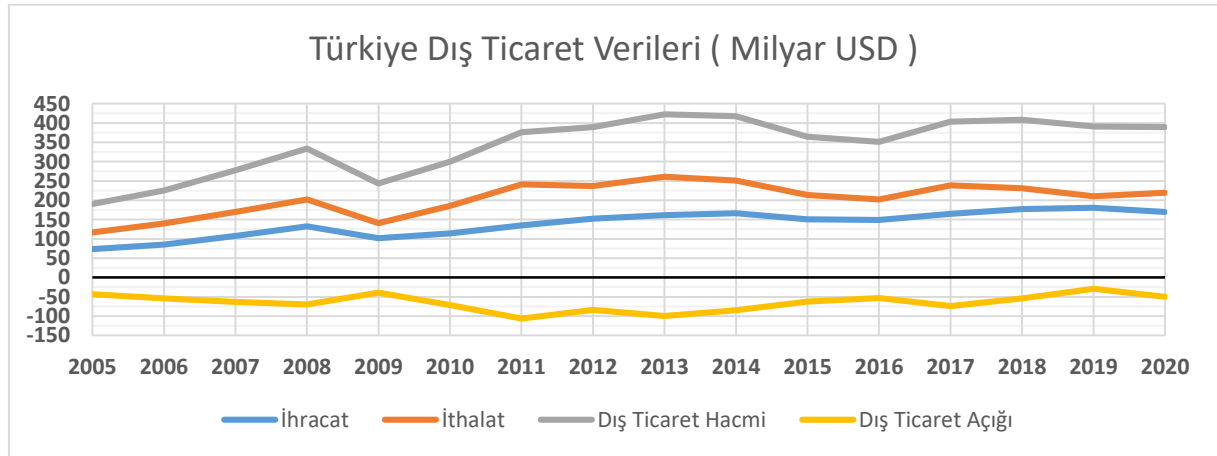
Toplam İhracat	Sıralama	Toplam İthalat
Çin	1	ABD
ABD	2	Çin
Almanya	3	Almanya
Japonya	4	Japonya
Hollanda	5	Birleşik Krallık
Fransa	6	Fransa
İtalya	7	Hollanda
Güney Kore	8	Hong Kong
Hong Kong	9	İtalya
Birleşik Krallık	10	Güney Kore

Kaynak: (T.C. Ticaret Bakanlığı)⁵

Sıralamalara baktığımızda Çin'e ait Özel İdari Bölge olan Hong Kong'un çoğu devleti geçip hem ithalat hem de ihracat da ilk 10'a girmesi dikkat çekici bir durumdur. Hong Kong'un bu sıralamada yer almasının başlıca nedenleri; ihracatında ve ithalatında en büyük payların ilk 2 sırada yer alan Çin ve ABD'ye ait olması, ihracatında önde gelen ürünlerin elektronik entegre devreler, bellekler, telefon cihazları gibi tüm dünyanın günümüz teknolojisinde ihtiyaç duyduğu ürünler olması ve aynı zamanda altın ihracatında da büyük bir paya sahip olmasıdır. Türkiye ise özellikle ihracat konusunda ilk 10'a girememiş ve 31. sırada kalmış, ithalatta ise 22. sırada yer almıştır.

4. Türkiye'de Dış Ticaret

Türkiye'ye bakıldığında ise dış ticaret verileri tek bir grafikte aşağıdaki şekilde özetlenebilir.

Grafik 2: Türkiye Dış Ticaret Verileri

Kaynak: (T.C. Ticaret Bakanlığı)²

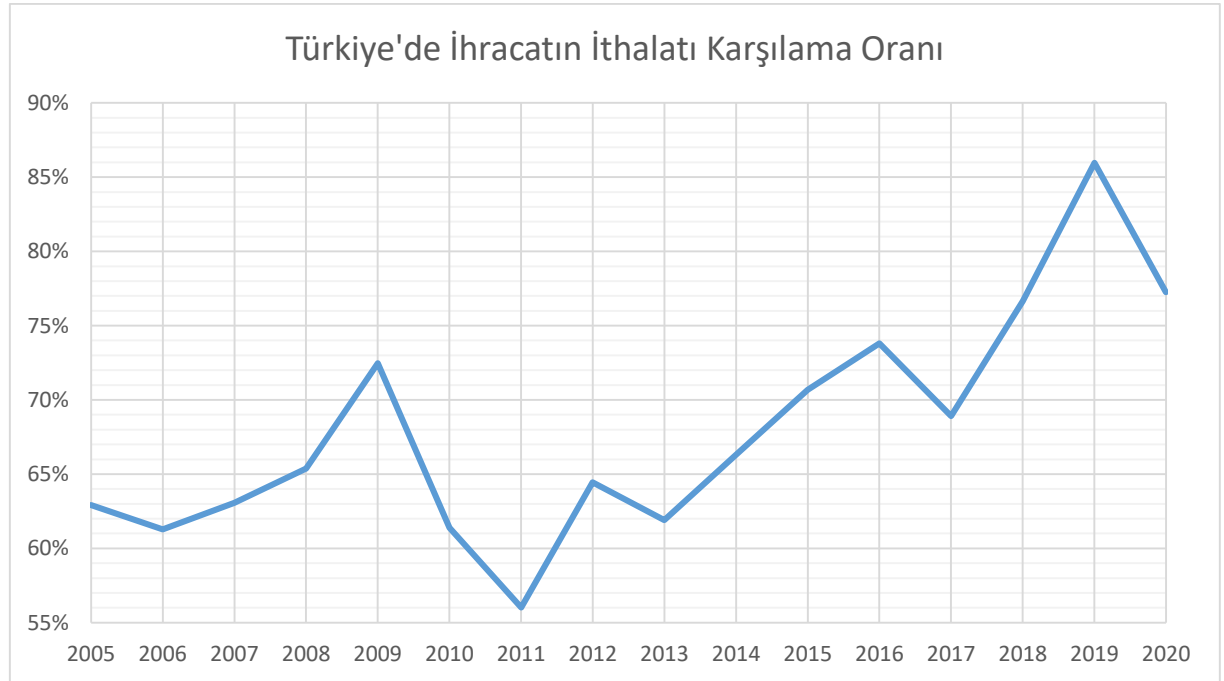
Grafiği analiz edecek olursak ihracatın 2005'te 73,5 Milyar USD ile başladığını, en yüksek değerine 2019'da 180 Milyar USD ile ulaştığını ve 2020'de ise 170 Milyar USD olduğunu görmekteyiz. Bu veriler doğrultusunda 2005 - 2020 yılları arasında toplam ihracat 2,25 Trilyon USD, ortalama yıllık ihracat 140 Milyar USD çıkmıştır.

⁵ <https://ticaret.gov.tr/istatistikler/dis-ticaret-istatistikleri/ulkelere-gore-dunya-ticareti-2005-2020>

İthalata bakacak olursak, 2005'te 116,5 Milyar USD olan değerin 2013'te 260 Milyar USD ile en yüksek değerine ulaştığını ve 2020'de 220 Milyar USD'ye düştüğünü görmekteyiz. 2005 - 2020 yılları arasında toplam ithalat 3,25 Trilyon USD, ortalama yıllık ithalat ise 203 Milyar USD çıkmıştır.

Dış ticaret hacmi ise yukarıda yazılan sonuçlara istinaden en yüksek değerine 2013'te 422 Milyar USD ile ulaşmış, 2005'te 190 Milyar USD olan değer 2020'de 390 Milyar USD'ye yükselmiştir. 2005 - 2020 döneminde toplam dış ticaret hacmi 5,5 Trilyon USD, ortalama yıllık dış ticaret hacmi 343 Milyar USD olmuştur.

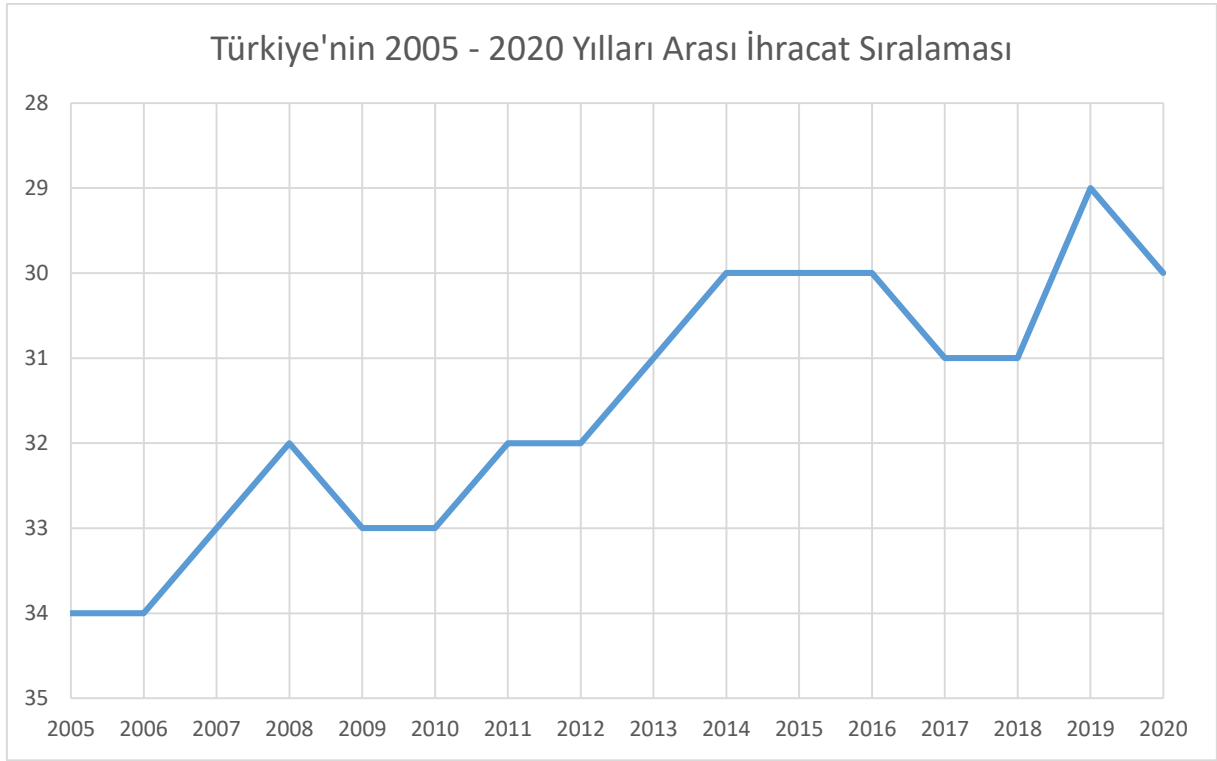
2005 - 2020 yılları arasında Türkiye sürekli dış ticaret açığı vermiştir. 0'ın üzerine çıkamayan değer, 2005'te 43 Milyar USD iken en yüksek değerine 2011'de 105 Milyar USD ile ve en düşük değerine ise 2019'da 29,5 Milyar USD ile ulaşmış, 2020'de ise 50 Milyar USD seviyesinde gerçekleşmiştir. 2005 - 2020 yılları arasında toplam dış ticaret açığı 1,05 Trilyon USD, ortalama yıllık dış ticaret açığı ise 65,5 Milyar USD olmuştur.

Grafik 3: Türkiye’de İhracatın İthalatı Karşılama Oranı
Kaynak: (T.C. Ticaret Bakanlığı)⁶

Türkiye’de ihracatın ithalatı karşılama oranını incelediğimizde; 2005’te % 63 karşılama oranı varken, en az karşılama oranı 2011’de % 56 ve en fazla karşılama oranı ise 2019’da % 86 olarak çıkmıştır. 2020’de ise bu değer %77’dir. Ortalama ise % 68 olmuştur.

⁶ <https://ticaret.gov.tr/istatistikler/dis-ticaret-istatistikleri/ulkelere-gore-dunya-ticareti-2005-2020>

Grafik 4: Türkiye'nin 2005 - 2020 Yılları Arası İhracat Sıralaması

Kaynak: (T.C. Ticaret Bakanlığı)⁷

Türkiye'nin 2005 - 2020 yılları arası küresel ihracat sıralaması grafiğine baktığımızda yukarı yönlü bir eğilim olduğunu görmekteyiz. 2005 yılındaki ihracat değeriyle küresel sıralamada 34. sırada olan Türkiye, 2020 yılında ise 30. sırada yer almıştır.

Grafikte dikkat çeken ayrıntı, 2019'da ulaşılan tepe noktasıdır. 2019'da Türkiye 29. sırada yer almıştır. Bir önceki yıla göre sıralamada 2 sıra birden yükselmesi, 2019'da cari açığın 2005-2020 arası dönemdeki en az cari açık olmasına, 2019'da küresel dış ticaret hacminin Türkiye'nin aksine azalmasına ve karşılama oranının ise 2005-2020 arası dönemdeki en fazla karşılama oranı olmasına bağlıdır.

İthalatta ise Türkiye 2005'te ve 2020'de 23. sırada yer almıştır⁴. Bu yıllar arasındaki dalgalanmalar neticesinde Türkiye 2007'de 19. sıraya kadar yükselmiş, 2018 ve 2019'da ise 25. sıraya düşmüştür. İthalatın da özellikle 2018 ve 2019'da azalması, yukarıda bahsedilen 2019'daki ihracat sıralamamızın oluşmasında önemli bir etkidir.

Değerlerden ve sıralamalardan sonra Türkiye'nin dış ticaretinde ilk 20 fasıla bakıldığında, sırasıyla ihracat ve ithalat için sayfanın devamında yer alan tablolara ulaşılabilir. Bu tablolar 2020 yılı verilerine göre oluşturulmuştur.

⁷ <https://ticaret.gov.tr/istatistikler/dis-ticaret-istatistikleri/ulkelere-gore-dunya-ticareti-2005-2020>

Tablo 2: Türkiye’de 2020 Yılı İhracat Verilerine Göre İlk 20 Fasıl

Sıra No	Fasıl No	Fasıl Adı	İhracat Değeri (Milyar USD)
1	87	Motorlu Kara Taşıtları	22,098
2	84	Kazanlar, Makinalar	16,796
3	85	Elektrikli Makina ve Cihazlar, Aksam ve Parçaları	9,307
4	72	Demir ve Çelik	8,803
5	61	Örme Giyim Eşyası ve Aksesuarları	8,386
6	39	Plastik ve Plastikten Mamul Eşya	6,971
7	71	İnciler, Kıymetli Taş ve Metal Mamulleri, Madeni Paralar	6,693
8	62	Örülmemiş Giyim Eşyası ve Aksesuarları	6,599
9	73	Demir veya Çelikten Eşya	6,363
10	08	Yenilen Meyveler, Kabuklu Yemişler	4,830
11	27	Mineral Yakıtlar, Mineral Yağlar	4,715
12	94	Mobilyalar	3,897
13	76	Alüminyum ve Alüminyum Eşya	3,061
14	25	Tuz, Kükürt, Toprak ve Taşlar, Alçılar ve Çimento	2,801
15	40	Kauçuk ve Kauçuktan Eşya	2,656
16	57	Halılar ve Diğer Dokumaya Elverişli Maddeden Yer Kaplamaları	2,621
17	63	Mensucattan Mamul Diğer Eşya, Kullanılmış Eşya, Paçavralar	2,521
18	20	Sebze, Meyve, Bitki Parçaları, Sert Kabuklu Yemiş Konserveleri	2,365
19	19	Esasını Hububat, Un, Nişasta, Süt Teşkil Eden Müstahzarlar	2,077
20	30	Eczacılık Ürünleri	1,826

Kaynak: (T.C. Ticaret Bakanlığı)⁸

Tablodan da görülebileceği gibi Türkiye’nin ihracatında en önemli ilk 5 fasıl Motorlu Kara Taşıtları, Kazanlar ve Makinalar, Elektrikli Makina ve Cihazlar ile Aksam ve Parçaları, Demir ve Çelik, Örme Giyim Eşyası ve Aksesuarları olmuştur. Bu 5 fasılın ilk 20’deki payı % 50’nin üzerindedir.

Ayrıca ilk 20 fasılın toplam ihracat değeri ise yaklaşık 125 Milyar USD olmuştur ve bu değer de toplam değer olan 170 Milyar USD’nin içinde yaklaşık % 75 paya sahiptir. İlk 20’deki fasılların ortalaması ise 6,25 Milyar USD olmuştur.

⁸ [Dış Ticaret ve Başlıca Ekonomik Göstergeler \(2020 Yıllık \)](https://ticaret.gov.tr/istatistikler/dis-ticaret-istatistikleri) (Tablo 8)
(<https://ticaret.gov.tr/istatistikler/dis-ticaret-istatistikleri>)

Tablo 3: Türkiye’de 2020 Yılı İthalat Verilerine Göre İlk 20 Fasıl

Sıra No	Fasıl No	Fasıl Adı	İthalat Değeri (Milyar USD)
1	27	Mineral Yakıtlar, Mineral Yağlar	28,925
2	71	Kıymetli veya Yarı Kıymetli Taşlar	26,591
3	84	Kazanlar, Makinalar	25,272
4	85	Elektrikli Makina ve Cihazlar	17,140
5	87	Motorlu Kara Taşıtları	15,292
6	72	Demir ve Çelik	15,103
7	39	Plastikler ve Mamulleri	11,739
8	29	Organik Kimyasal Ürünler	5,888
9	30	Eczacılık Ürünleri	4,958
10	90	Optik, Fotoğraf, Sinema, Ölçü, Kontrol, Ayar Aletleri vs.	4,754
11	88	Hava Taşıtları ve Bunların Aksam Parçaları	3,768
12	76	Alüminyum ve Alüminyumdan Eşya	3,408
13	10	Hububat	3,281
14	74	Bakır ve Bakırdan Eşya	3,212
15	40	Kauçuk ve Kauçuktan Eşya	2,692
16	52	Pamuk, Pamuk İpliği ve Pamuklu Mensucat	2,543
17	73	Demir veya Çelikten Eşya	2,460
18	48	Kâğıt ve Karton	2,429
19	38	Muhtelif Kimyasal Maddeler	2,390
20	12	Yağlı Tohum ve Meyveler	2,383

Kaynak: (T.C. Ticaret Bakanlığı)⁹

İthalata baktığımızda ise ilk 2 fasılın Mineral Yakıtlar ve Yağlar ile Kıymetli ve Yarı Kıymetli Taşlar olduğunu, ondan sonraki 5 fasılın ise aynı zamanda ihracatını da yaptığımız fasıllar olduğunu görmekteyiz.

Bu ilk 7 fasılın ilk 20 fasıl içindeki toplam payı % 75 olup ilk 20 fasılın toplam değeri olan 185 Milyar USD’nin toplam 2020 ithalat değeri 220 Milyar USD içindeki payı ise % 85’tir. İlk 20’deki fasılların ortalaması 9,25 Milyar USD olmuştur.

Türkiye’nin ihracatı ve ithalatında ilk 20 sırayı alan ülkeler ise aşağıda belirtilmiştir.

⁹ [Dış Ticaret ve Başlıca Ekonomik Göstergeler \(2020 Yıllık \)](https://ticaret.gov.tr/istatistikler/dis-ticaret-istatistikleri) (Tablo 20)
(<https://ticaret.gov.tr/istatistikler/dis-ticaret-istatistikleri>)

Tablo 4: Türkiye'nin İhracatında ve İthalatında İlk 20 Ülke
İhracat Sıralaması

Sıra No	Ülke	2020 Değeri	Pay (%)
1	Almanya	15,979	9,4
2	İngiltere	11,236	6,6
3	ABD	10,183	6,0
4	Irak	9,142	5,4
5	İtalya	8,083	4,8
6	Fransa	7,195	4,2
7	İspanya	6,684	3,9
8	Hollanda	5,195	3,1
9	İsrail	4,704	2,8
10	Rusya	4,507	2,7
11	Romanya	3,896	2,3
12	Belçika	3,635	2,1
13	Polonya	3,475	2,0
14	Mısır	3,136	1,8
15	Çin	2,866	1,7
16	BAE	2,828	1,7
17	Bulgaristan	2,634	1,6
18	Suudi Arabistan	2,508	1,5
19	İran	2,253	1,3
20	Ukrayna	2,090	1,2

İthalat Sıralaması

Sıra No	Ülkeler	2020 Değeri	Pay (%)
1	Çin	23,042	10,5
2	Almanya	21,733	9,9
3	Rusya	17,829	8,1
4	ABD	11,525	5,3
5	İtalya	9,200	4,2
6	Irak	8,202	3,7
7	İsviçre	7,771	3,5
8	Fransa	6,988	3,2
9	Güney Kore	5,734	2,6
10	BAE	5,604	2,6
11	İngiltere	5,582	2,5
12	İspanya	5,039	2,3
13	Hindistan	4,830	2,2
14	Japonya	3,743	1,7
15	Belçika	3,716	1,7
16	Hollanda	3,629	1,7
17	Brezilya	3,228	1,5
18	Polonya	3,005	1,4
19	Romanya	2,769	1,3
20	Çek Cumhuriyeti	2,746	1,3

(Milyar USD)

Kaynak: (T.C. Ticaret Bakanlığı)¹⁰

İhracatımızda ilk 20 sırayı alan ülkelerin toplam ihracat değeri 112 Milyar USD olup toplam ihracat değeri olan 170 Milyar USD'nin içinde yaklaşık % 65 paya sahip olduğu görülmektedir. İlk 20'deki ülke ortalaması 5,6 Milyar USD çıkmıştır.

İthalatımızda ilk 20 sırayı alan ülkelerin toplam ithalat değeri ise 155 Milyar USD olup toplam ithalat değeri olan 220 Milyar USD'nin içinde yaklaşık % 70 paya sahip olduğu görülmektedir. İlk 20'deki ülke ortalaması 7,75 Milyar USD çıkmıştır.

Türkiye'nin ihracatının ve ithalatının 2019 ile 2020 arasındaki farka göre arttığı ve azaldığı ilk 20 ülke sıralanacak olursa aşağıdaki tablolar oluşacaktır. Sıralamalar Fark'a göre yapılmıştır.

¹⁰ [Dış Ticaret ve Başlıca Ekonomik Göstergeler \(2020 Yıllık \)](https://ticaret.gov.tr/istatistikler/dis-ticaret-istatistikleri) (Tablo 16 ve Tablo 29)
(<https://ticaret.gov.tr/istatistikler/dis-ticaret-istatistikleri>)

Tablo 5: Türkiye'nin İhracatının Arttığı İlk 20 Ülke

Sıra No	Ülkeler	Yıllık İhracat (Milyon USD)		Fark (Milyon USD)	Değişim (%)
		2019	2020		
1	ABD	8.971	10.183	1.212	13,5
2	Rusya	4.152	4.507	355	8,5
3	Azerbaycan	1.788	2.085	297	16,6
4	İsrail	4.464	4.704	240	5,4
5	Belçika	3.396	3.635	238	7,0
6	Güney Kore	944	1.104	160	17,0
7	Marshall Adaları	176	332	157	89,3
8	Çin	2.726	2.866	140	5,1
9	Venezuela	132	236	104	78,5
10	Gana	374	478	103	27,6
11	Brezilya	495	589	94	19,0
12	Kazakistan	900	986	86	9,5
13	Fildişi Kıyısı	228	308	80	35,2
14	Hong Kong	744	818	74	10,0
15	Senegal	289	361	72	25,0
16	Pakistan	550	620	70	12,7
17	Sudan	307	375	68	22,3
18	Avustralya	661	727	66	9,9
19	Cibuti	256	320	64	25,1
20	Sırbistan	954	1.018	64	6,7
21	Toplam	32.507	36.252	3.745	11,5

Kaynak: (T.C. Ticaret Bakanlığı)¹¹

Görüldüğü gibi 2020'de küresel ithalatla ilk sırada yer alan ABD'ye Türkiye'nin ihracatının artmış olması önemli bir gelişmedir. 2. sıradaki Çin'e de ihracatımız artmıştır. Tabloda ayrıca 7. sıradaki Marshall Adaları'nın % 89 ve 9. sıradaki Venezuela'nın % 78 ile artış göstermesi kayda değer bir durumdur.

¹¹ [Dış Ticaret ve Başlıca Ekonomik Göstergeler \(2020 Yıllık \)](https://ticaret.gov.tr/istatistikler/dis-ticaret-istatistikleri) (Tablo 17)
(<https://ticaret.gov.tr/istatistikler/dis-ticaret-istatistikleri>)

Tablo 6: Türkiye'nin İhracatının Azaldığı İlk 20 Ülke

Sıra No	Ülkeler	Yıllık İhracat (Milyon USD)		Fark (Milyon USD)	Değişim (%)
		2019	2020		
1	İtalya	9.753	8.083	-1.670	-17,1
2	İspanya	8.139	6.684	-1.454	-17,9
3	Irak	10.223	9.142	-1.081	-10,6
4	BAE	3.627	2.828	-799	-22,0
5	Suudi Arabistan	3.293	2.508	-785	-23,8
6	Fransa	7.946	7.195	-750	-9,4
7	Almanya	16.617	15.979	-638	-3,8
8	Cezayir	2.016	1.450	-567	-28,1
9	Hollanda	5.762	5.195	-567	-9,8
10	Malta	955	432	-523	-54,7
11	İran	2.737	2.253	-484	-17,7
12	Yunanistan	2.245	1.800	-445	-19,8
13	KKTC	1.298	860	-438	-33,8
14	Libya	2.069	1.653	-416	-20,1
15	Singapur	750	343	-407	-54,2
16	Mısır	3.509	3.136	-372	-10,6
17	Fas	2.347	2.057	-290	-12,4
18	Hindistan	1.166	890	-277	-23,7
19	Katar	1.293	1.037	-256	-19,8
20	Portekiz	1.147	925	-222	-19,4
21	Toplam	86.895	74.452	-12.443	-14,3

Kaynak: (T.C. Ticaret Bakanlığı)¹²

Bu tabloda da ilk 2 ülke İtalya ve İspanya'dır. Türkiye'nin en çok ihracat yaptığı ülke Almanya ise bu tabloda 7. sırada yer almıştır.

Değişim oranlarına bakılacak olursa özellikle % 54,7 azalan Malta ve % 54,2 azalan Singapur dikkat çekmektedir.

Türkiye'nin ihracattaki ilk 20 ülkesinin +/- değişimlerine bakıldığında toplamda 6,7 Milyar USD azalma olduğu görülmüştür. Bu da yaklaşık olarak % 5,6'ya denk gelmektedir.

¹² [Dış Ticaret ve Başlıca Ekonomik Göstergeler \(2020 Yıllık \)](https://ticaret.gov.tr/istatistikler/dis-ticaret-istatistikleri) (Tablo 18)
(<https://ticaret.gov.tr/istatistikler/dis-ticaret-istatistikleri>)

Tablo 7: Türkiye'nin İthalatının Arttığı İlk 20 Ülke

Sıra No	Ülkeler	Yıllık İthalat (Milyon USD)		Fark (Milyon USD)	Değişim (%)
		2019	2020		
1	Irak	2.678	8.202	5.523	206,2
2	İsviçre	3.375	7.771	4.396	130,3
3	Çin	19.128	23.042	3.913	20,5
4	Almanya	19.280	21.733	2.452	12,7
5	BAE	4.389	5.604	1.215	27,7
6	Libya	484	1.674	1.191	246,3
7	İspanya	4.446	5.039	593	13,3
8	Brezilya	2.655	3.228	573	21,6
9	Belçika	3.229	3.716	487	15,1
10	Hollanda	3.203	3.629	426	13,3
11	Çek Cumhuriyeti	2.338	2.746	408	17,4
12	Polonya	2.603	3.005	402	15,4
13	Fransa	6.760	6.988	228	3,4
14	Peru	73	289	216	296,3
15	Slovakya	772	978	207	26,8
16	Gana	102	294	192	187,5
17	İsveç	1.578	1.764	185	11,8
18	Macaristan	1.308	1.471	163	12,4
19	Tayvan	1.283	1.443	160	12,5
20	Gine	5	162	157	3230,2
21	Toplam	79.691	102.778	23.087	29,0

Kaynak: (T.C. Ticaret Bakanlığı)¹³

Türkiye'nin ithalatının arttığı ülkelere bakıldığında ilk 5 ülke Irak, İsviçre, Çin, Almanya ve BAE olarak görülmektedir. Özellikle Irak ve İsviçre, % 100'ü de geçen değerlerde artış göstermiştir.

Ayrıca Libya, Peru ve Gana da yine % 100'ün üzerinde artış gösteren ülkeler olmuştur. 20. sıradaki Gine ise % 3.230 ile ilk 20'nin yüzdesel olarak en çok artan ülkesi olmuştur.

¹³ [Dış Ticaret ve Başlıca Ekonomik Göstergeler \(2020 Yıllık \)](https://ticaret.gov.tr/istatistikler/dis-ticaret-istatistikleri) (Tablo 30)
(<https://ticaret.gov.tr/istatistikler/dis-ticaret-istatistikleri>)

Tablo 8: Türkiye'nin İthalatının Azaldığı İlk 20 Ülke

Sıra No	Ülkeler	Yıllık İthalat (Milyon USD)		Fark (Milyon USD)	Değişim (%)
		2019	2020		
1	Rusya	23.115	17.829	-5.286	-22,9
2	İran	3.608	1.193	-2.416	-66,9
3	Hindistan	6.635	4.830	-1.805	-27,2
4	Avustralya	1.034	407	-628	-60,7
5	Kanada	1.632	1.078	-553	-33,9
6	Kolombiya	1.438	1.013	-425	-29,5
7	ABD	11.847	11.525	-322	-2,7
8	Suudi Arabistan	2.005	1.720	-286	-14,2
9	Bulgaristan	2.385	2.124	-261	-10,9
10	Kazakistan	1.404	1.181	-223	-15,9
11	Vietnam	1.575	1.369	-206	-13,1
12	Mısır	1.904	1.723	-181	-9,5
13	Özbekistan	1.140	970	-170	-14,9
14	Endonezya	1.352	1.185	-167	-12,4
15	Yunanistan	1.475	1.321	-154	-10,4
16	Cezayir	719	567	-152	-21,1
17	İtalya	9.350	9.200	-150	-1,6
18	Ukrayna	2.725	2.590	-135	-5,0
19	Danimarka	963	844	-119	-12,4
20	İsrail	1.601	1.496	-105	-6,5
21	Toplam	77.908	64.165	-13.744	-17,6

Kaynak: (T.C. Ticaret Bakanlığı)¹⁴

İthalatın azaldığı ülkelerde ise ilk 3 sırada Rusya, İran ve Hindistan yer almaktadır. Özellikle İran, % 66'lık bir oranla ilk 20'deki ülkeler arasında değişim oranı bakımından ilk sıradadır. 4. sıradaki Avustralya da % 60 oranında azalış göstermiştir.

Türkiye'nin ithalattaki ilk 20 ülkesinin +/- değişimlerine bakıldığında toplamda 13 Milyar USD artış olduğu görülmüştür. Bu da yaklaşık olarak % 9,1'e denk gelmektedir.

¹⁴ [Dış Ticaret ve Başlıca Ekonomik Göstergeler \(2020 Yıllık \)](https://ticaret.gov.tr/istatistikler/dis-ticaret-istatistikleri) (Tablo 31)
(<https://ticaret.gov.tr/istatistikler/dis-ticaret-istatistikleri>)

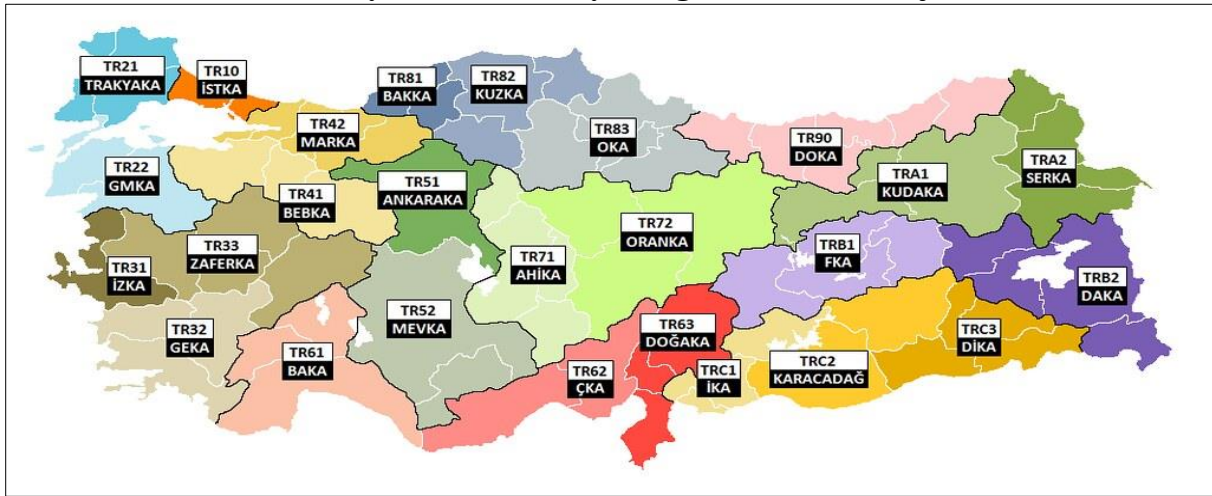
5. Karadeniz Bölgesi ve TR 90 Bölgesi'nde Dış Ticaret

5.1. İBBS (İstatistiki Bölge Birimleri Sınıflaması) Bilgileri

İstatistiki Bölge Birimleri Sınıflandırması (İBBS), Avrupa'da 1970'lerde başlayan bir coğrafi kodlama sistemidir. Bu bölgesel birimlerin asıl amacı, bölgesel tabanlı olacak şekilde istatistikleri toplamak, sosyo-ekonomik analizler yapmak ve topluma yönelik bölgesel politikaların çerçevesini oluşturmaktır.

Türkiye, aşağıdaki haritada da görüleceği gibi İBBS1 düzeyinde 12 bölgeye (TR1'den TR9'a kadar ve TRA, TRB, TRC olacak şekilde) ve İBBS2 düzeyinde 26 bölgeye ayrılmıştır.

Harita 1: İBBS2 Düzeyine Göre Türkiye Bölge ve Kalkınma Ajansları Haritası

Bu 12 bölgeden biri olan TR 8 Batı Karadeniz Bölgesi ise İBBS 2 düzeyinde aşağıda listelendiği gibi 3 bölge ve 10 şehirden oluşmaktadır.

TR 81 Zonguldak Alt Bölgesi; Zonguldak, Karabük ve Bartın

TR 82 Kastamonu Alt Bölgesi; Kastamonu, Çankırı ve Sinop

TR 83 Samsun Alt Bölgesi; Samsun, Tokat, Çorum ve Amasya

DOKA'nın ve Giresun'un bulunduğu TR 9 Doğu Karadeniz Bölgesi ise Trabzon, Ordu, Rize, Artvin ve Gümüşhane ile birlikte toplamda 6 ilden oluşmaktadır. TR 9 Bölgesi, İBBS 2 düzeyinde sadece TR 90 isimli tek alt bölgeye sahiptir. Haliyle bu 6 şehir aynı zamanda TR 90 bölgesini de oluşturmaktadır.

Not: Bu raporun ilerleyen sayfalarında Karadeniz Bölgesi olarak belirtilen bölge, 16 şehirden oluşan İBBS1 düzeyindeki TR 8 ve TR 9 Bölgeleridir. Coğrafi olarak Karadeniz Bölgesi, Bayburt ve Düzce şehirleri de dâhil olacak şekilde 18 şehirden oluşmaktadır ancak TR 8 Bölgesi'ne bu 2 şehir dâhil değildir. Bundan dolayı, bu bölgenin dış ticaret verilerine de bu 2 şehir dâhil edilmemiştir.

5.2. SEGE (Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Endeksi) Verileri

Sosyo-Ekonomik Gelişmişlik Sıralaması Araştırmaları (SEGE) politika, strateji ve kamu uygulamalarına girdi sağlamak amacıyla Türkiye'deki İBBS Düzey 2 bölgelerinin, illerin ve ilçelerin sosyo-ekonomik gelişmişliklerini nesnel olarak ölçen ve karşılaştıran analiz çalışmalarıdır.

Çalışmalarda, sosyo-ekonomik gelişmişliği ölçen değişkenler kullanılarak Düzey 2 bölgelerinin, illerin ve ilçelerin gelişmişlik düzeyleri istatistiksel tekniklerle analiz edilmekte ve söz konusu birimlerin gelişmişlik sıralaması ortaya konmaktadır.

İlk SEGE çalışması 1966 yılında ilçe bazlı yapılmış, ilk il bazlı SEGE çalışması ise 1969'da yapılmıştır. En son çalışma ise hem il hem de ilçe bazlı olarak 2017'de yapılmıştır.

2017 SEGE raporuna göre TR 90 Bölgesi SEGE Düzey 2 sıralamasında 26 bölge içinde 17. sırada yer almıştır. Bu sıralama ile 3. kademeye giren TR 90 Bölgesi, 3. kademenin kendi içinde ise 8 adet Düzey 2 Bölge içinde 3. sırada yer almıştır.

SEGE'nin iller bazında raporuna bakıldığında, TR 90 Bölgesinin illeri aşağıdaki sıralamalarda yer almıştır.

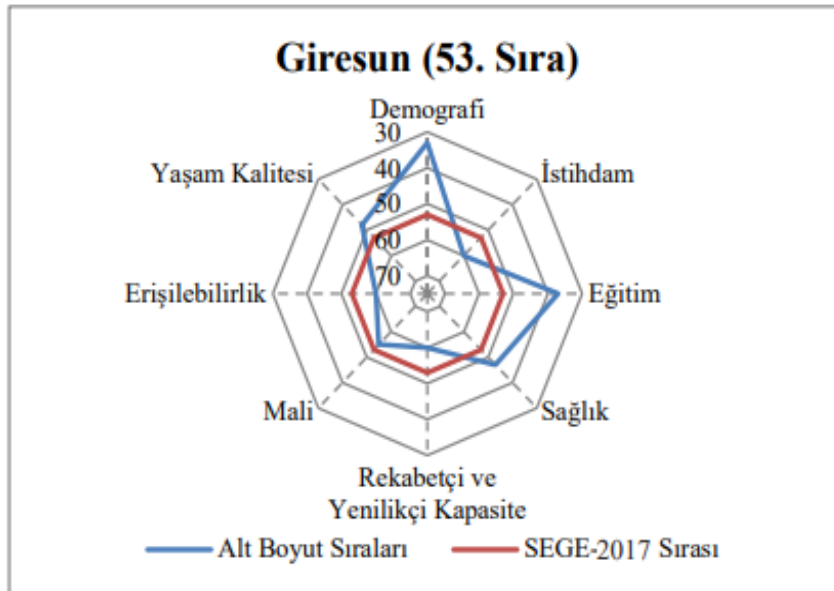
Trabzon 26. (3. Kademe) - Rize 36. (3. Kademe)

Artvin 49. (4. Kademe)

Giresun 53. (5. Kademe) - Ordu 60. (5. Kademe) - Gümüşhane 64. (5. Kademe)

Giresun, 5. kademede yer alan 14 il içinde 2. sıradadır. Giresun'un SEGE değerlendirmesine esas ölçütlere göre hazırlanan il grafiği aşağıda belirtilmiştir.

Grafik 5: Giresun'un 2017 SEGE Sıralamasına İlişkin Ölçütleri

Kaynak: (T.C. Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı SEGE İl Raporu, 2017)¹⁵

¹⁵ <https://www.sanayi.gov.tr/assets/pdf/birimler/2017-il-sege.pdf>

Alt boyut sıraları açısından bakıldığında Giresun'un özellikle Demografi, Eğitim, Sağlık ve Yaşam Kalitesi ölçütleri açısından kendi sıralamasından önde olduğu görülmektedir. Ancak İstihdam, Mali ve Erişilebilirlik ölçütleri ise kendi sıralaması altında kalmıştır.

Giresun'un 2017 SEGE ilçe bazında verileri ise aşağıda belirtilmiştir.

Tablo 9: Giresun'un 2017 SEGE İlçe Bazında Verileri

İlçe Adı	Genel Sıralama	İl İçindeki Sıralama	Skor	Kademe
Merkez	91	1	1,308	2
Görele	290	2	0,262	3
Bulancak	333	3	0,123	3
Tirebolu	338	4	0,115	3
Piraziz	353	5	0,080	3
Şebinkarahisar	411	6	-0,068	3
Keşap	442	7	-0,115	3
Eynesil	457	8	-0,131	3
Alucra	484	9	-0,191	4
Espiye	503	10	-0,229	4
Doğankent	660	11	-0,484	4
Güce	732	12	-0,627	5
Çanakçı	752	13	-0,665	5
Yağlıdere	764	14	-0,693	5
Dereli	784	15	-0,762	5
Çamoluk	817	16	-0,847	5

Kaynak: (T.C. Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı SEGE İlçe Raporu, 2017)¹⁶

Tabloya bakıldığında Giresun'un en gelişmiş il 5 ilçesi sırasıyla Merkez, Görele, Bulancak, Tirebolu ve Piraziz olmuştur.

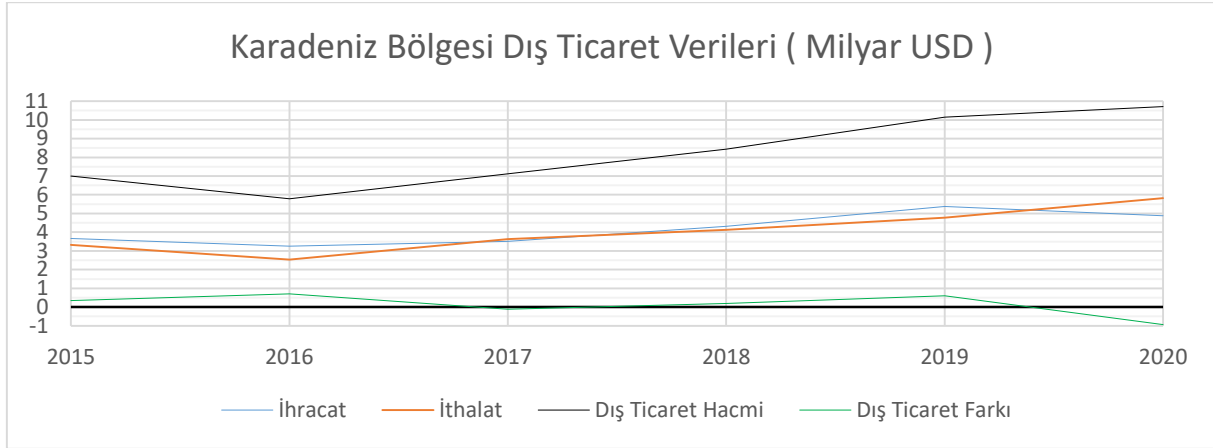
Merkez ilçe, Giresun'un 2. kademede yer alan tek ilçesidir. Sonraki 7 ilçe 3. kademede, 3 ilçe 4. kademede ve son 5 ilçe ise 5. kademede yer almıştır.

Merkez ilçe, genel sıralamada ise 970 ilçe arasında 91. sırada yer almıştır.

¹⁶ <https://www.sanayi.gov.tr/assets/pdf/birimler/2017-ilce-sege.pdf>

5.3. Karadeniz Bölgesi'nde Dış Ticaret

Genelden özele gitmek amacıyla öncelikle Karadeniz Bölgesi için dış ticaret verilerine ilişkin grafikler ve tablolar aşağıda sunulmuştur.

Grafik 6: Karadeniz Bölgesi Dış Ticaret Verileri

Kaynak: (T.C. Ticaret Bakanlığı)¹⁷

Sırasıyla incelendiğinde 2015'te 3,67 Milyar USD olan ihracatın 2019'da 5,37 Milyar ile en üst noktaya ulaştığı, 2020'de ise 4,89 Milyar USD'ye düştüğü görülmektedir. Bu değerlere göre toplam ihracat 25 Milyar USD olup yıllık ortalama ihracat 4,17 Milyar USD çıkmıştır.

İthalat değerleri incelendiğinde ise 2015'te 3,32 Milyar USD olan değer 2016'da 2,55 Milyar USD'ye düştükten sonra 2020'ye kadar artıp 5,82 Milyar USD'ye ulaştığı görülmüştür. Toplam ithalat 24,2 Milyar USD olup ortalama ise 4,03 Milyar USD olmuştur.

Dış ticaret hacmi, bu verilere göre 2015'te 7 Milyar USD iken 2020'de 10,7 Milyar USD'yi görmüştür. 49,2 Milyar USD olan toplam değer ortalama ise 8,2 Milyar USD olmuştur.

Dış ticaret açığı ise 2017 ve 2020 dışında oransal olarak artış göstermiş, toplamda 0,8 Milyar USD çıkan değer ortalama ise 0,13 Milyar USD olmuştur.

¹⁷ [Dış Ticaret ve Başlıca Ekonomik Göstergeler \(2020 Yıllık \)](https://ticaret.gov.tr/istatistikler/dis-ticaret-istatistikleri) (Tablo 11 ve Tablo 24)
(<https://ticaret.gov.tr/istatistikler/dis-ticaret-istatistikleri>)

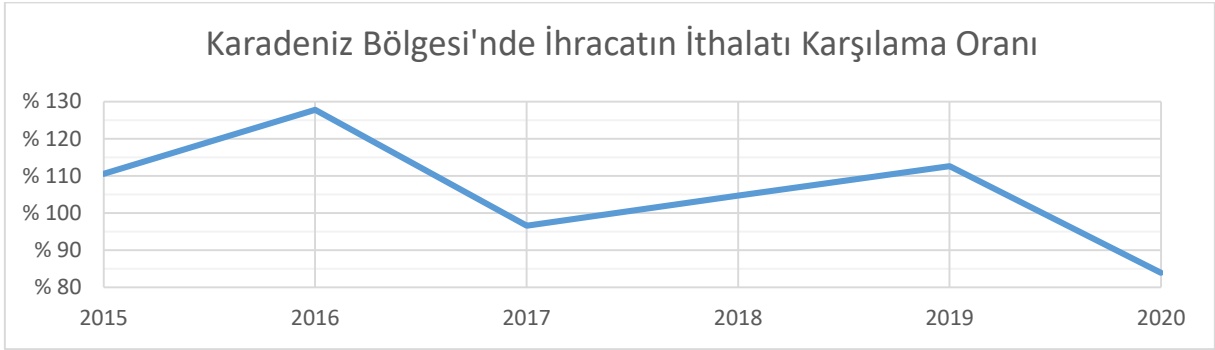
Tablo 10: Karadeniz Bölgesi Dış Ticaret Verileri

Yıllar	2015	2016	2017	2018	2019	2020
İhracat	3,672	3,248	3,502	4,312	5,374	4,887
İthalat	3,321	2,542	3,625	4,118	4,774	5,821
Dış Ticaret Hacmi	6,994	5,790	7,127	8,430	10,148	10,708
Dış Ticaret Farkı	0,351	0,705	-0,122	0,194	0,600	-0,935
Karşılama Oranı	% 110,58	% 127,75	% 96,62	% 104,72	% 112,56	% 83,94

(Milyar USD)

Kaynak: (T.C. Ticaret Bakanlığı)¹⁴

Sonuç olarak karşılama oranı incelendiğinde 2016'da % 127 ile en yüksek değerine ulaşan oranın 2020'de % 84'e düştüğü görülmektedir. Ortalama değer ise % 106 çıkmış, yani bu bölge için bu 2015 - 2020 arası dönemde ihracat ile ithalat ortalaması birbirine yakın olmuştur.

Grafik 7: Karadeniz Bölgesi'nde İhracatın İthalatı Karşılama Oranı Kaynak: (T.C. Ticaret Bakanlığı)¹⁴

Karadeniz Bölgesi'nin Türkiye'de paylarına bakıldığında ise öncelikle ihracatta bölge payının % 2 ile % 3 arası yıllık olarak değiştiği, ortalamada ise % 2,5 çıktığı görülmektedir. İthalatta ise bu değer % 1,25 ile % 2,65 arası değişmiş, ortalama % 1,85 çıkmıştır. Özellikle ihracat için Türkiye'nin içinde en çok il barındıran bölgesinin bu bölge olduğu düşünülürse, bu toplamın ve payın olması gerekenden çok düşük olduğu anlaşılabacaktır. Bölge içinde illerin bu yıllar arasındaki toplam değerlere göre ihracat sıralamasında ilk 3 sırayı Trabzon, Çorum ve Samsun almaktadır. Giresun ise bu sıralamada 7. olarak yer almaktadır. Bölge içindeki illerin bu yıllar arasındaki toplam değerlere göre ithalat sıralamasında ise ilk 3 sırayı Zonguldak, Çorum ve Samsun almaktadır. Giresun ise ithalat sıralamasında 13. olmuştur. 2019 ve 2020'ye bakıldığında da Çorum'un Zonguldak'ı geçerek 1. olduğu görülmektedir. Giresun ise 2020'de 10. olmuştur.

Verilerden sonra sektörlere bakılacak olursa, Karadeniz Bölgesi'nde 2020'de ihracatın yapıldığı ilk 10 sektörün aşağıdaki gibi olduğu görülmektedir.

Tablo 11: Karadeniz Bölgesi'nin 2020'de İhracat Yaptığı İlk 10 Sektör

Sıra No	Sektör	İhracat (Milyon USD)
1	Fındık ve Mamulleri	1.108,55
2	Çelik	759,67
3	Madencilik Ürünleri	256,86
4	Su Ürünleri ve Hayvansal Mamuller	246,34
5	Yaş Meyve ve Sebze	210,67
6	Makine ve Aksamları	191,87
7	Mücevher	172,34
8	Kimyevi Maddeler ve Mamulleri	156,01
9	Otomotiv Endüstrisi	154,05
10	Hububat, Bakliyat, Yağlı Tohumlar ve Mamulleri	146,77

Kaynak: (TİM)¹⁸

Karadeniz Bölgesi'nden 2020 yılında 27 farklı sektörde ihracat yapılmıştır. Yukarıda listelenen ilk 10 sektörün toplamdaki payı % 70 olmuştur.

Sektörlere bakıldığında ilk sırada Fındık ve Mamulleri'nin yer aldığı görülmektedir. Fındık ve Mamulleri sektöründe sırasıyla Trabzon, Giresun ve Ordu ağırlıklı ihracat yapılmıştır. Trabzon'un payı % 62, Giresun'un payı % 21, Ordu'nun payı ise % 15'tir. Bu 3 şehir sektörde bölgenin % 98'ini üstlenmektedir.

İkinci sırada ise Çelik sektörü gelmektedir. Çelik sektörü için ise ilk 4 şehir Karabük, Zonguldak, Samsun ve Artvin'dir. Karabük % 40, Zonguldak % 38, Samsun % 16 ve Artvin ise % 2,5 paya sahiptir. Bu 4 şehir bölge toplamında % 96,5 paya sahiptir.

Giresun'un payı olduğu sektörlere bakıldığında 6. sıradaki Makine ve Aksamları sektöründe bölgede 5. olup payı % 6'dır.

İlk 10'a girmeyen diğer sektörlerden ise 15. sıradaki Havacılık sektöründe % 15,5 pay ile bölgede Samsun ve Trabzon'dan sonra 3. sıradadır.

18. sıradaki Meyve Sebze sektöründe ise % 33'lük pay ile Tokat'tan sonra 2. sıradadır.

¹⁸ <https://tim.org.tr/files/downloads/rakamlar/2020/12/2020-12-iller-bazinda-sektor-rakamlari.xlsx>

Bölgenin ihracat yaptığı ilk 20 ülke incelendiğinde de aşağıdaki liste elde edilmiştir.

Tablo 12: Karadeniz Bölgesi'nin 2020'de İhracat Yaptığı İlk 20 Ülke

Sıra No	Ülke	İhracat (Milyon USD)
1	Almanya	387,02
2	İtalya	330,70
3	Rusya	277,29
4	Çin	218,12
5	Belçika	214,11
6	Hollanda	184,03
7	ABD	142,66
8	Gürcistan	139,88
9	Romanya	112,32
10	Fransa	106,34
11	Polonya	95,64
12	Fas	88,81
13	Bulgaristan	87,41
14	İspanya	81,59
15	Irak	77,89
16	Kanada	75,83
17	Birleşik Krallık	71,39
18	BAE	65,78
19	Peru	58,84
20	İsrail	56,86

Kaynak: (TİM)¹⁹

Bölgenin ihracat yaptığı toplam ülke sayısı 175'tir. İlk 20 ülkenin toplam ihracat değeri 2,87 Milyar USD olup toplam ihracata oranı yaklaşık % 60 olmaktadır. İlk 20'deki ortalama ülke ihracatı ise 143,5 Milyon USD olmuştur.

Bölgenin ithalat yaptığı sektörler ve ülkeler incelendiğinde ise, ilk 5 sektörün aşağıdaki gibi sıralandığı görülmektedir. İthalat ile ilgili sektör ve ülke verileri, T.C. Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı'na ait Girişimci Bilgi Sistemi'nden (GBS) alınmış olup ilgili sistemde en son 2019 verileri bulunmaktadır. Sektörler GBS'de ISIC sınıflandırmasına göre girilmiştir.

Tablo 13: Karadeniz Bölgesi'nin ISIC'e Göre 2019'da İthalat Yaptığı İlk 5 Sektör

Sıra No	Sektör
1	C - İmalat
2	B - Madencilik ve Taş Ocakçılığı
3	A - Tarım, Ormancılık ve Balıkçılık
4	E - Su Temini; Kanalizasyon, Atık Yönetimi ve İyileştirme Faaliyetleri
5	J - Bilgi ve İletişim

Kaynak: (T.C. Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı Girişimci Bilgi Sistemi)²⁰

¹⁹ <https://tim.org.tr/files/downloads/rakamlar/2020/12/2020-12-iller-bazinda-ulke-rakamlari.xlsx>

²⁰ <https://gbsrapor.sanayi.gov.tr/>

İmalat sektörü, 2019'daki toplam ithalatın % 61'ini oluşturmuştur. Madencilik sektörü ise onu % 26 ile izlemiştir. Tarım % 7,5 ve Su Temini ise % 5,5 çıkmıştır. Bilgi ve İletişim sektöründen sadece 75 Bin USD gibi çok az miktarda ithalat yapılmıştır.

İlk sıradaki İmalat sektörü için ISIC 2'li Düzeyde ilk 10 alt sektör aşağıdadır.

Tablo 14: Karadeniz Bölgesi'nin ISIC 2'li Düzey İmalat Sektörü İthalatı Alt Sıralaması

Sıra	Alt Sektör (ISIC 2'li Düzey)
1	24 - Ana Metal Sanayii
2	10 - Gıda Ürünlerinin İmalatı
3	28 - Başka Yerde Sınıflandırılmamış Makine ve Teçhizat İmalatı
4	20 - Kimyasalların ve Kimyasal Ürünlerin İmalatı
5	19 - Kok Kömürü ve Rafine Edilmiş Petrol Ürünleri İmalatı
6	32 - Diğer İmalatlar
7	27 - Elektrikli Teçhizat İmalatı
8	25 - Makine ve Teçhizat Hariç, Fabrikasyon Metal Ürünleri İmalatı
9	23 - Diğer Metalik Olmayan Mineral Ürünlerin İmalatı
10	26 - Bilgisayarların, Elektronik ve Optik Ürünlerin İmalatı

Kaynak: (T.C. Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı Girişimci Bilgi Sistemi)²¹

Listelenen bu ilk 10 alt sektör, İmalat sektöründeki toplam ithalatın % 96'sını; ilk sıradaki Ana Metal Sanayii kalemi ise İmalat'ın % 66'sını oluşturmuştur.

ISIC 3'lü Düzey'de bakılacak olursa 24 kodlu Ana Metal Sanayii, 3'e ayrılmakta ve 242 Kodlu Değerli Ana Metaller ve Diğer Demir Dışı Metallerin İmalatı, 24 kodunun % 83,5'ünü oluşturmaktadır. Kalan % 16,5 ise Ana Demir ve Çelik İmalatı olmuştur.

İmalat sektörünün 2. sırasındaki 10-Gıda Ürünleri İmalatı sektörü ise imalatın %6'sını oluşturmakta, kendi içinde ise 8'e ayrılmaktadır.

Tablo 15: Karadeniz Bölgesi ISIC 3'lü Düzey Gıda Ürünlerinin İmalatı Sıralaması

Sıra	Alt Sektör (ISIC 3'lü Düzey)
1	106 - Öğütülmüş Tahıl Ürünleri, Nişasta ve Nişastalı Ürünlerin İmalatı
2	104 - Bitkisel ve Hayvansal Sıvı ve Katı Yağların İmalatı
3	102 - Balık, Kabuklu Deniz Hayvanları ve Yumuşakçaların İşlenmesi ve Saklanması
4	103 - Sebze ve Meyvelerin İşlenmesi ve Saklanması
5	107 - Diğer Gıda Maddelerinin İmalatı
6	105 - Süt Ürünleri İmalatı
7	101 - Etin İşlenmesi ve Saklanması
8	108 - Hazır Hayvan Yemleri İmalatı

Kaynak: (T.C. Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı Girişimci Bilgi Sistemi)¹⁸

Bu listenin de ilk 4 kalemi, toplamın % 97'sini oluşturmaktadır.

²¹ <https://gbsrapor.sanayi.gov.tr/>

ISIC 1’li Düzeye geri döndüğümüzde 2. sıradaki B – Madencilik sektörü için ise ISIC 2’li Düzeyde 3 alt sektör vardır. Kömür ve Linyit Çıkarılması ile Metal Cevheri Madenciligi sektörleri, Madencilik Sektörü’nün % 99,5’ünü oluşturmaktadır. 3. alt sektör Diğer Madencilik ve Taş Ocakçılığı ise 1,24 Milyar USD içinde sadece 5 Milyon USD’ye sahiptir.

ISIC 1’li Düzeyin 3. sırasındaki A – Tarım, Ormancılık ve Balıkçılık sektörüne baktığımızda da 01 - Bitkisel ve Hayvansal Üretim ile Avcılık ve İlgili Hizmet Faaliyetleri kaleminin % 99 ile tek kalem olduğu görülmektedir. 02 – Ormancılık ve Tomrukçuluk ile 03 – Balıkçılık ve Su Ürünleri Yetiştiriciliği sektörlerinde sadece 4 Milyon USD ithalat yapılmıştır.

Sektörlerden sonra ithalat yapılan ülkeler incelendiğinde ise Karadeniz Bölgesi’nin 2019’da ithalat yaptığı ilk 10 ülkenin aşağıda listelendiği şekilde olduğu görülmüştür.

Tablo 16: Karadeniz Bölgesi’nin 2019’da İthalat Yaptığı İlk 10 Ülke

Sıra No	Ülke
1	BAE
2	Rusya
3	Irak
4	Avustralya
5	Ukrayna
6	Brezilya
7	Norveç
8	Çin
9	ABD
10	Almanya

Kaynak: (T.C. Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı Girişimci Bilgi Sistemi)²²

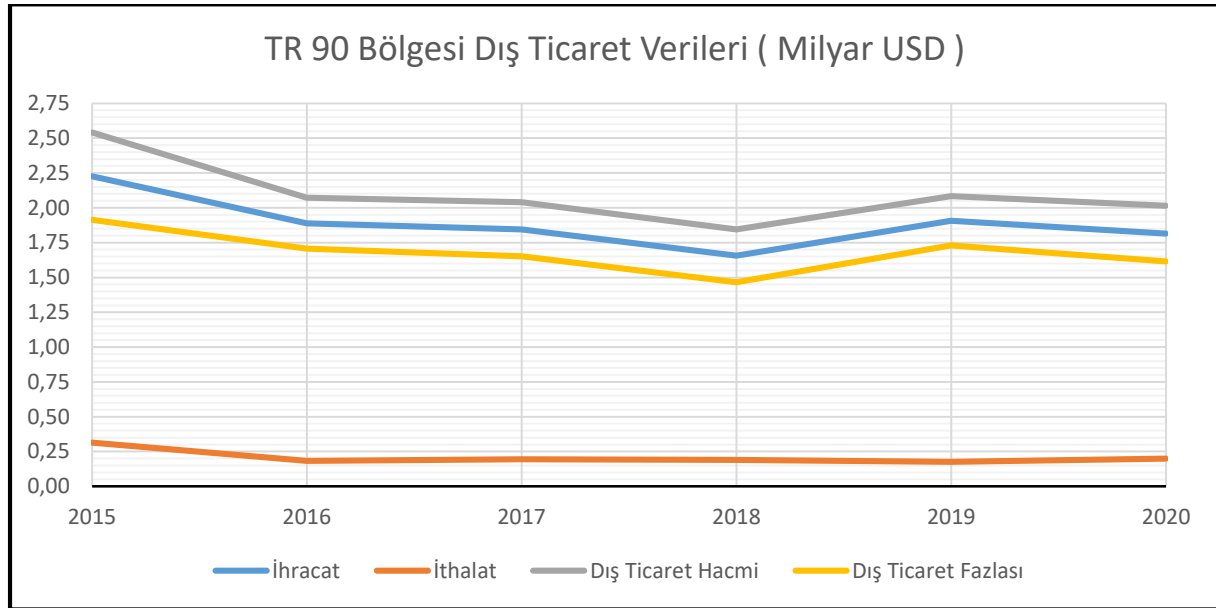
Sıralamadaki ilk 10 ülke, 2019’daki ithalat tutarının % 80’ine sahiptir.

Kendi paylarına baktığımızda ise 1. sıradaki BAE’nin ilk 10’da % 32 ve 2. sıradaki Rusya’nın % 18 paya sahip olduğu, yani bu 2 ülkenin toplamının % 50 ile ilk 10 ülkenin yarısı olduğu görülmektedir.

²² <https://gbsrapor.sanayi.gov.tr/>

5.4. TR 90 Bölgesi'nde Dış Ticaret

TR 90 Bölgesi'nin dış ticaret verileri tek grafik ve tablo üzerinden aşağıda sunulmuştur.

Grafik 8: TR 90 Bölgesi Dış Ticaret Verileri

Kaynak: (T.C. Ticaret Bakanlığı)²³

TR 90 Bölgesi 2015-2020 arası dış ticaret verilerini incelediğimizde; 2015'te 2,23 Milyar USD olan ihracatın 2015-2020 arası dönemde en yüksek değere sahip olduğu görülmektedir. Devam eden yıllarda 2018'e kadar azalıp 1,65 Milyar USD'ye kadar düştüğü, 2019'da tekrar 1,90 Milyar USD'ye çıktığı, en son 2020'de ise 1,81 Milyar USD'ye düştüğü görülmüştür. Bu değerlere göre TR 90 bölgesi toplam ihracatı 11,34 Milyar USD olup yıllık ortalama ihracat ise 1,89 Milyar USD çıkmıştır.

TR 90 Bölgesi'nin ihracatı yoğun olarak fındık ve fındık mamulleri sektörüne bağımlı olduğundan dolayı, fındık üretimindeki mevsimsel şartlardan kaynaklanan fındık verimi rakamları etkilemektedir. Ayrıca kurlardaki dalgalanmaların olumsuz etkisi de rakamlara yansımaktadır.

TR 90 Bölgesi ithalatına bakıldığında ise; 2015'te 0,31 Milyar USD olan değer 2016'da 0,18 Milyar USD'ye düştükten sonra 2020'ye kadar birbirine çok yakın değerler ile devam ettiği görülmektedir. Toplam ithalat 1,25 Milyar USD olup ortalama ise 0,21 Milyar USD olmuştur.

Dış ticaret hacmi, bu verilere göre 2015'te 2,54 Milyar USD iken 2018'de 1,85 Milyar USD'ye düştükten sonra 2019 ve 2020'de 2 Milyar USD civarında seyretmiştir. 12,6 Milyar USD olan toplam değer ortalama ise 2,1 Milyar USD olmuştur.

Dış ticaret farkı ise her yıl pozitif çıkmış, toplamda 10,08 Milyar USD çıkan değer ortalama ise 1,68 Milyar USD olmuştur.

²³ [Dış Ticaret ve Başlıca Ekonomik Göstergeler \(2020 Yıllık \)](https://ticaret.gov.tr/istatistikler/dis-ticaret-istatistikleri) (Tablo 11 ve Tablo 24)
(<https://ticaret.gov.tr/istatistikler/dis-ticaret-istatistikleri>)

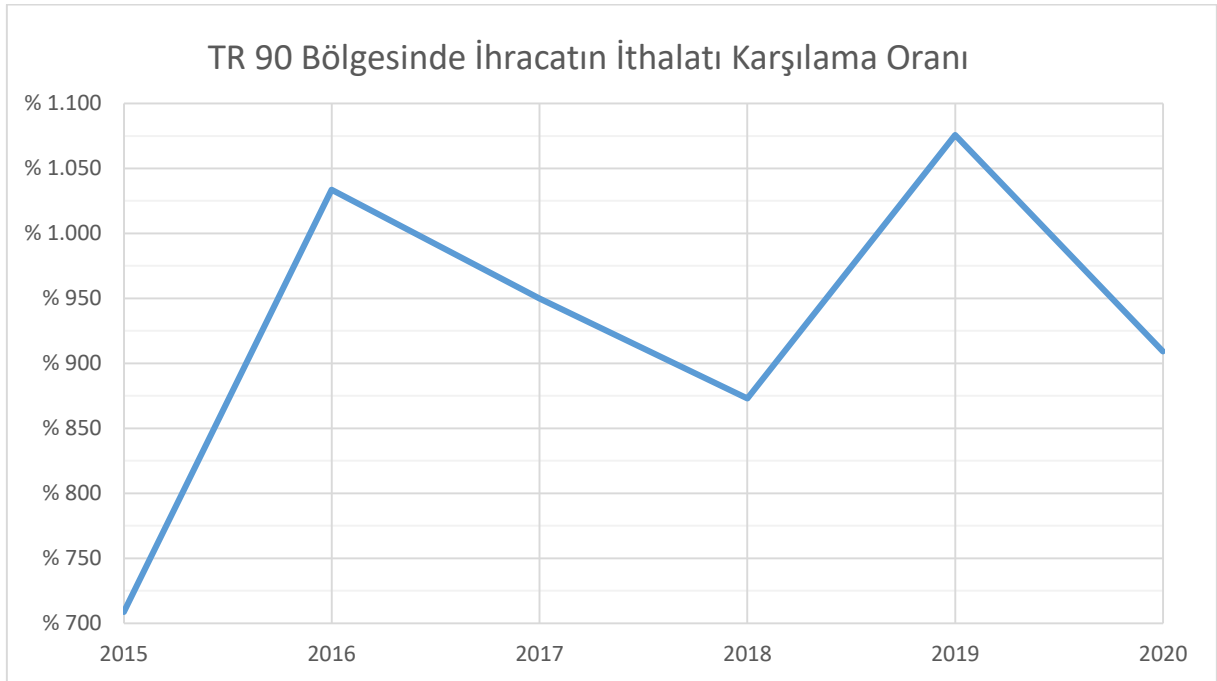
Tablo 17: TR 90 Bölgesi Dış Ticaret Verileri

Yıllar	2015	2016	2017	2018	2019	2020
İhracat	2,227	1,889	1,845	1,656	1,907	1,814
İthalat	0,314	0,183	0,194	0,190	0,177	0,200
Dış Ticaret Hacmi	2,541	2,071	2,039	1,846	2,084	2,014
Dış Ticaret Fazlası	1,913	1,706	1,651	1,466	1,730	1,615
Karşılama Oranı	% 708,58	% 1.033,61	% 949,94	% 872,93	% 1.075,63	% 909,21

(Milyar USD)

Kaynak: (T.C. Ticaret Bakanlığı)²⁰

Dış ticaret farkının pozitif ve oldukça yüksek çıkmasından da anlaşılacağı gibi karşılama oranları da yaklaşık % 700 ile % 1.075 arasında değişen oldukça büyük değerler sonucunda ortalama % 925 çıkmıştır.

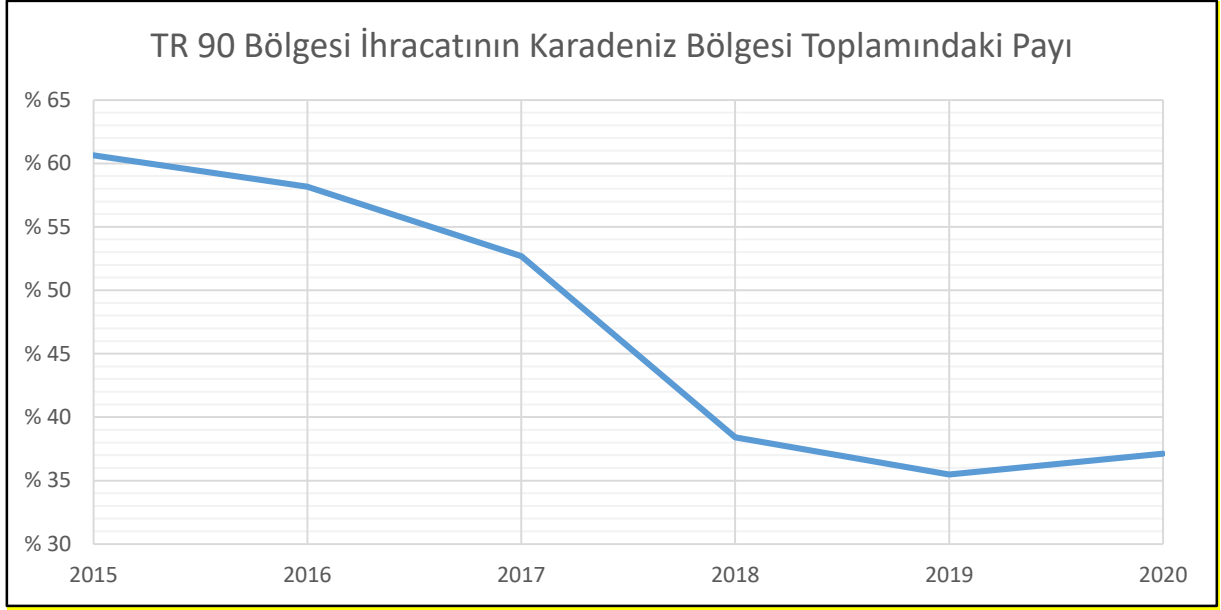

Grafik 9: TR 90 Bölgesinde İhracatın İthalatı Karşılama Oranı

Kaynak: (T.C. Ticaret Bakanlığı)²⁰

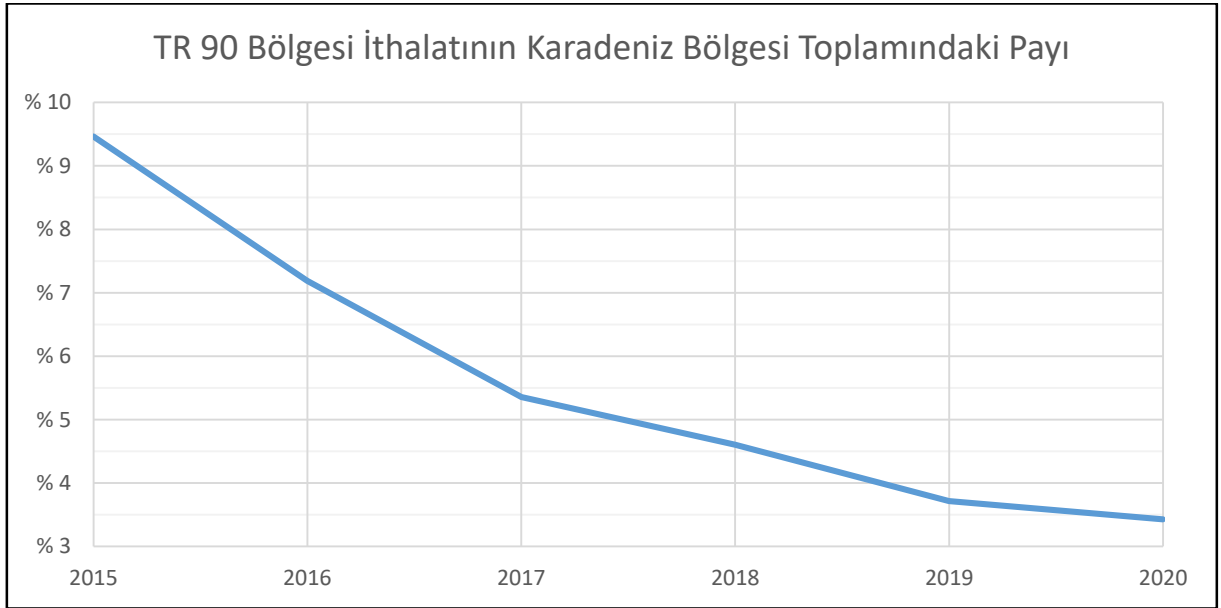
TR 90 Bölgesi illerinin 2015-2020 yılları toplamına göre ihracat sıralamasına bakıldığında sıralama Trabzon, Ordu, Giresun, Rize, Artvin ve Gümüşhane olmaktadır. 2020'ye bakıldığında ise Giresun 2. sıraya yükselmiştir.

İthalat sıralamasına bakıldığında ise iller toplamda Trabzon, Ordu, Artvin, Rize, Giresun ve Gümüşhane şeklinde sıralanmıştır. Giresun sıralamada 2020'ye kadar 5. kalmış, 2020'de 3. olmuştur.

Grafik 10: TR 90 Bölgesi İhracatının Karadeniz Bölgesi Toplamındaki Payı
Kaynak: (T.C. Ticaret Bakanlığı)²⁴

TR 90 Bölgesinin Karadeniz Bölgesi toplamındaki paylarına bakıldığında ise öncelikle ihracatta bölge payının 2015'te % 60 iken 2020'de % 37'ye kadar düştüğü görülmektedir. Bu 6 yılın ortalamasında ise pay % 47 çıkmıştır.

Grafik 11: TR 90 Bölgesi İthalatının Karadeniz Bölgesi Toplamındaki Payı
Kaynak: (T.C. Ticaret Bakanlığı)²¹

İthalatın payına bakıldığında ise 2015'te % 9,5 olan değerin 2020'ye kadar azalarak % 3,5'a düştüğü görülmektedir. Ortalama ithalat payı ise % 5,6 olmuştur.

²⁴ [Dış Ticaret ve Başlıca Ekonomik Göstergeler \(2020 Yıllık \)](https://ticaret.gov.tr/istatistikler/dis-ticaret-istatistikleri) (Tablo 11 ve Tablo 24)
(<https://ticaret.gov.tr/istatistikler/dis-ticaret-istatistikleri>)

Tablo 18: TR 90 Bölgesi'nin 2020'de İhracat Yaptığı İlk 10 Sektör

Sıra No	Sektör	İhracat (Milyon USD)
1	Fındık ve Mamulleri	1.081,25
2	Yaş Meyve ve Sebze	198,46
3	Madencilik Ürünleri	166,14
4	Su Ürünleri ve Hayvansal Mamuller	109,87
5	Mobilya, Kâğıt ve Orman Ürünleri	61,87
6	Otomotiv Endüstrisi	34,86
7	Kimyevi Maddeler ve Mamulleri	34,47
8	Savunma ve Havacılık Sanayii	27,23
9	Makine ve Aksamları	24,49
10	Çelik	22,57

Kaynak: (TİM)²⁵

Sektörlere bakılacak olursa, TR 90 Bölgesi'nden 2020'de 27 farklı sektörde ihracat yapılmıştır. İlk 10 sektörün toplama oranı % 95'tir. İlk sıradaki sektör Fındık ve mamullerinin ilk 10'daki payı % 61, toplamdaki payı ise % 58'dir.

Sektörlerin il bazında sıralamaları da aşağıdaki tabloda belirtildiği şekildedir. Bazı sektörler için eğer sıralamada belirtilmeyen iller varsa, o illerde o sektöre ait ihracat yapılmadığını göstermektedir.

Tablo 19: TR 90 Bölgesi'nin 2020'de İhracat Yaptığı Sektörlerin İller Sıralaması

Sıra	Sektör	İllerin Sıralaması
1	Fındık ve Mamulleri	Trabzon, Giresun, Ordu
2	Yaş Meyve ve Sebze	Trabzon, Artvin, Rize, Ordu, Giresun
3	Madencilik Ürünleri	Rize, Ordu, Gümüşhane, Trabzon, Artvin, Giresun
4	Su Ürünleri ve Hayvansal Mamuller	Trabzon, Rize, Ordu, Artvin
5	Mobilya, Kâğıt ve Orman Ürünleri	Ordu, Trabzon, Artvin, Rize, Gümüşhane, Giresun
6	Otomotiv Endüstrisi	Trabzon, Ordu, Rize, Artvin, Giresun
7	Kimyevi Maddeler ve Mamulleri	Trabzon, Ordu, Rize, Artvin, Giresun
8	Savunma ve Havacılık Sanayii	Trabzon, Giresun, Rize, Artvin, Ordu
9	Makine ve Aksamları	Giresun, Trabzon, Ordu, Artvin, Rize, Gümüşhane
10	Çelik	Artvin, Trabzon, Rize, Ordu, Giresun

Kaynak: (TİM)²²

Tabloya bakıldığında Giresun'un sıralamada önde olduğu sektörler; Fındık ve Mamulleri, Savunma ve Havacılık Sanayii, Makine ve Aksamları olmuştur. İlk 10'a giremeyen sektörlerden Meyve Sebze mamullerinden Giresun 1. olmuş, Elektrik Elektronik sektöründe ise Trabzon'dan sonra 2. olmuştur.

TR 90 Bölgesi'nin ithalat yaptığı sektörler de Karadeniz Bölgesi'nde belirtildiği gibidir. Tek fark olarak İmalat sektöründe ilk alt sektör Ana Metal Sanayii değil Gıda Sektörü olmuştur.

²⁵ <https://tim.org.tr/files/downloads/rakamlar/2020/12/2020-12-iller-bazinda-sektor-rakamlari.xlsx>

Ülkelere baktığımızda ise TR 90 Bölgesi'nden 2020'de ihracat yapılan ilk 20 ülkenin listesi ise aşağıdaki gibi olmaktadır.

Tablo 20: TR 90 Bölgesi'nin 2020'de İhracat Yaptığı İlk 20 Ülke

Sıra No	Ülke	Toplam İhracat (Milyon USD)
1	Almanya	264,69
2	İtalya	249,65
3	Rusya	219,58
4	Çin	130,11
5	Gürcistan	104,47
6	Fransa	77,13
7	Hollanda	75,81
8	Polonya	73,61
9	Kanada	56,69
10	Belçika	46,03
11	ABD	41,15
12	İspanya	31,04
13	İsviçre	29,97
14	Avusturya	29,08
15	Brezilya	26,34
16	Avustralya	26,09
17	Birleşik Krallık	23,28
18	Meksika	23,11
19	Bulgaristan	22,03
20	Azerbaycan	20,28

Kaynak: (TİM)²⁶

TR 90 Bölgesi'nden 2020'de 136 farklı ülkeye ihracat yapılmıştır.

İlk 20 ülkenin ihracat toplamı 1,57 Milyar USD ve toplamdaki payı % 84'tür.

İlk 20 ülkenin ortalama ihracat tutarı ise 78,5 Milyon USD çıkmaktadır.

TR 90 Bölgesi'nin 2020'de ithalat yaptığı ülkelere bakılırsa, önde gelen ülkeler arasında Rusya, Gürcistan, Almanya, Çin, İtalya, ABD, Hindistan, Romanya, Avusturya yer almaktadır.

²⁶ <https://tim.org.tr/files/downloads/rakamlar/2020/12/2020-12-iller-bazinda-ulke-rakamlari.xlsx>

Değerlendirme

Sonuç olarak TR 90 Bölgesi değerlendirilirse, TR 90 Bölgesi'nde günümüze kadar süregelen dış ticaret kültürü ve bilinci, Bölge'nin sahip olduğu coğrafi ve stratejik konumla birlikte düşünüldüğünde, Bölge'de var olan dış ticaret potansiyelini işaret etmektedir. Komşu ülkeler ile arasında hem kara hem de deniz sınırının bulunması ve bu yollarla sağlanan taşımacılıkta lojistik alt yapının gelişmişliği ticari aktivitelerin hızla gelişmesini sağlamaktadır. Bölge'de var olan hava alanı, limanlar ve serbest bölgelerin kapasite ve kullanımları da yıldan yıla artış eğilimindedir.

Türkiye'nin en önemli tarımsal gelir kaynaklarından olan fındık ve çayın bölgede yetişmesi, işleme sanayinin bölge içinde olması, bakır cevheri gibi ülke ve bölge ihracatında önemli bir yere sahip olan madenlerin varlığı; TR 90 Bölgesi'nin ulusal ve uluslararası piyasada daha fazla söz sahibi olabilecek bir ihracat potansiyeli taşıdığını göstermektedir. Ayrıca, sadece bu bölgede yetişen tıbbi-aromatik bitkilerin varlığı da ihracat potansiyelini yükseltmektedir. Bölge'nin bu sektörlerde var olan kapasitesini artırma ve yeni sektörler yaratma konusunda sanayi alt yapı eksikliğinin giderilmesi, sektörel çeşitlilik açısından Bölge'de yeni sektörlerin desteklenmesi ve geliştirilmesi gerekmektedir.

Kapasite kullanım oranı düşük olan sanayi işletmelerine kapasiteyi artırıcı ve dar boğazları giderici teşviklerin verilmesi, ihracata yönelik finansman araçlarının çeşitlendirilmesi ve artırılması gerekmektedir. Bunun yanı sıra, sanayi ürünlerinin pazarlanmasında ortaya çıkan problemlere karşı sektörel bazda çalışmalarla birlikte mevcut maden potansiyelinin verimli bir şekilde değerlendirilmesine yönelik bilimsel araştırmaların yapılması ve bu alanda işletmelerin kurulmasının teşvik edilmesi önem arz etmektedir. Bölge'de bulunan ihracatçı firmaların dış ticaret mevzuatı hakkında bilgilendirilerek, firmaların potansiyellerini kullanmaya teşvik edilmesi gerekmektedir. Ayrıca yabancı ülkelerle yapılmış mevcut ticaret anlaşmaları yeniden değerlendirilerek, Bölge'nin ticaret potansiyeline uygun olabilecek değişiklikler ve yeni ticaret anlaşmaları gündeme getirilmelidir.

6. Giresun’da Dış Ticaret

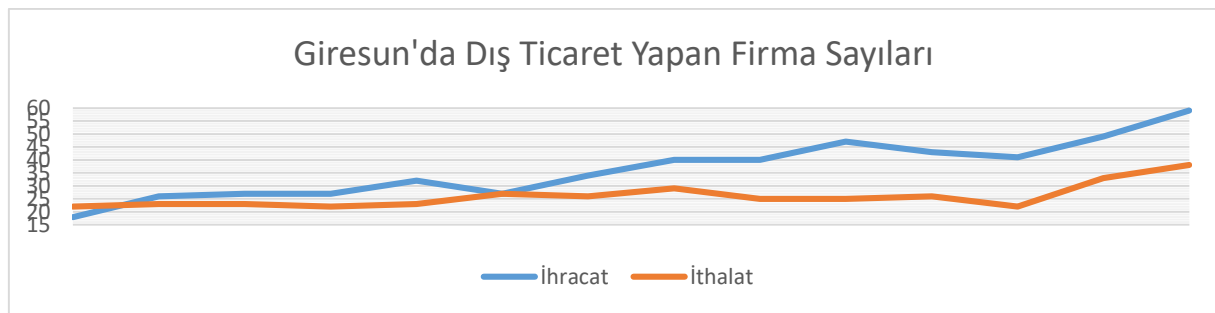
Giresun ilinde ticari yapı, coğrafi koşulların ve iklim yapısının beraberinde getirmiş olduğu öncelikli tarımsal üretim ve buna bağlı olarak gelişen tarıma dayalı imalat sanayi üzerine kurulmuştur. Tarım ve orman ürünleri, ilin iç ve dış ticaretinde ağırlıklı olarak işlem gören mallardır. Giresun’da yapılan ihracatın çok büyük bir kısmı fındık işlemenin ağırlıklı olduğu tarıma dayalı sanayi ürünleri kaynaklıdır. İl ihracatında %80 oranında bir paya sahip olan fındık, fındığa bağlı gıda sanayinin gelişmiş olduğu ve fındık tüketiminin (çikolata tüketimine bağlı olarak) yaygın olduğu Almanya, İtalya, İsviçre, Hollanda gibi Avrupa ülkelerine ihraç edilmektedir.

Son 20 yıllık dış ticaret verileri incelendiğinde, ilin sürekli ticaret fazlası verdiği görülmektedir. Bunun nedeni ilde gerçekleşen yoğun fındık ve fındık mamulleri ihracatıdır. Ancak ilin sanayi alt yapısının yetersiz kalmasından dolayı ihracat yapılan ürün çeşitliliğinin sağlanamaması, firmaların karşılaştığı finansal güçlükler ve uluslararası piyasalarda yaşanan kur riskleri de ilde ihracatçı firma sayısının ve toplam ihracatın artmasını engellemektedir.

İthalat yapılan ülkelere bakıldığında ise Almanya, Avusturya, İspanya, İtalya, Hindistan, Polonya, Çin gibi ülkeler ön plana çıkmaktadır. Başlıca ithalat ürünlerinde ise kazanlar, makinalar, elektrikli cihazlar, meyveler, sebzeler, plastik ve mamulleri vs. gelmektedir.

6.1. Dış Ticaret Yapan Firma Sayıları

Giresun’da 2020 yılında ihracat yapan 59 firma, ithalat yapan ise 38 firma bulunmaktadır. Firma sayıları ihracat için genelde yıldan yıla artış göstermiştir. İthalat için ise ortalama 25 civarında seyreden sayı, son 2 yıl 38’e yükselmiştir. Bununla birlikte kanuni merkezleri Giresun olmakla birlikte farklı iller üzerinden ihracat yapan firmaların varlığı da tespit edilmiştir. Gümrükleme, ulaşım ve nitelikli personel gibi etmenlerden dolayı özellikle İstanbul üzerinden ihracatını yapan önemli sayıda firma bulunmaktadır. Yapılan saha çalışmalarında ve kurum görüşmelerinde özellikle hazır giyim, içecek, gıda, makine ihracatının çok büyük bir kısmının il dışından yapıldığı görülmektedir. Giresun’dan yapılan toplam ihracatın yıllık en az 3 milyar dolar civarında olduğu tahmin edilmektedir.

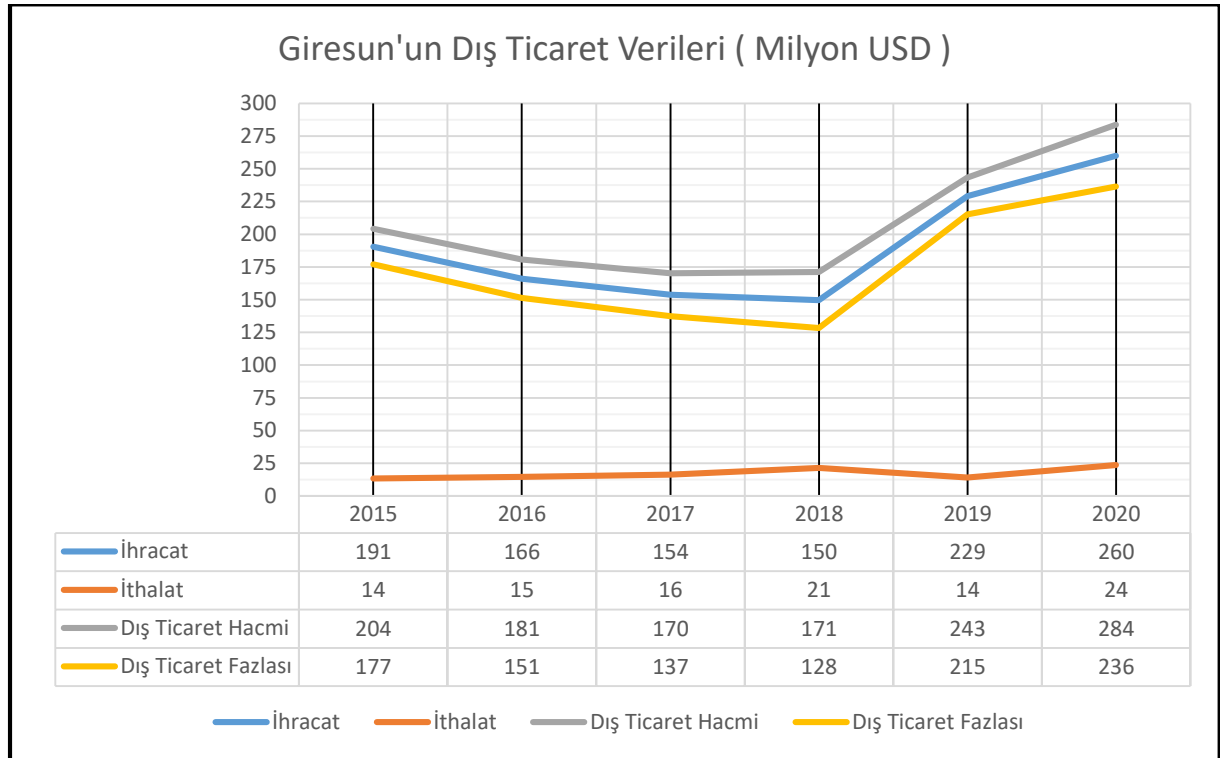
Grafik 12: Giresun’da Dış Ticaret Yapan Firma Sayıları (2005 - 2020)

Kaynak: (T.C. Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı Girişimci Bilgi Sistemi)²⁷

²⁷ <https://gbsrapor.sanayi.gov.tr/>

6.2. Dış Ticaret Verileri

Giresun'un dış ticaret verileri aşağıdaki grafikler ve tablo ile sunulmuştur.

Grafik 13: Giresun'un Dış Ticaret Verileri

Kaynak: (T.C. Ticaret Bakanlığı)²⁸

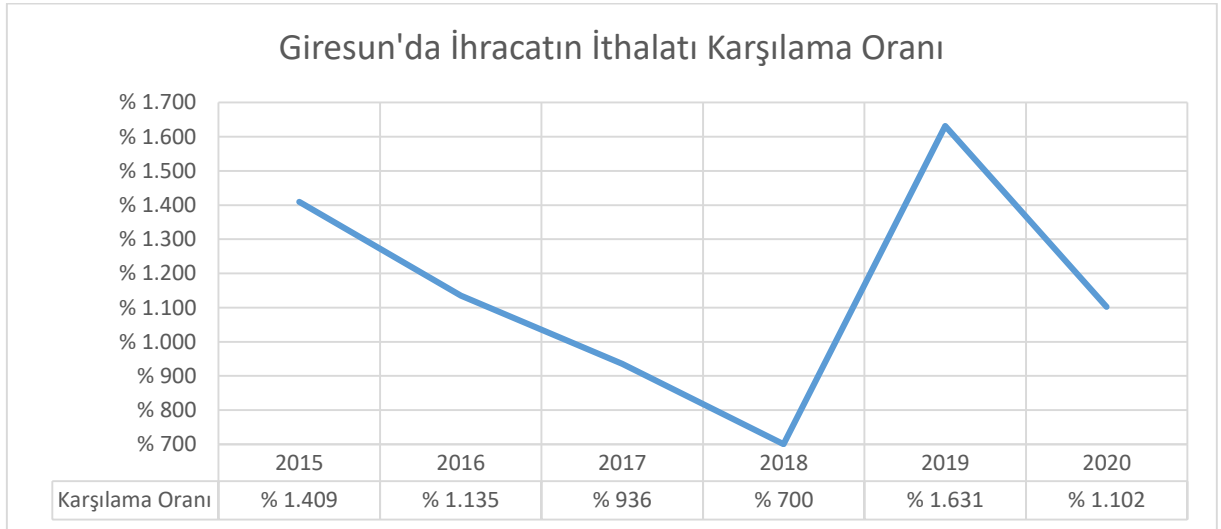
Grafiği ve tabloyu incelediğimizde Giresun'da ihracatın 2015'te 191 Milyon USD olduğunu, sonraki 3 yıl boyunca sürekli azalarak 150 Milyon USD'ye kadar düştüğünü ama 2019 ve 2020'de ciddi bir artış göstererek önce 229 sonra 260 Milyon USD'ye kadar çıktığını görmekteyiz. Bu dönemde toplam ihracat 1,15 Milyar USD çıkmış, ortalama ise yıllık 192 Milyon USD olmuştur. İhracatın bu dönem içerisindeki en düşük değeri ile en yüksek değeri arasındaki oran % 73 olmuştur.

Diğer taraftan ithalat değerlerine bakıldığında ise oldukça az ithalat yapıldığı görülmektedir. 2015'te yapılan 14 Milyon USD ithalatın az da olsa 2018'e kadar artıp 21 Milyon USD'ye yükseldiğini, 2019'da tekrar 14 Milyon USD'ye düştükten sonra 2020'de 2018'i de geçerek 24 Milyon USD'ye yükseldiğini görmekteyiz. Toplam 6 yılda sadece 104 Milyon USD ithalat yapılmış olup ortalama yıllık 17,3 Milyon USD ithalata denk gelmektedir.

²⁸ [Dış Ticaret ve Başlıca Ekonomik Göstergeler \(2020 Yıllık \)](https://ticaret.gov.tr/istatistikler/dis-ticaret-istatistikleri) (Tablo 11 ve Tablo 24)
(<https://ticaret.gov.tr/istatistikler/dis-ticaret-istatistikleri>)

Dış ticaret hacmi ise ithalatın payı çok az olduğu için ihracatın grafiğiyle paralel ilerlemiştir. 2015'te 204 Milyon USD olan değer, ihracat gibi 2018'e kadar azalarak ilerlemiş ve 171 Milyon USD'ye düşmüş, 2019 ve 2020'de ciddi oranda artarak önce 243 ve sonra 284 Milyon USD'ye kadar ulaşmıştır. 2015 – 2020 arasında toplam dış ticaret hacmi 1,25 Milyar USD olup ortalama 208 Milyon USD çıkmıştır.

Bu verilere istinaden dış ticaret ise son 6 yılda sürekli fazla vermiştir. 2015'te 177 Milyon USD olan dış ticaret fazlası, ihracat ve dış ticaret hacmi gibi 2018'e kadar azalarak devam etmiş ve 128 Milyon USD'ye düşmüş, 2019'da 215 ve 2020'de 236 Milyon USD'ye tekrar yükselmiştir. Toplam dış ticaret fazlası 1,05 Milyar USD olup ortalama ise 175 Milyon USD çıkmıştır. Dış ticaret fazlasının 2020'deki en fazla değeri ile 2018'deki en az değeri arasındaki oran % 85'i bulmaktadır.

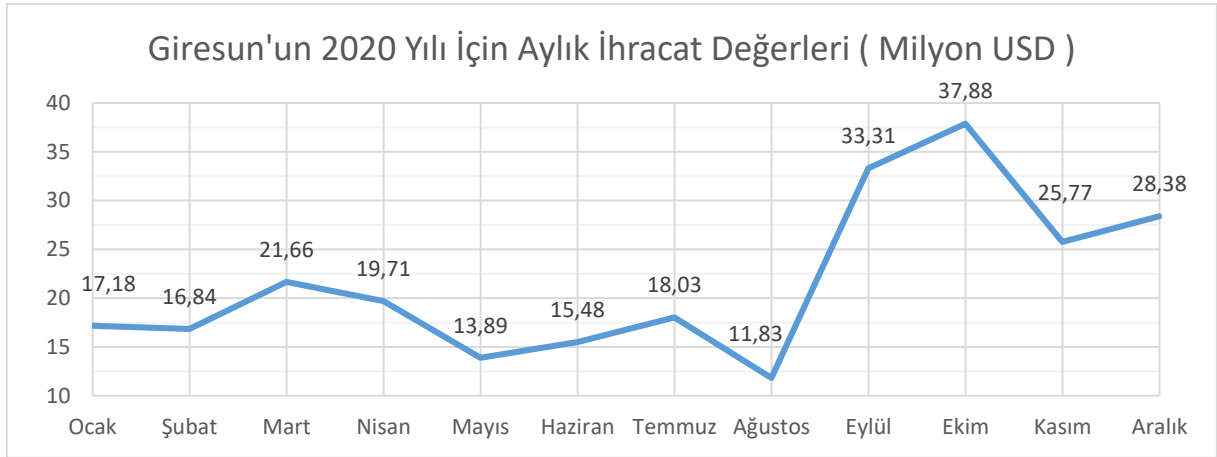

Grafik 14: Giresun'da İhracatın İthalatı Karşılama Oranı

Kaynak: (T.C. Ticaret Bakanlığı)²⁵

Karşılama oranına baktığımızda ise 2015'te % 1.409 olan oranın 2018'e kadar azalarak devam edip % 700'lere kadar indiği görülmektedir. 2019'da ihracatın ciddi bir oranda artması ve ithalatın ise azalması sonucu bu oran tekrar % 1.631'e kadar yükselmiştir. Hatta bu yükselme oranı 2,3 katı bulmuştur. 2020'de ise ithalatın artış oranı ihracattan daha fazla olduğu için karşılama oranı tekrar %1.102'ye kadar düşmüştür. Ortalama karşılama oranı ise % 1.150 olmuştur.

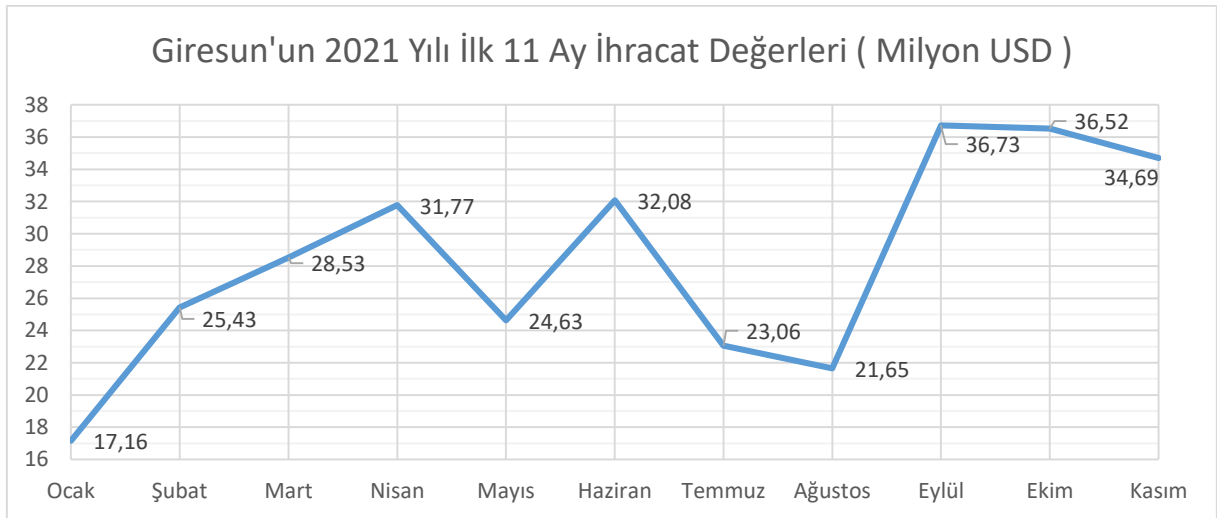
Giresun'un 2020'deki 260 Milyon USD ihracatının aylık detayı ise aşağıdaki grafikte belirtilmiştir.

Grafik 15: Giresun'un 2020 Yılı İçin Aylık İhracat Değerleri
Kaynak: (TÜİK)²⁹

Grafiğe bakıldığında Ağustos'a kadar 12 - 22 Milyon USD bandında seyreden aylık ihracatın, Eylül'de 34 ve Ekim'de 38 Milyon USD'lere çıktığı ve Kasım'da 26 Milyon USD'ye düşüp yılı 28 Milyon USD ile kapattığı görülmektedir. Giresun'un ihracattaki en önemli sektörünün Fındık ve Mamulleri olduğu göz önüne alındığında, ihracatın Ağustos'tan sonra ciddi oranda artmasının nedeni fındık hasadının bitmesi ve fındığın piyasa ve endüstri ile buluşmasından kaynaklanmaktadır.

Giresun'un 2021 yılındaki ilk 11 ayda gerçekleştirdiği ihracatın grafiği ise aşağıdadır.

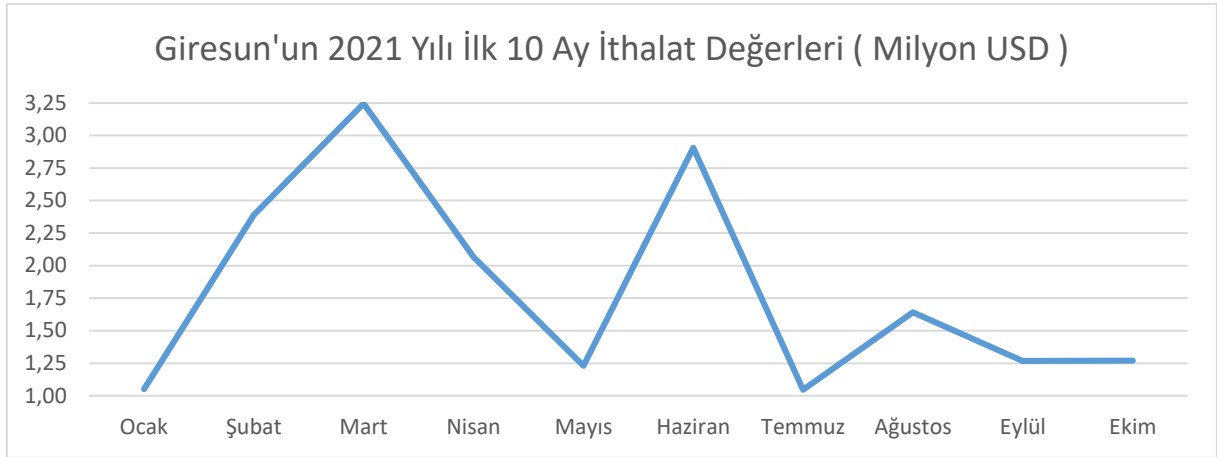

Grafik 16: Giresun'un 2021 Yılı İlk 11 Ay İhracat Değerleri
Kaynak: (TİM)³⁰

Grafiğe baktığımızda ihracatın Ocak'tan itibaren Nisan'a kadar her ay giderek arttığı ve Mayıs'ta azaldığı, Haziran'da tekrar artarak Nisan değerine ulaştığı ama Temmuz'da ve Ağustos'ta tekrar azaldığı görülmektedir. Eylül, Ekim ve Kasım'da ise ihracat değeri yıl içindeki rekorunu kırarak yaklaşık 37 Milyon USD'ye kadar yükselmiştir. İlk 11 ayın toplam değerinin 312 Milyon USD olduğu ve 2020 yılının ilk 11 ayına göre (Toplam 231,5 Milyon USD) yaklaşık 80,5 Milyon USD daha fazla ihracat yapıldığı görülmektedir.

²⁹ <https://data.tuik.gov.tr/Kategori/GetKategori?p=dis-ticaret-104&dil=1>

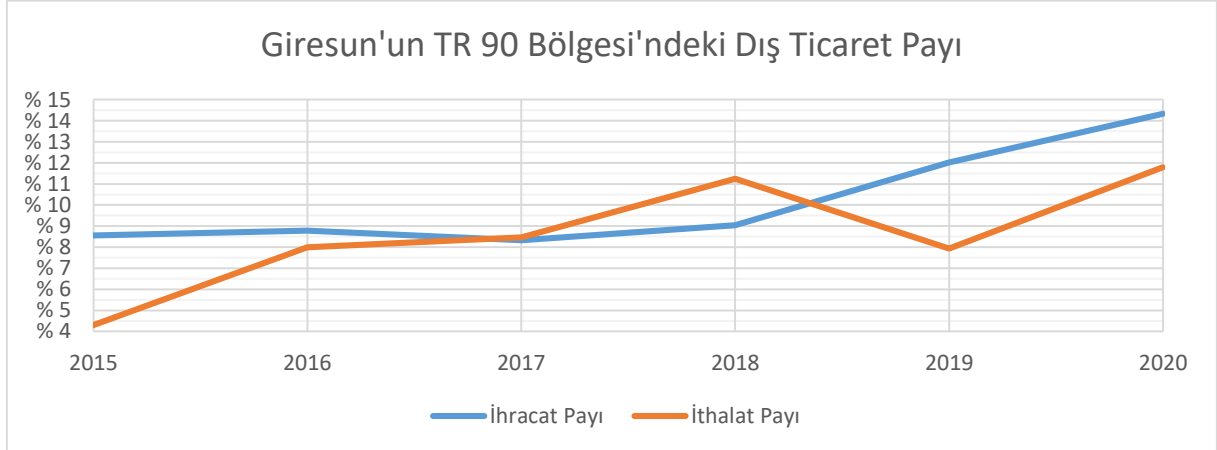
³⁰ <https://tim.org.tr/files/downloads/rakamlar/2021/7/2021-07-iller-bazinda-rakamlar.xlsx>

Grafik 17: Giresun'un 2021 Yılı İlk 10 Ay İthalat Değerleri
Kaynak: (TÜİK)³¹

İthalat için ise TÜİK'te yayınlanan ilk 10 aya ait verilere bakıldığında, ithalatın Mart'a kadar her ay arttığı ancak Nisan ve Mayıs'ta azaldığı, Haziran'da ise tekrar arttığı ve Temmuz'da Ocak değerine kadar düştüğü görülmektedir. Ağustos'ta tekrar artan değer, Eylül'de Mayıs değerine düşmüş ve Ekim'de de sabit kalmıştır. İlk 10 ayın toplamı yaklaşık 18 Milyon USD çıkmış olup 2020 ilk 10 ayına göre (Yaklaşık 17,5 Milyon USD) 500.000 USD daha fazla ithalat yapıldığı görülmüştür. Değerin sabit kalması durumunda yıl sonunda ithalat toplamının geçen seneye göre daha az çıkma durumu olacaktır.

Giresun'un TR 90 Bölgesi içindeki dış ticaret payına bakılırsa aşağıdaki grafik ortaya çıkar.

Grafik 18: Giresun'un TR 90 Bölgesi'ndeki Dış Ticaret Payı
Kaynak: (T.C. Ticaret Bakanlığı)³²

Giresun'un TR 90 Bölgesi içindeki ihracat payı, ortalama %10 civarı olup özellikle 2019'da %12'ye ve 2020'de yaklaşık %14,5'a kadar yükselmiştir. Giresun'un TR 90 Bölgesi içindeki ithalat payı ise ortalama % 8,5 olup, 2015'te %4,5 olan pay 2016'da %8'e ve 2018'de %11'e yükselmiş, 2019'da tekrar %8'e düşen değer 2020'de ise %12'ye kadar çıkmıştır.

³¹ <https://data.tuik.gov.tr/Kategori/GetKategori?p=dis-ticaret-104&dil=1>

³² [Dış Ticaret ve Başlıca Ekonomik Göstergeler \(2020 Yıllık \)](#) (Tablo 11 ve Tablo 24)
(<https://ticaret.gov.tr/istatistikler/dis-ticaret-istatistikleri>)

6.3. Giresun'un Mevcut İhracatını Oluşturan Sektörler

Tablo 21: Giresun'un 2005-2020 Arası İhracat Yaptığı Sektörler ve Sıralamaları Tablosu

Sektörler	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	Toplam
Fındık ve Mamulleri	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1	1
Makine ve Aksamları	6	3	3	4	3	2	2	2	2	2	3	3	3	3	2	3	2
Hazır Giyim ve Konfeksiyon	4	5	4	2	2	3	6	6	6	4	2	2	2	4	5	8	3
Meyve Sebze Mamulleri	8	6	6	10	7	5	3	3	3	3	4	4	4	2	3	4	4
Savunma ve Havacılık Sanayii	-	-	-	-	-	4	4	4	4	5	5	6	5	5	4	2	5
Hububat, Bakliyat, Yağlı Tohumlar	3	2	2	3	10	13	5	13	11	14	17	12	16	18	8	7	6
Taşıt Araçları ve Yan Sanayi	2	-	7	9	8	6	17	16	7	7	7	5	14	14	11	21	7
Ağaç Mamulleri ve Orman Ürünleri	11	11	9	11	12	11	11	5	5	6	11	14	13	12	6	10	8
Kuru Meyve ve Mamulleri	-	14	14	-	-	-	-	14	-	8	6	7	6	6	17	15	9
Kimyevi Maddeler ve Mamulleri	9	10	10	8	4	8	10	10	8	9	10	8	7	7	7	6	10
Demir ve Demir Dışı Metaller	5	4	5	5	6	7	9	8	9	12	8	13	11	13	12	14	11
İklimlendirme Sanayii	-	-	-	-	-	-	7	7	10	10	13	16	9	8	9	9	12
Tekstil ve Ham Maddeleri	12	9	-	6	5	9	15	17	17	19	15	19	10	10	10	16	13
Elektrik - Elektronik	13	13	11	7	9	10	12	12	12	13	14	17	17	16	16	5	14
Demir Çelik Ürünleri	-	16	-	14	11	14	8	9	13	15	19	18	8	9	14	12	15
Madencilik Ürünleri	10	15	15	-	-	15	19	-	14	16	18	10	12	11	15	11	16
Çimento ve Toprak Ürünleri	-	12	13	15	16	12	13	11	15	11	16	15	18	17	19	13	17
Zeytin ve Zeytinyağı	-	8	12	-	-	-	-	-	-	-	-	9	15	-	23	18	18
Gemi ve Yat	-	-	-	-	-	-	18	-	-	-	9	-	19	-	-	19	19
Kesme Çiçek	7	7	8	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	20
Yaş Meyve ve Sebze	-	-	-	-	-	-	16	-	-	-	-	11	-	-	18	17	21
Deri ve Deri Mamulleri	-	-	-	-	14	-	-	-	-	18	20	21	20	15	13	20	22
Mücevherat	-	-	-	13	-	-	-	-	18	-	12	-	-	19	22	-	23
Halı	-	-	-	12	13	-	-	18	16	17	21	-	22	21	20	-	24
Canlı Hayvan, Su Ürünleri	-	-	-	-	-	-	14	-	-	-	-	-	-	-	24	-	25
Diğer Sanayi Ürünleri	-	-	-	-	15	-	20	15	-	-	22	20	21	20	21	-	26

Kaynak: (TİM)³³

Türkiye İhracatçılar Meclisi'nden alınan verilere göre Giresun'da 2005'ten bu yana toplamda 26 farklı sektörde ihracat yapılmıştır. Bu sektörlerin detaylı tablosu yukarıda belirtilmiştir. Bu tabloda Giresun'da hangi sektörün hangi yıl ihracatının yapıldığı ve o yılsonunda Giresun'da kaçınıcı sırada yer aldığı görülebilir. Tablo toplama göre sıralanmıştır.

³³ <https://tim.org.tr/tr/ihracat-rakamlari>

Tablodan aşağıdaki analizler çıkarılabilir.

- 26 farklı sektörden sadece 9 tanesinde istisnasız her yıl ihracat yapılmıştır. Bunlar Fındık ve Mamulleri, Makine ve Aksamı, Hazır Giyim ve Konfeksiyon, Meyve Sebze Mamulleri, Hububat, Bakliyat, Yağlı Tohumlar, Ağaç Mamulleri ve Orman Ürünleri, Kimyevi Maddeler ve Mamulleri, Demir ve Demir Dışı Metaller ve Elektrik Elektronik sektörleridir.

- Savunma ve Havacılık Sanayii 2010'da, İklimlendirme Sanayii ise 2011'de başlayıp her yıl ihracatı yapılan sektörler olmuştur. Savunma ve Havacılık Sanayii 2010'da başlamasına ve 11 yıldır ihracatı yapıyor olmasına rağmen toplamda ilk 5'e girebilmiştir.

- Sadece 1 veya 2 yıl ihracatı yapılmayan ise 5 sektör vardır. Bunlar Taşıt Araçları ve Yan Sanayi, Tekstil ve Ham Maddeleri, Demir Çelik Ürünleri, Madencilik Ürünleri ve Çimento ve Toprak Ürünleri sektörleridir.

- Yapıldığı yıl sayısına göre en az ihracatı yapılan sektör 2 yıl ile Canlı Hayvan ve Su Ürünleri sektörüdür. Onu 3 yıl ile Kesme Çiçek, 4 yıl ile Yaş Meyve Sebze ve Gemi ve Yat sektörleri izlemektedir. Hatta Kesme Çiçek sektöründe 2005 – 2007 arası 3 yıl ihracat yapıp bir daha hiç yapılmamıştır.

- Yıl bazlı bakıldığında da en az sayıda sektörün ihracat yapıldığı yıl 13 sektör ile 2005 olmuştur. Bunu 15 sektör ile 2007, 2008 ve 2010 izlemektedir. 2011 ve sonrasında sektör sayısı 18'in altına düşmemiştir. En fazla sayıda sektörün ihracat yapıldığı yıl ise 24 sektör ile 2019 olmuştur. Bunu 22 sektör ile 2015 ve 2017 izlemektedir. 2019'da sadece Kesme Çiçek ile Gemi ve Yat sektörlerinde ihracat yapılmamıştır. Bu 2 sektör hali hazırda zaten diğer yıllarda da ihracatı çok yapılmayan sektörler oldukları için 2019'da tüm sektörlerde ihracat yapıldığı da söylenebilir. Yıl bazlı olarak ortalama sektör sayısı ise 18,5 çıkmaktadır.

2020 yılında ihracatı yapılan ilk 10 ürün ise aşağıda belirtilmiştir.

- Sebzeler, meyveler, sert kabuklu meyveler ve bitkilerin diğer kısımlarından elde edilen müstahzarlar
- Yenilebilir meyveler ve sert kabuklu meyveler
- Silahlar ve mühimmat, bunların aksam, parça ve aksesuarları
- Meşrubat, alkollü içecekler ve sirke
- Değirmencilik ürünleri, malt, nişasta, buğday gluteni
- Kazanlar, makinalar, mekanik cihazlar ve aletler, nükleer reaktörler
- Optik, fotoğraf, sinema, ölçü, kontrol, ayar, tıbbi, cerrahi alet ve cihazlar
- Plastikler ve mamulleri
- Ağaç ve ahşap eşya, odun kömürü
- Taş, alçı, çimento, amiyant, mika veya benzeri maddelerden eşya

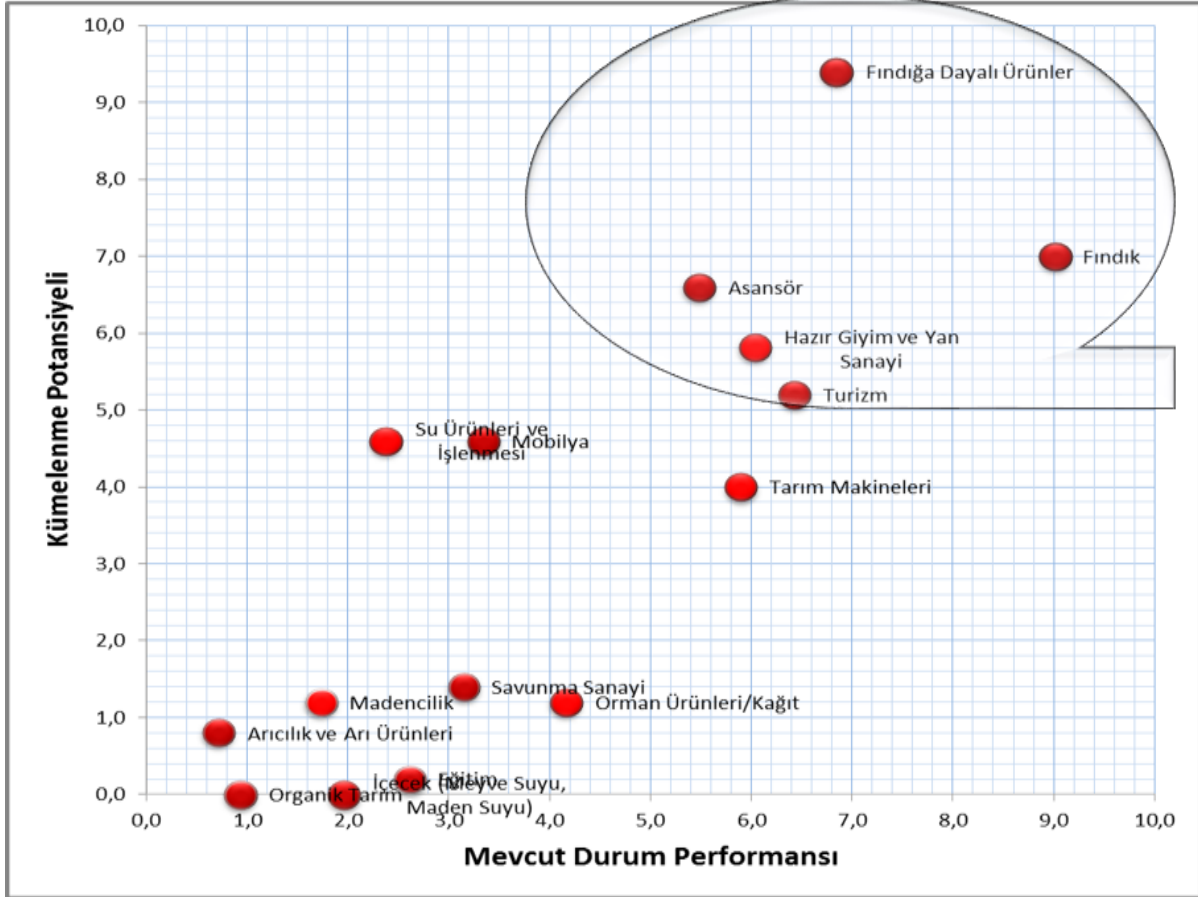
Kaynak: TÜİK

Sektörler ile ilgili yapılabilecek diğer bir analiz de kümelenme potansiyelleridir.

Kümelenme, Kalkınma Kütüphanesi'nde yer alan Yatırımcı Sözlüğü'ndeki³⁴ tanıma göre; aynı ya da benzer iş kolunda faaliyet gösteren, coğrafi olarak birbirine yakın, birbirleriyle iş birliği ve rekabet halinde olan üretici firmalar ve onları destekleyici firma ve kurumların bir araya geldiği çalışma modelidir.

Sektörlerin mevcut durum performanslarına ve kümelenme potansiyellerine bakıldığında aşağıdaki grafik ortaya çıkmaktadır.

Grafik 19: Sektörlerin Kümelenme Potansiyeli ve Mevcut Durum Performansı

Kaynak: (TR 90 Bölgesi Kümelenme Stratejisi ve Eylem Planı)³⁵

Ayrıca rekabet gücü karşılaştırma endeksinde göre yüksek endekse ($RCA_{endeks} \geq 50$) sahip olan aşağıdaki sektörler de potansiyel yatırım alanları olarak değerlendirilebilir.

- ✓ Doğal ve mineralli sular,
- ✓ Tıbbi aromatik bitkiler,
- ✓ Hazır giyim ve yan sanayi,
- ✓ Orman ürünleri, mobilya, kâğıt
- ✓ Su ürünleri ve işlenmesi

2020 yılında ihracat yapılan 21 farklı sektörün sırasıyla detaylı ihracat değerleri aşağıda belirtilmiştir.

³⁴ <https://www.kalkinmakutuphanesi.gov.tr/dokuman/yatirimci-sozlugu/1279>

³⁵ <https://www.doka.org.tr/dosyalar/editor/files/tr90-bolgesi-kumelenme-stratejisi-ve-eylem-plani.pdf>

Tablo 22: Giresun'un 2020'de İhracat Yaptığı Sektörlerin Sıralaması

Sıra No	Sektör	İhracat (USD)
1	Fındık ve Mamulleri	226.601.050
2	Savunma ve Havacılık Sanayii	12.021.413
3	Makine ve Aksamları	11.448.676
4	Meyve Sebze Mamulleri	9.859.326
5	Elektrik Elektronik	1.386.624
6	Kimyevi Maddeler ve Mamulleri	934.050
7	Hububat, Bakliyat, Yağlı Tohumlar ve Mamulleri	739.156
8	Hazır Giyim ve Konfeksiyon	583.972
9	İklimlendirme Sanayii	462.545
10	Ağaç Mamulleri ve Orman Ürünleri	457.159
11	Madencilik Ürünleri	328.935
12	Demir Çelik Ürünleri	232.053
13	Çimento Cam Seramik ve Toprak Ürünleri	220.813
14	Demir ve Demir Dışı Metaller	197.694
15	Kuru Meyve ve Mamulleri	193.931
16	Tekstil ve Ham Maddeleri	148.156
17	Yaş Meyve ve Sebze	70.565
18	Zeytin ve Zeytinyağı	33.126
19	Gemi ve Yat	32.425
20	Deri ve Deri Mamulleri	5.051
21	Otomotiv Endüstrisi	1.253
	Toplam	265.957.971

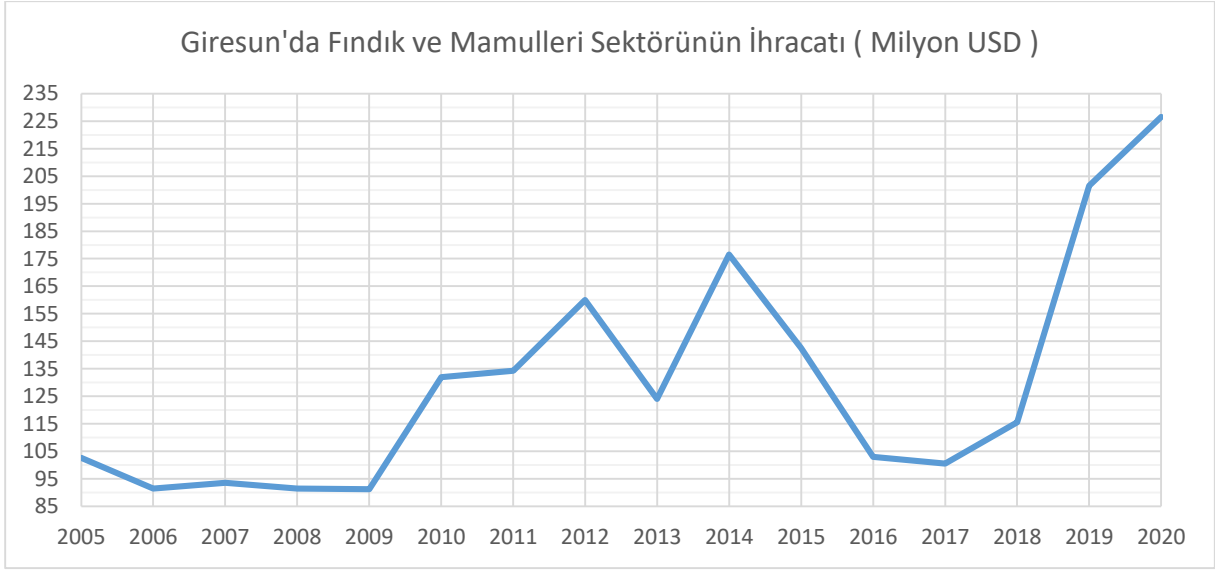
Kaynak: (TİM)³⁶

³⁶ <https://tim.org.tr/files/downloads/rakamlar/2020/12/2020-12-iller-bazinda-sektor-rakamlari.xlsx>

6.3.1. Giresun'un İhracatında Öne Çıkan İlk 5 Sektör

6.3.1.1. Fındık ve Mamulleri İhracatı (15 - Gıda Ürünleri İmalatı)

Giresun'un ihracatında ilk sırada yer alan ve EUROSTAT Teknoloji Sınıflamaları Listesi'ne göre Düşük Teknoloji sınıfına giren Fındık ve Mamulleri sektörü, Giresun için hayati önemde bir sektördür. İhracat değeri bakımından 90 Milyon USD'nin altına inmeyen bu sektör, toplamdaki pay bakımından da son 15 yıl ortalamasında % 82 gibi büyük bir değere sahiptir. Aşağıda bu sektörün yıllar içindeki ihracat değeri ve payına ait grafikler yer almaktadır.

Grafik 20: Giresun'da Fındık ve Mamulleri Sektörünün İhracatı

Kaynak: (TİM)³⁷

2005'te yaklaşık 100 Milyon USD olan sektör ihracat değeri; 2006 – 2009 arası 90 – 95 Milyon USD aralığında devam etmiştir.

2010'da ciddi bir yükseliş yaşayarak 130 Milyon USD'ye ve 2012'de de 160 Milyon USD'ye ulaşmış, bir sonraki yıl 125 Milyon USD'ye geri düşmüştür.

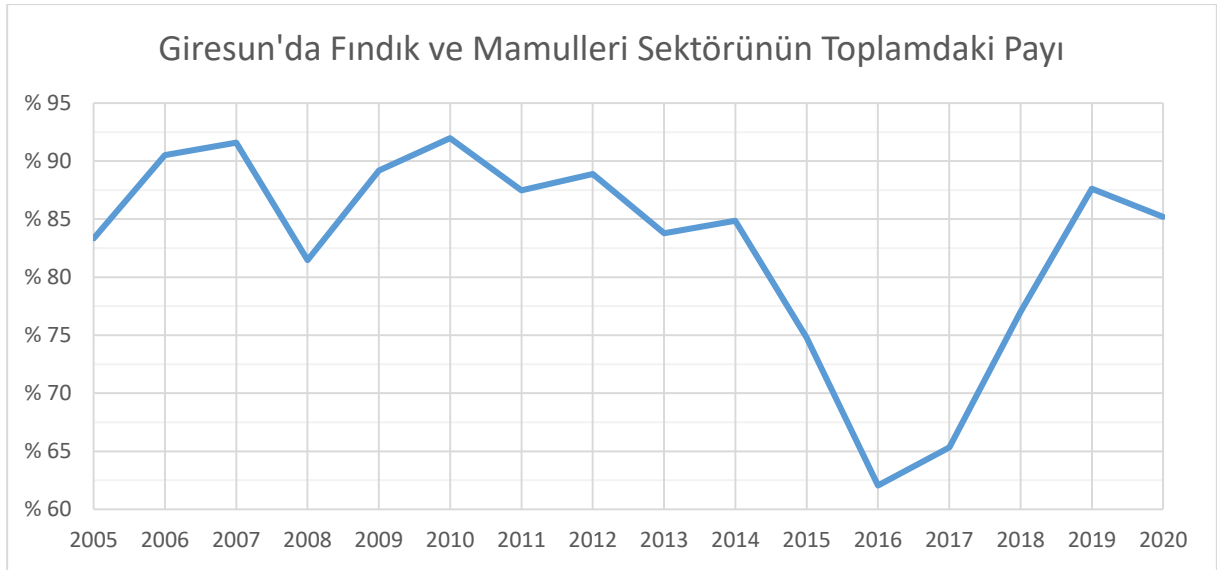
2014'te tekrar 175 Milyon USD'ye yükselen değer, arka arkaya 2 yıl ciddi düşüşler yaşayarak tekrar 100 Milyon USD'ye kadar inmiştir.

2018'de 115 Milyon USD'ye çıkarak başlayan yükseliş trendi, 2019'da 200 Milyon USD'ye, en son 2020'de de 226,60 Milyon USD'ye çıkarak devam etmiştir.

Giresun bu sektörde son yıl verilerine göre Türkiye'de 3. sıradadır. İlk sırada Trabzon, ikinci sırada ise İstanbul yer almaktadır. Listeler firmaların merkezlerinin bulunduğu yerlere göre yapıldığı için ve fındık ihracatçısı firmalar genellikle İstanbul merkezli olduğu için sıralama bu şekilde çıkmaktadır.

Giresun'un Türkiye fındık ihracatındaki toplam payı ise % 11,6'dır.

³⁷ <https://tim.org.tr/tr/ihracat-rakamlari>

Grafik 21: Giresun’da Fındık ve Mamulleri Sektörünün Toplamdaki Payı
Kaynak: (TİM)³⁸

Sektörün Giresun toplamındaki payına bakıldığında ise 2005 – 2014 arası dalgalı bir grafik görülmekle birlikte değerin % 80’in altına inmediği görülmektedir.

2015’te Hazır Giyim ve Konfeksiyon Sektörü’nde, bir önceki yıla göre % 180 daha fazla ihracat yapılmış, aynı yıl Fındık ve Mamulleri sektöründe ise bir önceki yıla göre % 20 daha az ihracat yapılmıştır. Buna rağmen Fındık ve Mamulleri sektörü o yıldaki sırasını kaybetmemiş ancak sektörün toplamdaki payı % 75’e kadar düşmüştür.

2016’da da Hazır Giyim ve Konfeksiyon Sektörü’nün ihracatı önceki yıla göre % 60 artmış, Fındık ve Mamulleri Sektörü’nün ihracatı ise % 27 daha düşmüştür. Böylece Fındık ve Mamulleri sektörünün payı % 62,5’a kadar düşmüştür ancak yine sırasını kaybetmemiştir.

2017’den sonra Hazır Giyim ve Konfeksiyon Sektörü tekrar düşüşe geçmiş, Fındık ve Mamulleri Sektörü ise sabit kaldığı için payı tekrar biraz artmaya başlamıştır.

2018’de Hazır Giyim Sektörü % 83 gibi ciddi bir değer kaybetmiştir. Fındık Sektörü’nün de %15 büyümesiyle pay tekrar % 77’ye yükselmiştir.

2019’da da Hazır Giyim Sektörü’nün düşüşü devam ettiği için Fındık ve Mamulleri Sektörü’nün payı tekrar yükselmiştir. Fındık Sektörü 2019’da % 75 daha artmıştır.

2020’ye baktığımızda ise Fındık Sektörü’nde artış % 15 ile devam etmiştir.

³⁸ <https://tim.org.tr/tr/ihracat-rakamlari>

Dünya, Türkiye ve Giresun'da Fındık Alanları ve Üretimi

Avrupa İstatistik Ofisi FAOSTAT³⁹ verilerine göre 2019 yılında Dünya toplamında 1.125.178 ton fındık üretimi gerçekleşmiştir. 2020 verileri henüz yayınlanmadığı için 2019 verileri esas alınmıştır.

Türkiye’de ise aynı yıl 776.046 ton fındık üretimi yapılmıştır. Bu üretim Dünya üretiminin yaklaşık % 70’ine denk gelmektedir.

Türkiye’nin Karadeniz sahillerinde yoğun bir şekilde yer alan fındık bahçeleri, sahilten içeriye doğru en fazla 30 km’yi geçmeyen alanlarda bulunmaktadır. Batı Karadeniz’de Zonguldak’tan (İstanbul’un doğusu) başlayarak doğuya doğru tüm Karadeniz boyunca deniz ve dağlar arasında yeşil bir kuşak gibi hemen hemen Gürcistan sınırına kadar uzanır. Türkiye’nin Dünya’daki diğer fındık üreten ülkeler arasında, üstün kalitesi nedeniyle seçkin bir yeri olup, üretim ve ihracatta liderliğini sürdürmeye devam etmektedir.

TR 90 Bölgesi, % 57 pay ile fındık alanlarının en geniş olduğu Düzey 2 bölgesidir.

İllerin Türkiye’ye göre üretim yüzdelerine bakılırsa Ordu % 30 ile ilk sıradadır. Onu % 18,5 ile Samsun ve % 14 ile Sakarya takip etmektedir. Giresun ise % 12,66 ile Türkiye’de 4. olmuştur. Bu ilk 4 il Türkiye üretiminin % 75’ini oluşturmaktadır.

Tablo 23: Türkiye ve TR 90 Bölgesi Fındık Alanları ve Üretimleri (2020)

Fındık Alanı ve Üretimi	Alan	Alan	Alan	Üretim	Üretim	Üretim
	(Dekar)	(TR 90'a Göre)	(Türkiye'ye Göre)	(Ton)	(TR 90'a Göre)	(Türkiye'ye Göre)
Ordu	2.272.188	53,91%	30,93%	197.230	60,11%	29,66%
Giresun	1.178.010	27,95%	16,04%	84.167	25,65%	12,66%
Trabzon	655.972	15,56%	8,93%	40.315	12,29%	6,06%
Artvin	82.110	1,95%	1,12%	3.744	1,14%	0,56%
Rize	18.375	0,44%	0,25%	1.404	0,43%	0,21%
Gümüşhane	8.050	0,19%	0,11%	1.231	0,38%	0,19%
TR 90 Toplam	4.214.705	100,00%	57,38%	328.091	100,00%	49,34%
Türkiye Toplam	7.345.377	100,00%	100,00%	665.000	100,00%	100,00%

Kaynak: (TÜİK)⁴⁰

³⁹ <http://www.fao.org/faostat/en/#data/QCL>

⁴⁰ <https://data.tuik.gov.tr/Kategori/GetKategori?p=tarim-111&dil=1>

Giresun her ne kadar Türkiye’de üretim sıralamasında 4. olsa da dünyada coğrafi işaret belgeli fındık üretimin olduğu tek ildir. Dünya pazarlarında tanınmış olan Giresun fındığı, geçmiş yıllarda natürel olarak ihraç edilirken, bugün ilde kurulu bulunan modern tesislerde işlenerek kavrulmuş, kıyılmış, beyazlatılmış un ve püre halinde, bisküvi, çikolata, dondurma, tatlı ve hamur işlerinde, yemek ve salatalarda kullanılmak üzere ihraç edilmektedir.

Türkiye’de fındık üretiminde karşılaşılan en önemli sorunlardan bir tanesi verim düşüklüğüdür. Türkiye fındık üretiminde Dünya’da en fazla alana ve en fazla üretim miktarına sahip olmasına rağmen, diğer ülkelere kıyasla düşük verime sahiptir. Türkiye’de dekar başına üretim ABD ve Gürcistan gibi üretici ülkelerden daha düşüktür. TMO’nun 2021’de yayınladığı 2020 Yılı Fındık Sektör Raporu’na göre Türkiye’nin dekar başına 5 yıllık ortalama fındık verimi 84 Kg’dır. FAO verilerine göre; 5 yıllık ortalama fındık verimi ABD’de 221 Kg/Da, Gürcistan’da 180 Kg/Da, Azerbaycan’da 122 Kg/Da, İtalya’da 157 Kg/Da ve İspanya’da ise 79 Kg/Da’dır.

Artvin, Giresun, Ordu, Rize ve Trabzon illeri fındık kalite sınıflandırmasında 1. standart bölgeyi oluşturmalarına rağmen Bölge’de verim daha düşük, üretim dalgalanmaları daha fazla, arazi ise parçalı ve küçüktür. TR 90 Bölgesi’nin alan başına ortalama verimi ülke ortalamasının altındadır. Fındığın iyi bakım ve yenileme uygulamasıyla ekonomik ömrü ancak 40 yıldır. TR90’da üretime artık ekonomik ömrünü tamamlamış bahçeler ile devam edilmektedir. Verimsizlik sonucu oluşan üretim dalgalanması da ürün arzı ve fiyat istikrarını olumsuz etkilemektedir.

Bölge’deki modern tarım tekniklerine göre oluşturulmamış fındık bahçeleri ile çaylık alanlar ekonomik ömürlerini tamamlamıştır. Sürdürülebilir ve verimli tarım için bu alanlar yenilenmelidir. Yeni oluşturulan fındık bahçesinden yaklaşık dört, çaylıkta da beş yıl boyunca ürün alınamamaktadır. Bu süre zarfında üreticinin gelir elde edememesi yenileme çalışmalarının etkin bir şekilde yapılamamasının önündeki en büyük engeldir. Bu nedenle, yenileme çalışmalarının ilgili tarafların katılımı ile planlanması üreticinin gelir kaybının bu plan dâhilinde sübvansiyonlarla ortadan kaldırılarak yenilemenin teşvik edilmesi gerekmektedir.

6.3.1.2. Makine ve Aksamları İhracatı (27 – Ana Metal Sanayii)

Makine ve Aksamları Sektörü, Giresun'un en önemli 2. sektörüdür.

Bu sektörde firmalar genel olarak asansör kabin ve kapı imalatı, gıda ürünleri ile ilgili silo üretimi ve kurulumu, çöp ve arıtma konteyner üretimi ve kurulumu vb. alanlarda üretim yapmaktadır.

2005'te 6. olan sektör, yıllar içinde 2.liğe kadar yükselmiş, son yıl ise 3. sırada yer almıştır.

Ortalama ihracat değeri 2005 – 2020 arasında 7,50 Milyon USD olan sektörün toplamda payı ise % 4,75'tir. Takipçisi Hazır Giyim ve Konfeksiyon Sektörü ile arasında pay olarak %0,45 gibi oldukça ufak bir fark vardır.

Sektör, 2005'deki 440 Bin USD değerinden sonra 2011'e kadar artarak seyredip 2011'de 10,50 Milyon USD'yi gördükten sonra 2012'de 7 Milyon USD'ye gerilemiş, 2014'e kadar tekrar artarak 10 Milyon USD'ye yükselmiş, 2015'te 8,50 Milyon USD'ye düşüp 2016'ta en üst değeri olan 13,50 Milyon USD'ye kadar yükselmiştir. 2016'dan sonra tekrar düşüşe geçip ortalama 11,50 Milyon USD civarında son yıla kadar seyretmiştir.

Grafik 22: Giresun'da Makine ve Aksamları Sektörünün İhracatı
Kaynak: (TİM)⁴¹

Toplamdaki pay grafiği benzer olan sektörün 2005'te başlangıç payı % 0,35 olup sürekli artarak 2011'de % 7'ye kadar çıkmıştır.

2016'ya kadar % 4 ve % 5 ortalamalarında gezinen değer 2016'da % 8 en üst değerine ulaşip son yıl % 4,5'a kadar düşmüştür.

⁴¹ <https://tim.org.tr/tr/ihracat-rakamlari>

6.3.1.3. Hazır Giyim ve Konfeksiyon İhracatı (18 – Giyim Eşyası)

Hazır Giyim ve Konfeksiyon Sektörü, Giresun'un hem mevcut hem de potansiyel bakımından en önemli sektörlerinden birisidir. T.C. Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı'nın yayınlamış olduğu Lonca sitesinden (www.lonca.gov.tr) alınan bilgilere göre sektörde çalışan 39 firma bulunmaktadır. Sektördeki firma profili 10–15 kişi istihdam eden küçük atölyelerden 700 kişilik istihdama varan büyük imalatçılara kadar değişkenlik göstermektedir. Firmaların büyük bölümü İstanbul ve Avrupa merkezli markalara fason üretim yapmakta, talep sorunu bulunmadığından tam kapasite ile çalışmaktadırlar. Giresun'da kendi markası altında üretim yapan hazır giyim firmaları da bulunmaktadır. Bununla birlikte fason üretim yapan firmalar arasında kendi markası altında üretim yapma eğilimi de görülmektedir. Giresun'un hazır giyim sektöründe cazibe merkezi olmasının ardında yatan nedenlerin başında, yatırımcılara sağlanan devlet teşvikleri gelmekte, ayrıca büyük şehirlerde yaşanan sektörel doyum, sürdürülebilir olmayan istihdam ve yüksek işçi ücretleri de etken olmaktadır.

2005'te 4. olan sektör, 2. ve 6. sıralar arasında yıllar içinde yer almışken, son yıl 8. sıraya kadar düşmüştür. Ancak toplamda 3. sırada yer almaktadır. Ortalama ihracat değeri 6,85 Milyon USD olan sektörün toplamda ortalama payı ise % 4,30 çıkmıştır.

2005'te yaklaşık 720 Bin USD olan ihracat değeri, 2008'de 8 Milyon USD'ye kadar yükselmiş ancak 2013'te 1 Milyon USD'ye tekrar düşmüştür. 2016'da en üst değeri 32 Milyon USD'ye kadar ciddi bir yükseliş gerçekleştirmiş, daha sonraki yıllarda ise tekrar düşüşe geçerek en son 2020'de 580 Bin USD'ye kadar inmiştir.

Grafik 23: Giresun'da Hazır Giyim ve Konfeksiyon Sektörü İhracatı
Kaynak: (TİM)⁴²

Sektörün toplamdaki payına baktığımızda da grafik benzer olup, 2008'de % 7'ye kadar çıkan pay en üst değerine 2016'da % 20 ile ulaşmıştır. Giresun 2016'daki en üst değerinde Türkiye'de 20. sırada yer almıştır. 2020'de ise % 0,20 gibi oldukça düşük bir paya sahiptir.

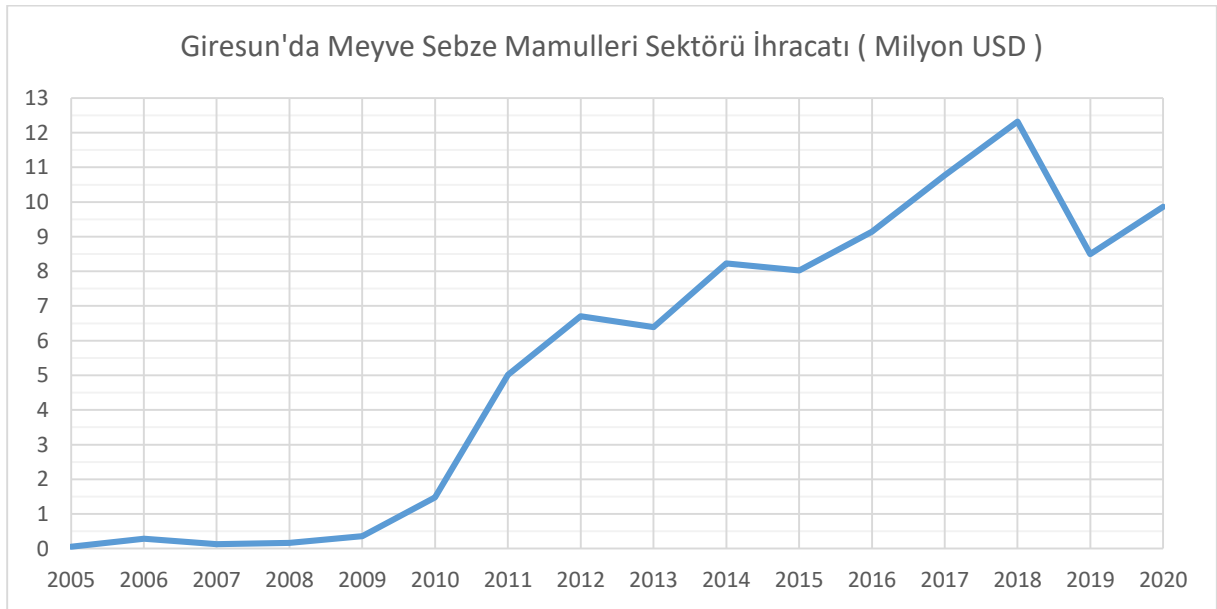
⁴² <https://tim.org.tr/tr/ihracat-rakamlari>

6.3.1.4. Meyve Sebze Mamulleri İhracatı (15 – Gıda Ürünleri İmalatı)

Giresun'un toplam ihracatında 4. sırada yer alan Meyve Sebze Mamulleri sektörü, önemli bir sektör olmasının yanı sıra 2005'ten 2018'e kadar düzenli olarak artış gösteren bir sektör olmuştur. Özellikle bu sektörde kiraz, kivi, yaban mersini, böğürtlün vb. ürünler ihraç edilmektedir.

Aşağıdaki grafikten de görülebileceği gibi 2005'te 56 Bin USD olan ihracat değeri, 2010, 2011 ve 2012'de ilk ciddi yükselişlerini yaparak 6,5 Milyon USD'ye kadar artmış, 2018'deki 12,3 Milyon USD'lik en üst değerine ise ufak dalgalanmalar ile ulaşmıştır.

2019'da tekrar 8,5 Milyon USD değerine düşen rakam, son yıl 10 Milyon USD'ye tekrar yükselmiştir.

Grafik 24: Giresun'da Meyve Sebze Mamulleri Sektörü İhracatı
Kaynak: (TİM)⁴³

2005'teki değeriyle 8. sırada yer alan bu sektör, 2010'da 5.liğe ve 2011'de 3.lüğe yükselmiş, 2018'deki en yüksek değeriyle 2. sırada yer aldıktan sonra 2019'da 3.lüğe ve 2020'de 4.lüğe düşmüştür.

Toplamdan bakıldığında % 3,45 payı olan sektör, en yüksek payını 2018'de % 8,30 ile elde etmiştir. Son yıldaki payı ise % 3,70 olmuştur.

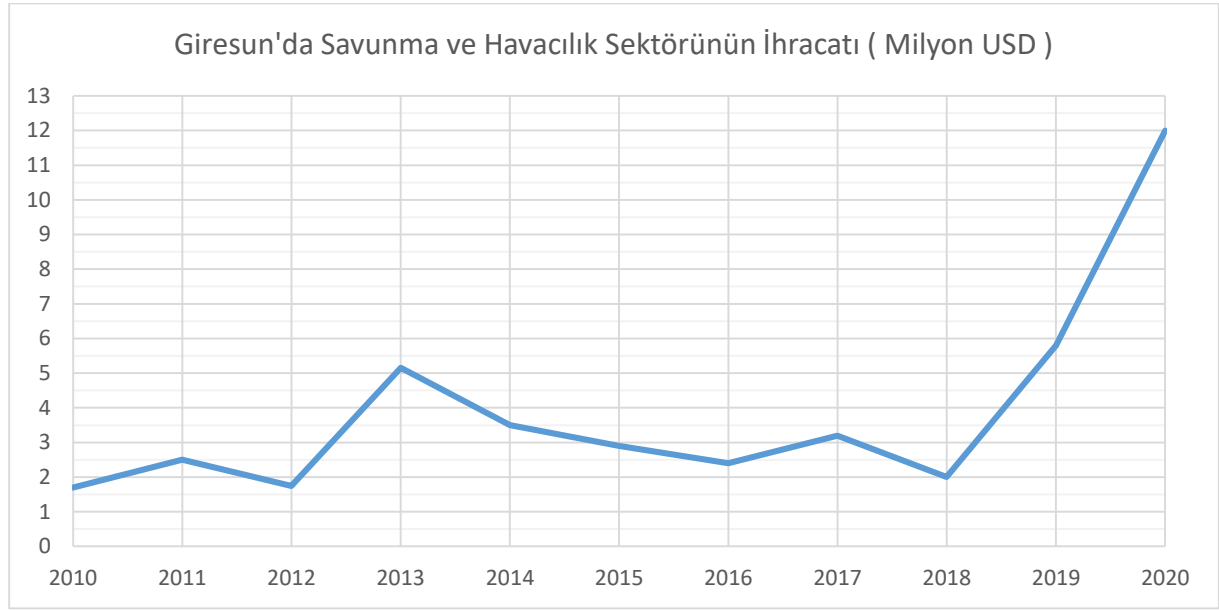
2018'deki 12,3 Milyon USD en yüksek değeriyle Giresun, Türkiye'de 15. sırada yer almıştır.

⁴³ <https://tim.org.tr/tr/ihracat-rakamlari>

6.3.1.5. Savunma ve Havacılık Sanayii İhracatı

Giresun'un ilk 5'teki son sektörü olan Savunma ve Havacılık Sanayii Sektörü, özellikle son 2 yıl ciddi yükselişe geçmiştir. Özellikle bu sektörde hafif silah, silahlı ve silahsız dronelar üretilmektedir.

İstatistiklerini 2010'dan itibaren görebildiğimiz ve 2010 - 2012 arası ortalama 2 Milyon USD'lik ihracat değerine sahip olan sektör, her ne kadar 2013'te 5,15 Milyon USD'ye çıksa da 2018'e kadar kademe kademe 2 Milyon USD'ye inmiş, 2019'da tekrar 5,80 Milyon USD'ye ve son yıl ise 12 Milyon USD'ye kadar yükselmiştir.

Grafik 25: Giresun'da Savunma ve Havacılık Sektörünün İhracatı
Kaynak: (TİM)⁴⁴

Pay verilerine bakıldığında ise 2010'da % 1,20 olan değer 2013'te % 3,5'a kadar çıktığı, 2014-2016 arası tekrar % 1,5 civarına düştüğü görülmüştür.

2017'de ufak bir artışla % 2'ye çıkan payın 2018'de tekrar düştükten sonra 2019'da %2,5'a ve ciddi bir artışla 2020'de % 4,5'a çıktığı görülmektedir. Toplamda ise % 1,70 paya sahip olmuştur.

2010-2019 arasında 4. , 5. ve 6. sıralarda değişen bu sektör, 2020'de 2. sıraya yükselmiştir.

2020'deki en yüksek değeriyle Giresun Türkiye'de 10. olmuştur.

⁴⁴ <https://tim.org.tr/tr/ihracat-rakamlari>

6.4. Giresun'un İhracat Yaptığı Ülkeler

TİM'den alınan verilere göre Giresun, 2005'ten 2020'ye toplam 127 farklı ülkeye ihracat yapmıştır. Dünya'da yer alan 206 ülkeye göre oran % 61,5 olmaktadır. Aşağıda bu 127 ülkenin tamamı alfabetik sırayla belirtilmiştir.

ABD, Almanya, Arjantin, Arnavutluk, Avustralya, Avusturya, Azerbaycan, BAE, Bahreyn, Bangladeş, Belarus, Belçika, Benin, Birleşik Krallık, Bosna Hersek, Brezilya, Bulgaristan, Burkina Faso, Cezayir, Cibuti, Çekya, Çin, Danimarka, El Salvador, Endonezya, Eritre, Estonya, Etiyopya, Fas, Fildişi Sahili, Filipinler, Filistin, Finlandiya, Fransa, Gana, Gine, Guatemala, Guyana, Güney Afrika Cumhuriyeti, Güney Kore, Gürcistan, Haiti, Hırvatistan, Hindistan, Hollanda, Honduras, Hong Kong, Irak, İran, İrlanda, İspanya, İsrail, İsveç, İsviçre, İtalya, Japonya, Kamerun, Kanada, Karadağ, Katar, Kazakistan, Kenya, Kırgızistan, KKTC, Kosova, Kosta Rika, Kuveyt, Letonya, Libya, Litvanya, Lübnan, Lüksemburg, Macaristan, Madagaskar, Makao Özel İdari Bölgesi, Makedonya, Malavi, Maldivler, Malezya, Mali, Malta, Meksika, Mısır, Moldova, Moritanya, Nahcivan, Nijer, Nijerya, Nikaragua, Norveç, Özbekistan, Pakistan, Panama, Paraguay, Peru, Polonya, Portekiz, Romanya, Rusya, Senegal, Seyşeller, Sırbistan, Sierra Leone, Singapur, Slovakya, Slovenya, Sri Lanka, Sudan, Suriye, Suudi Arabistan, Şili, Tacikistan, Tanzanya, Tayland, Tayvan, Tunus, Türkmenistan, Uganda, Ukrayna, Umman, Ürdün, Venezuela, Vietnam, Yemen, Yeni Zelanda, Yunanistan, Zambiya

Ülkelerle ilgili detaylar aşağıda belirtilmiştir.

- 2005'ten 2020'ye bu 127 ülkeye yapılan toplam ihracat bedeli 2,5 Milyar USD'dir. Yıllık olarak ortalama 156 Milyon USD ihracata denk gelmektedir. Ülke başına ise yaklaşık 19,5 Milyon USD düşmektedir.

- 2005'ten 2020'te toplam ihracat bedeline göre ilk 20 ülke sırasıyla; Almanya, Hollanda, İtalya, Avusturya, İsviçre, Fransa, Polonya, Rusya, Belçika, İsrail, ABD, Çin, İspanya, Yunanistan, Bulgaristan, Ukrayna, Avustralya, Slovakya, İran ve Romanya olmuştur. İlk 20 ülkenin toplam ihracattaki payı % 90'dır.

- Buradaki ülkelerin tamamına her yıl ihracat yapılmamıştır. Her yıl ihracat yapılan ülke sayısı 23'tür. Bu ülkeler sırasıyla Almanya, Hollanda, İtalya, Avusturya, İsviçre, Fransa, Polonya, Rusya, Belçika, ABD, Çin, İspanya, Bulgaristan, Avustralya, Gürcistan, Arnavutluk, Finlandiya, Irak, Azerbaycan, Yeni Zelanda, Suudi Arabistan, Güney Kore ve KKTC'dir. Yukarıda bahsedilen ilk 20 ülkenin 14 tanesi bu listededir ve bu listenin toplamdaki payı ise % 85'tir.

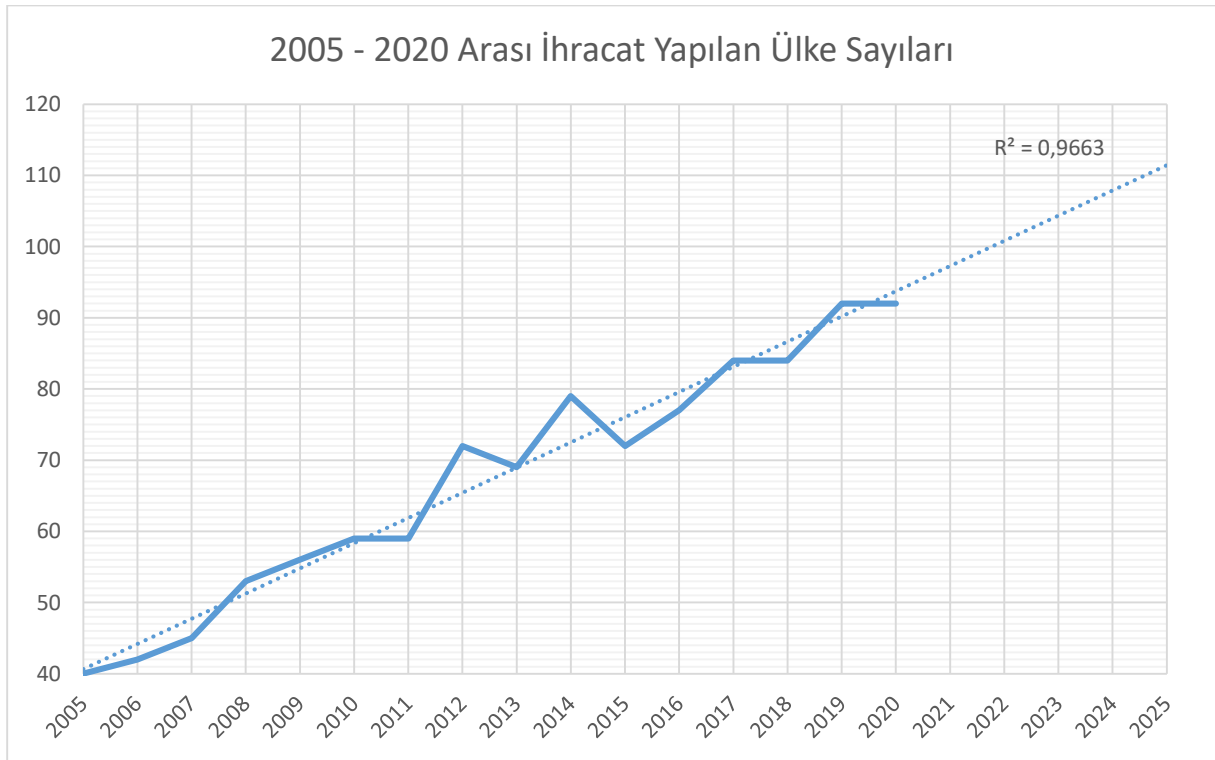
- Sadece 1 yıl ihracat yapılmayan ise 9 ülke vardır. Bunlar da yine aynı sırayla Yunanistan, Ukrayna, Romanya, Birleşik Krallık, Makedonya, Güney Afrika Cumhuriyeti, Slovenya, Hırvatistan ve Norveç'tir. Bu ülkelerin ihracat yapılmadığı yıl, hepsi için de 2013 ve öncesinde yer almaktadır. Sadece 2 veya 3 yıl ihracat yapılmayan ülke sayısı ise 5'tir ve bunlar İsrail, İran, Cezayir, Hindistan ve Moldova'dır. Ancak bu ülkelere ihracat yapılmayan yıl en son 2007'dir.

- Tam tersi duruma bakılacak olursa, sadece 1 yıl ihracat yapılan ülke sayısı 19'dur. Bu ülkeler sırasıyla Eritre, Benin, Lüksemburg, Cibuti, Yemen, Venezuela, Filistin, Malavi, Panama, Moritanya, Gana, Kamerun, Madagaskar, Guyana, Seyşeller, Haiti, Kenya, Uganda ve Sri Lanka'dır. Bu 19 ülkeden 12'sine son 5 yılda ihracat yapılmıştır. Bu 19 ülkenin toplam ihracat bedeli 1,5 Milyon USD'dir.

- Sadece 2 yıl ihracat yapılan ülke sayısı ise 8 olup bunların 7'sine yine aynı şekilde 2016 ve sonrasında ihracat yapılmıştır. Bu 9 ülke; Çekya, Belarus, Sierra Leone, Mali, Senegal, Fildişi Sahili, Şili ve Gine'dir.

- Yukarıdaki sonuçlara istinaden ülkeler bazında ihracat yapılan yıl sayısı 16 yıl içinde ortalama 8 çıkmıştır. Bu sonuç, ülkelere yapılan ihracatların genelde istikrarsız devam ettiğini göstermektedir. Ancak aynı zamanda ülke sayısının farklılığından ve çokluğundan da bu ortalama düşük çıkmıştır. Sıralamadaki ilk 50 ülkede bu ortalama 15 çıkmaktadır.

- Yıllar bazında ise ortalama ihracat yapılan ülke sayısı 127 ülke içinde 67 çıkmıştır.

Grafik 26: Giresun'un 2005 - 2020 Arası İhracat Yaptığı Ülke Sayısı
Kaynak: (TİM)⁴⁵

2005'te 40 olan ihracat yapılan ülke sayısı, en son 2020'de 92'ye yükselmiştir. Grafik 0,96 R² değeriyle neredeyse doğrusal olup, tahmin yapılırsa 2023'te 105 ve 2025'te 110 ülkeye ihracat yapılacağı öngörülebilir.

⁴⁵ <https://tim.org.tr/tr/ihracat-rakamlari>

Analizlerden sonra 2020’de ihracat yapılan ilk 20 ülkeye bakıldığında aşağıdaki tablo ortaya çıkmaktadır. Bu ilk 20 ülke 247,71 Milyon USD ile 2020 toplam ihracatının %95’ini oluşturmaktadır.

Tablo 24: Giresun’un 2020’de İhracat Yaptığı İlk 20 Ülke

Sıra No	Ülke	2020 Toplam İhracat (Milyon USD)
1	Almanya	66,22
2	İtalya	46,56
3	Hollanda	28,63
4	Çin	13,37
5	İsviçre	13,33
6	ABD	12,66
7	Avusturya	10,74
8	İsrail	9,60
9	Polonya	8,92
10	İspanya	8,41
11	Yunanistan	5,54
12	Fransa	4,90
13	Birleşik Krallık	4,21
14	Ukrayna	2,76
15	Belçika	2,42
16	Rusya Federasyonu	2,33
17	Avustralya	2,29
18	Bulgaristan	1,74
19	BAE	1,61
20	Çekya	1,48
	Toplam	247,71

Kaynak: (TİM)⁴⁶

Bu ilk 20 ülke içinde Birleşik Krallık, 2020’de 13. sırada olmasına rağmen 2005 ve 2020 arası toplam sıralamada 21. sırada yer almıştır. Aynı şekilde 19. sıradaki BAE, toplamda 34. ve 20. sıradaki Çekya ise toplamda 48. sıradadır.

Farklı bir yönden bakılacak olursa, toplamdaki ilk 20’nin 18. sırasında yer alan Slovakya’ya 2020’de ihracat yapılmamıştır. En son 2019’da yapılmış olup o yıl Slovakya 39. sırada yer almıştır. İran, toplamda 19. sırada yer alıp 2020’de 27. sıradadır. Romanya ise toplamda ilk 20’nin son ülkesi olup 2020’de 24. sıradadır.

⁴⁶ <https://tim.org.tr/files/downloads/rakamlar/2020/12/2020-12-iller-bazinda-ulke-rakamlari.xlsx>

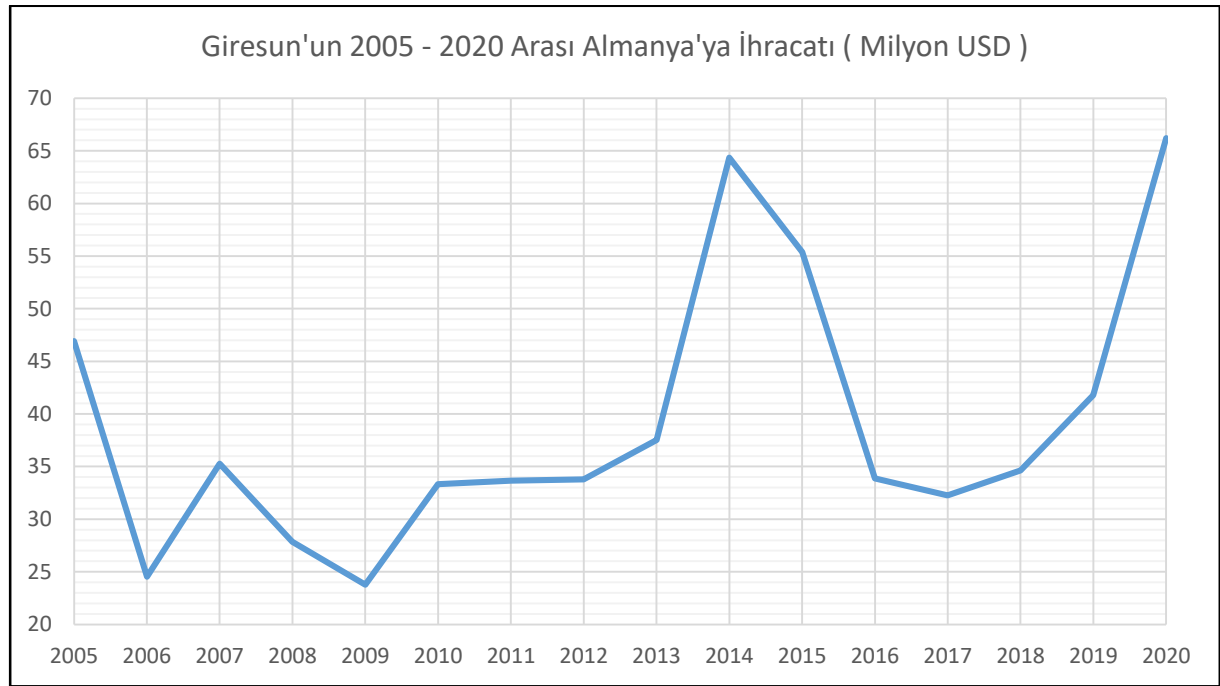
6.4.1. Giresun'un İhracatında Öne Çıkan İlk 7 Ülke

6.4.1.1. Almanya

Almanya, Dünya dış ticaret sıralamasında 2010'dan bu yana hem ihracat hem de ithalat bakımından 206 ülke arasında 3. sıradadır.

Giresun'un ihracat yaptığı ülkeler sıralamasında hem 2005'ten bu yana, hem de toplamda ilk sırada yer alan ve haliyle Giresun için oldukça önem taşıyan bir ülkedir.

Almanya'ya 2005'ten bu yana yapılan ihracat bedelinin grafiği aşağıda sunulmuştur.

Grafik 27: Giresun'un 2005 - 2020 Arası Almanya'ya İhracatı

Kaynak: (TİM)⁴⁷

Grafiğe bakıldığında ihracat değerlerinin oldukça dalgalı olduğu görülmektedir. Toplam ihracat 625 Milyon USD, ortalama ihracat ise 39 Milyon USD civarında çıkmıştır. Almanya bu toplam ihracat değeriyle, % 25 paya sahip olmuştur.

2019'a kadar en yüksek değeri 2014'teki 64 Milyon USD olan Almanya'ya, 2020'de 66 Milyon USD ihracat yapılarak en yüksek değerin de üstüne çıkmıştır.

2019'daki 42 Milyon USD ihracat değeriyle aslında grafiğe göre ortalama üstü sayılırken, İtalya'nın o yıl 47 Milyon USD ihracat yapmasından dolayı 2. sıraya düşmüştür. Bunun dışında diğer yıllarda 1. sırada yer almıştır.

⁴⁷ <https://tim.org.tr/tr/ihracat-rakamlari>

TİM'den alınan verilere bakıldığında 2020 yılında Türkiye'nin Almanya'ya ihracatını oluşturan sektörlerde ilk sırada Otomotiv Endüstrisi gelmektedir. Bu sektörün Almanya'daki payı % 25'tir ancak 2019'a göre % 18 azalmıştır. Otomotiv Endüstrisi sektörü Giresun'da Tablo 24'e bakıldığında kendine 7. sırada yer bulmuştur. Hatta 2020'de düşüşe geçip 21. sıraya kadar inmiştir. Giresun için bu sektörün en iyi sırası ise 2005'te 2.lik ve 2016'da 5.likdir. Zamanında bu kadar yükselebilen bu sektörün son yıllarda düşmesi iyi bir durum değildir. Almanya gibi ihracatımızın bir numaralı ülkesinin Türkiye'den ithal ettiği bir numaralı sektör Otomotiv'de Giresun'un tekrar yükselmesi ve Fındık sektörüne alternatif bir sektör elde etmesi gerekmektedir.

Almanya açısından 2. sırada Hazır Giyim ve Konfeksiyon sektörü yer almaktadır. Bu sektörün ise Almanya'da 2020'deki payı % 20'dir. Hazır Giyim sektörü Giresun için oldukça önemli bir sektör olup toplamda 3. sırada yer alması da bunu göstermektedir. Ancak bu sektörde ihracatçıların Giresun merkezli olmaması Giresun için sektörün sıralamada aşağı düşmesine sebep olmaktadır. 2019'a kadar ortalama 3. sırada yer alan sektör, 2020'de 8. sıraya düşmüştür. Firma sayısı ve üretim miktarı artmış fakat ihracat başka iller üzerinden gerçekleştiğinden Giresun ihracatına yansımamaktadır. Giresun merkezli ihracatçı sayılarının artması ile bu sektör de Fındık sektörüne alternatif olacak sektörler arasına girecektir.

Almanya'nın ithal ettiği 3. sıradaki sektör ise Elektrik Elektronik sektörü olmuştur. Bu sektörün Giresun'da yeri toplamda 14. sıradadır ancak 2019'da 16. sırada olan sektör, 2020'de ciddi bir yükseliş göstermiş ve 5. sıraya kadar çıkmıştır. Bu sektörün yükselişine devam etmesi ve her yıl ilk 5'i zorlaması durumunda, alternatif bir sektör olması kaçınılmazdır.

Almanya'nın 4. ithalat sektörü Demir ve Demir Dışı Metaller, Giresun'da hem son yıllarda hem de toplamda ilk 10'a girememiştir. Ancak 5. ithalat sektörü Kimyevi Maddeler ise toplamda 10. olup son yıllarda yükselişe geçerek 6. sıralara kadar çıkmıştır.

Almanya için 6. sırada Makine ve Aksamaları sektörü yer almaktadır. Giresun için bu sektör toplamda 2. sırada olan çok önemli bir sektördür. Hatta yıllar boyunca da bu sektör 2. ve 3. sıralarda yer almıştır. Her ne kadar Giresun için üst sıralarda yer alsın da Almanya'nın bu sektör için 2020'de yaptığı ithalat tutarı 700 Milyon USD olup Giresun'un ihracatı ise sadece 11,5 Milyon USD'dir. Bu da % 1,5 orana denk gelmektedir. Ancak yine de bu sektörün de alternatif olma olasılığı her zaman yüksektir.

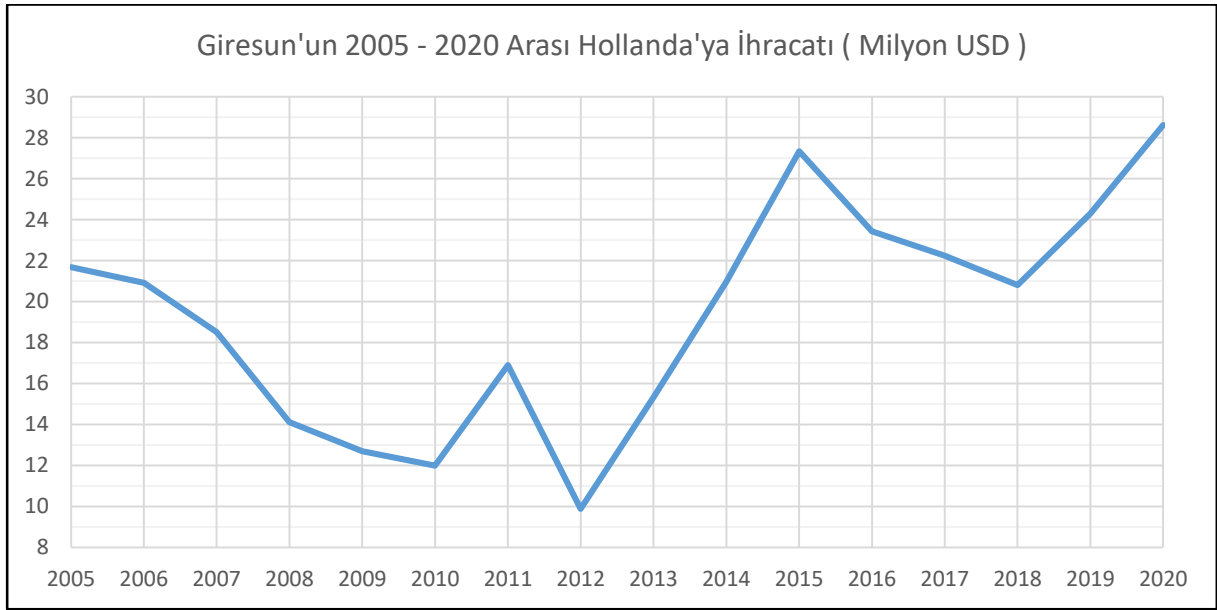
Giresun'un ana sektörü Fındık ve Mamulleri ise Almanya'nın Türkiye'den 2020'deki ithalatında 8. sırada yer almıştır. 2019'a göre % 2 gibi görece küçük bir artış göstermiştir.

6.4.1.2. Hollanda

Hollanda, Dünya ihracatında 2020’de 4. sırada, 2005-2020 toplamında ise 5. sırada yer almaktadır. İthalat da ise 2020’de 6. sırada, toplamda 7. sırada yer almıştır.

Giresun’un ihracat sıralamasında ise Hollanda, 2019 ve 2020’de 3. sırada yer almış ancak toplamda 2. sırada yer almıştır.

Hollanda’ya yıllar boyunca yapılan ihracatın grafiği aşağıdaki gibi oluşmaktadır.

Grafik 28: Giresun’un 2005 - 2020 Arası Hollanda’ya İhracatı

Kaynak: (TİM)⁴⁸

Hollanda’ya 2005-2020 arası toplamda 310 Milyon USD ihracat yapılmıştır. Bu da ortalama yıl bazında 19 Milyon USD’ye denk gelmektedir.

Grafiğe bakıldığında 2005’te yaklaşık 22 Milyon USD olan ihracat değerinin 2010’a kadar azalarak 12 Milyon USD’ye düştüğü görülmektedir.

2011’de tekrar 17 Milyon USD’ye yükselen ihracat, 2012’de eskisinden de daha çok azalarak 10 Milyon USD’ye düşmüştür.

2012’den sonra çok ciddi bir yükseliş yakalayan ve 2015’e kadar tam doğrusal biçimde 27 Milyon USD’ye yükselen değer, tepe noktası oluşturup 2018’de 21 Milyon USD’ye tekrar düşmüş ancak son 2 yıl tekrar yükselerek 29 Milyon USD’ye ulaşmıştır.

⁴⁸ <https://tim.org.tr/tr/ihracat-rakamlari>

Hollanda'nın 2020'de Türkiye'den en çok ihraç ettiği sektörler bakılacak olursa, ilk 15 sektör aşağıdaki şekilde listelenmiştir.

- Hazır Giyim ve Konfeksiyon
- Kimyevi Maddeler ve Mamulleri
- Otomotiv Endüstrisi
- Elektrik Elektronik
- Çelik
- Tekstil ve Ham Maddeleri
- Demir ve Demir Dışı Metaller
- Su Ürünleri ve Hayvansal Mamuller
- Meyve Sebze Mamulleri
- Makine ve Aksamları
- Hububat, Bakliyat, Yağlı Tohumlar ve Mamulleri
- İklimlendirme Sanayii
- Mobilya, Kâğıt ve Orman Ürünleri
- Fındık ve Mamulleri
- Kuru Meyve ve Mamulleri

Görüldüğü gibi ilk sırada Hazır Giyim ve Konfeksiyon gelmektedir. Sektörün toplamdaki payı % 25 olup 2019'a göre % 11 artış göstermiştir. Bu sektörün Almanya'da da 2. sırada olması ve ilk 2 ülkenin üst sıralarında bu sektörün olması, Giresun için de bu sektörün ne kadar önemli olması gerektiğini ve mevcut durumun gözden geçirilip iyileştirilmesiyle alternatif sektörler arasında girebileceğini göstermektedir.

Hollanda'nın 2. sıradaki sektörü Kimyevi Maddeler toplamda % 18 paya sahipken 3. sıradaki sektörü Otomotiv ise % 11,5 paya sahiptir. Kimyevi Maddeler sektörü 2019'a göre % 13, Otomotiv sektörü ise 2019'a göre % 51 azalmıştır.

Giresun'un toplamda 2. sıradaki sektörü Makine ve Aksamları, Hollanda için 10. sırada yer almış ancak 2019'a göre % 18 azalış göstermiştir. 4. sıradaki sektörü Meyve Sebze Mamulleri ise Hollanda için 9. sırada yer almış ve % 18 artış göstermiştir.

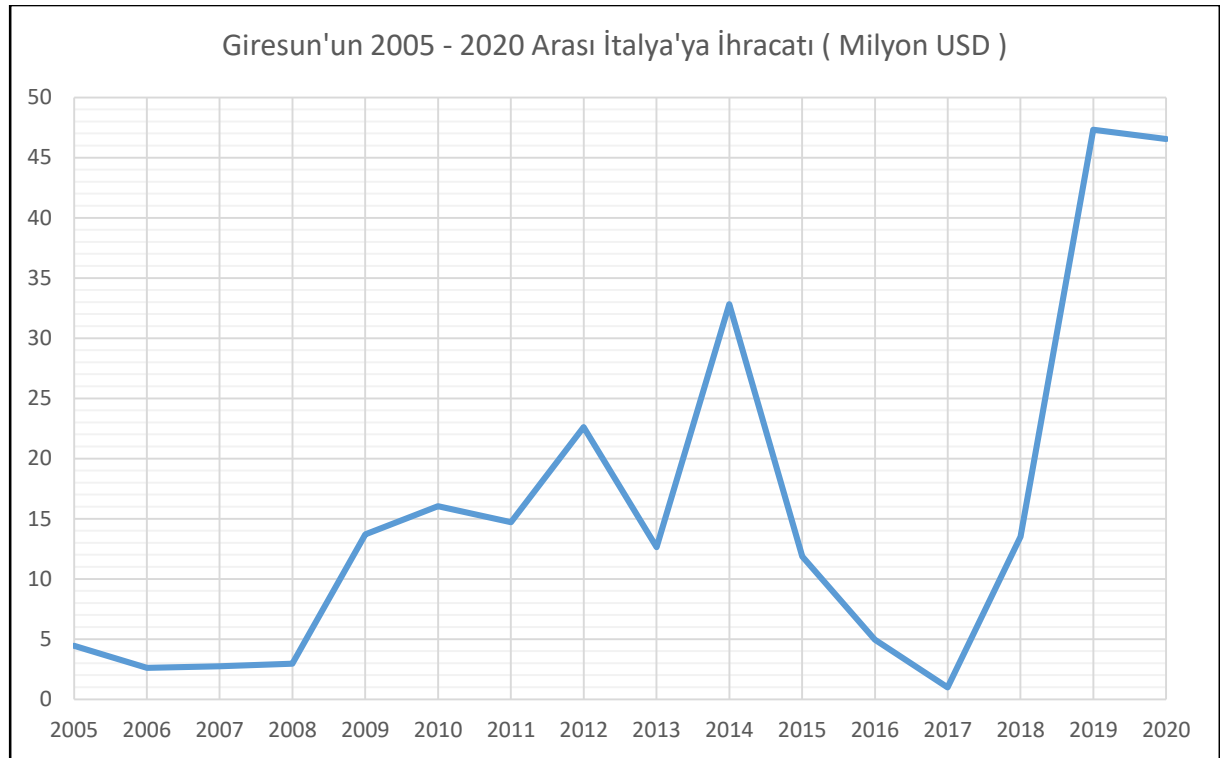
Giresun'un en önemli sektörü Fındık ve Mamulleri ise Hollanda'nın 14. sırasında yer almaktadır. 2019'a göre % 13 artış göstermiştir.

6.4.1.3. İtalya

İtalya, Dünya ihracatında 2020’de 8. sırada, toplamda ise 7. sırada yer almıştır. İthalatta ise 2020’de 10. sırada, toplamda 9. sırada yer almıştır.

Giresun’un ihracat sıralamasında ise İtalya, 2019’da 1. sırada, 2020’de 2. sırada, toplamda ise 3. sırada yer almıştır.

İtalya’nın 2005-2020 arası ihracat grafiği aşağıda sunulmuştur.

Grafik 29: Giresun’un 2005 - 2020 Arası İtalya’ya İhracatı
Kaynak: (TİM)⁴⁹

Bu yıllar arasında toplam ihracat 250 Milyon USD, ortalama ihracat ise 15,5 Milyon USD olmuştur.

Grafiğe bakıldığında 2005’te yaklaşık 5 Milyon USD olan ihracat değeri 2009’da 14 Milyon USD’ye ve 2012’de 22 Milyon USD’ye çıkmış, 2013’te 13 Milyon USD’ye düştükten sonra 2014’te 33 Milyon USD ile en yüksek değerine ulaşmıştır.

2015’te tekrar 12 Milyon USD’ye inen ihracat, 2017’de ise 1 Milyon USD’ye kadar düşmüştür.

2018’te 13 Milyon USD’ye tekrar yükseldikten sonra son 2 yıl ciddi bir artış gerçekleştirerek 47 Milyon USD ile yılı kapatmıştır.

⁴⁹ <https://tim.org.tr/tr/ihracat-rakamlari>

İtalya'nın Türkiye'den 2020'de ithal ettiği ilk 15 sektör aşağıda belirtilmiştir.

- Otomotiv Endüstrisi
- Çelik
- Kimyevi Maddeler ve Mamulleri
- Tekstil ve Ham Maddeleri
- Hazır Giyim ve Konfeksiyon
- Elektrik Elektronik
- Demir ve Demir Dışı Metaller
- Fındık ve Mamulleri
- Makine ve Aksamaları
- İklimlendirme Sanayii
- Çimento Cam Seramik ve Toprak Ürünleri
- Madencilik Ürünleri
- Su Ürünleri ve Hayvansal Mamuller
- Kuru Meyve ve Mamulleri
- Mobilya, Kâğıt ve Orman Ürünleri

İtalya'nın ilk sırasında da Almanya'da olduğu gibi Otomotiv Endüstrisi gelmektedir. Sektörün toplamdaki payı % 28'dir.

2. sıradaki Çelik sektörü, Almanya'nın 9. , Hollanda'nın ise 5. sırasındadır. Bu sektörde Giresun toplamda 15. sırada yer almaktadır. Sektör % 9,5 paya sahiptir.

Yine aynı şekilde ilk 2 ülkenin üst sıralarında yer alan Hazır Giyim sektörü de İtalya'da 5. sırada yer almaktadır. Pay oranı % 7,5'tur.

Giresun'un 1. sektörü olan Fındık ve Mamulleri ise İtalya'da 2020'de 8. sırada yer almıştır. Fındık ve Mamulleri sektörünün ihracatı 2019'a göre % 25 azalmıştır. Payı ise % 5,5'tur. İtalya, 2019'da Türkiye'den sonra en çok fındık üreten 2. ülke olmuştur. Giresun'un Fındıktan sonra gelen önemli sektörlerinden Makine ve Aksamaları ile Meyve Sebze Ürünleri sektörleri İtalya sıralamasında Fındık sektöründen sonra gelmektedir.

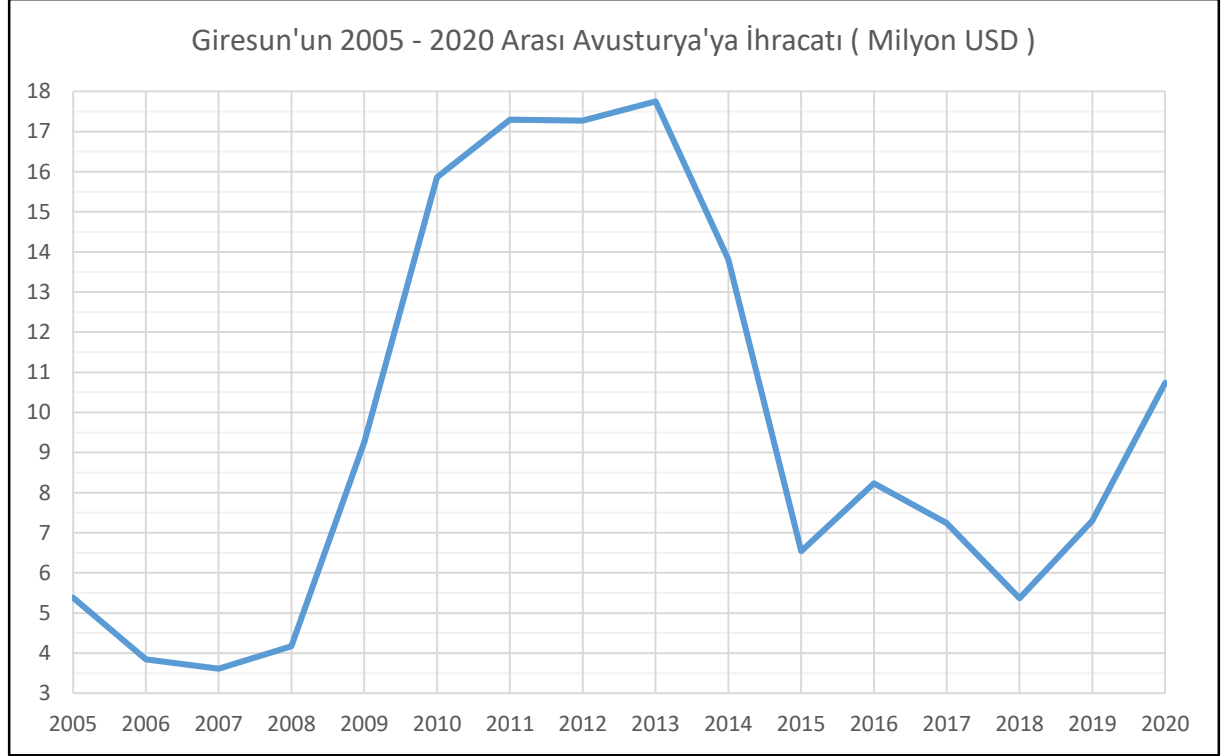
2019 ile kıyaslanacak olursa ilk 15 sektörün 12'si azalış göstermiştir. Hatta ilk 3 sektör de % 25 azalmıştır. İklimlendirme, Çimento ve Su Ürünleri sektörleri artış gösteren 3 sektördür.

6.4.1.4. Avusturya

Avusturya'ya bakıldığında, Dünya sıralamalarında ihracatta 2020'de 31. sırada, toplamda ise 27. sırada olduğu görülmektedir. İthalatta ise 2020'de ve toplamda 27. sırada yer almıştır.

Giresun'un ihracat sıralamasında ise Avusturya, 2020'de 7. sırada, toplamda da 4. sırada yer almıştır.

Avusturya'nın 2005-2020 ihracat grafiği aşağıda sunulmuştur.

Grafik 30: Giresun'un 2005 - 2020 Arası Avusturya'ya İhracatı
Kaynak: (TİM)⁵⁰

Avusturya'nın bu dönemde toplam ihracatı 154 Milyon USD, ortalama ihracatı ise yıllık 9,5 Milyon USD olmuştur.

Grafiği incelediğimizde 2005'te 5,5 Milyon USD olan ihracat değerinin 2007'de 3,5 Milyon USD'ye düştükten sonra ciddi bir ivme yakalayıp 2013'te 17,5 Milyon USD en yüksek değerine ulaştığı görülmektedir. Bu tepe noktasında Avusturya, ülke sıralamasında 2. sırada yer almıştır.

Daha sonra ise tekrar aynı ivme ile düşüşe geçmiş, 2018'de 5,5 Milyon USD'ye kadar düştükten sonra son 2 yıl tekrar yükselip 11 Milyon USD'ye ulaşmıştır.

Avusturya'nın Türkiye'den ithal ettiği ilk 15 sektöre bakıldığında ise aşağıdaki liste görülecektir.

⁵⁰ <https://tim.org.tr/tr/ihracat-rakamlari>

- Otomotiv Endüstrisi
- Hazır Giyim ve Konfeksiyon
- Demir ve Demir Dışı Metaller
- Elektrik Elektronik
- Kimyevi Maddeler ve Mamulleri
- Fındık ve Mamulleri
- Makine ve Aksamaları
- Madencilik Ürünleri
- Yaş Meyve ve Sebze
- İklimlendirme Sanayii
- Tekstil ve Ham Maddeleri
- Mobilya, Kâğıt ve Orman Ürünleri
- Çelik
- Halı
- Meyve Sebze Mamulleri

Sektörler incelendiğinde ilk 2 sektörün diğer ülkeler ile benzerlik gösterdiği görülmektedir. Ancak Otomotiv sektörü 2019'a göre % 30 azalmış, Hazır Giyim ise % 17 artmıştır. Otomotiv'in payı % 20, Hazır Giyim'in payı ise % 15 olmuştur.

İtalya ve Hollanda'dan farklı olarak Demir ve Demir Dışı Metaller sektörü 3. sırada yer almıştır.

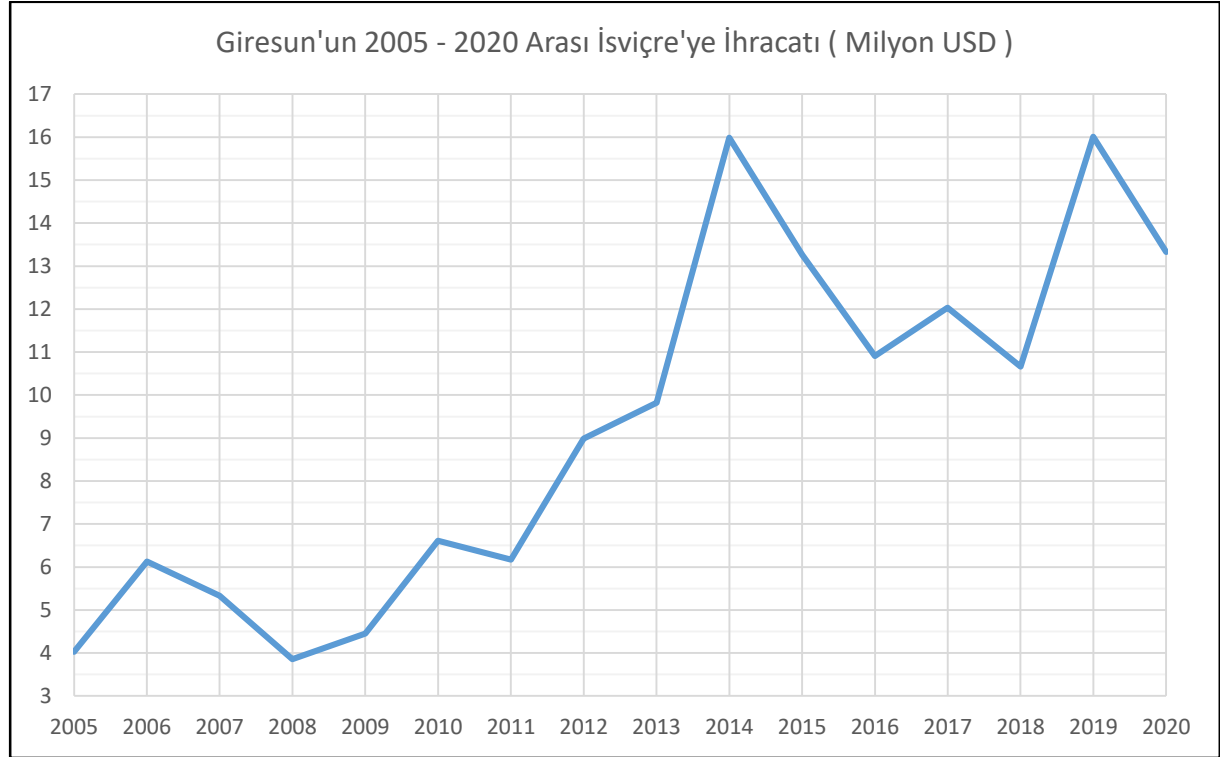
Fındık ve Mamulleri sektörü ise ilk 3 ülkeye nazaran Avusturya'da daha üst sıralarda yer almıştır. Türkiye'nin ihracat oranı, bu sektörde 2019'a göre % 30 artmıştır. Toplamdaki payı ise % 6,5 olmuştur.

Ayrıca Halı sektörünün de diğer 3 ülkeye göre üst sıralarda yer alıp ilk 15'e girdiği görülmektedir.

İlk 15'te yer alan sektörlerden Yaş Meyve Sebze ve Meyve Sebze Mamulleri sektörleri de yine 2019'a göre % 40 - % 50 oranlarında artmıştır.

6.4.1.5. İsviçre

Giresun'un hem toplam hem de 2020 ihracat sıralamasında 5. olan İsviçre, Dünya ihracat sıralamasında 20. sırada, ithalat sıralamasında ise 19. sırada yer almaktadır.

Grafik 31: Giresun'un 2005 - 2020 Arası İsviçre'ye İhracatı

Kaynak: (TİM)⁵¹

İsviçre'ye bu dönemde toplam 147,5 Milyon USD ihracat yapılmış olup yıllık ortalama ihracat yaklaşık 9,2 Milyon USD çıkmıştır.

Grafik incelendiğinde, İsviçre'ye ihracatın 2011'e kadar 4 ile 6,5 Milyon USD arasında değiştiği, 2012'de 9 Milyon USD'ye çıkan değerin artmaya devam ederek 2014'te 16 Milyon USD'ye kadar yükseldiği görülmektedir.

İsviçre, 2014'teki bu tepe noktası ile o yıl 4. sırada yer almıştır.

Daha sonra tekrar düşüşe geçerek 2018'te 10,5 Milyon USD'ye kadar inmiş ama ertesi yıl tekrar 16 Milyon USD'ye yükselmiştir. 2020'de ise İsviçre'nin ihracatı 13,5 Milyon USD çıkmıştır.

2019'da da tepe noktası olmasına rağmen sıralamada 5. sırada yer almıştır.

⁵¹ <https://tim.org.tr/tr/ihracat-rakamlari>

2020’de İsviçre’ye Türkiye’den ihracat yapılan ilk 15 sektör aşağıda listelenmiştir.

- Mücevherat
- Otomotiv Endüstrisi
- Hazır Giyim ve Konfeksiyon
- Demir ve Demir Dışı Metaller
- Kimyevi Maddeler ve Mamulleri
- Elektrik Elektronik
- Fındık ve Mamulleri
- Mobilya, Kâğıt ve Orman Ürünleri
- Tekstil ve Ham Maddeleri
- Kuru Meyve ve Mamulleri
- Makine ve Aksamları
- Çelik
- İklimlendirme Sanayii
- Hububat, Bakliyat, Yağlı Tohumlar ve Mamulleri
- Meyve Sebze Mamulleri

Listeye bakıldığında ilk göze çarpan durum, İsviçre’nin ilk sırasında Mücevherat sektörünün olmasıdır. Bu sektör ilk 4 ülkede ilk 15’e bile girememiştir. Giresun açısından Mücevherat sektörü, 2005’ten bu yana sadece 5 yıl ihracat yapılan, en son 2018 ve 2019’da ihracatı yapılan ve toplamda 23. sırada yer alan bir sektördür. 2019’da da bu sektör İsviçre’de 1. sırada olup 2020’de % 5 azalmıştır. Toplamdaki payı %22 çıkmıştır.

2. sektör Otomotiv 2019’a göre % 4 azalmışken, 3. sektör Hazır Giyim % 13 artmıştır. Otomotiv’in payı % 15, Hazır Giyim’in ise % 12’dir. Özellikle 5. sıradaki Kimyevi Maddeler sektörü % 30 artış göstermiştir.

Fındık ve Mamulleri ise kendine 7. sırada yer bulmuştur. 2019’a göre Fındık ve Mamulleri sektörü ihracatı % 18 artmıştır. Bu artışla Fındık ve Mamulleri’nin toplamdaki payı % 6,5 olmuştur.

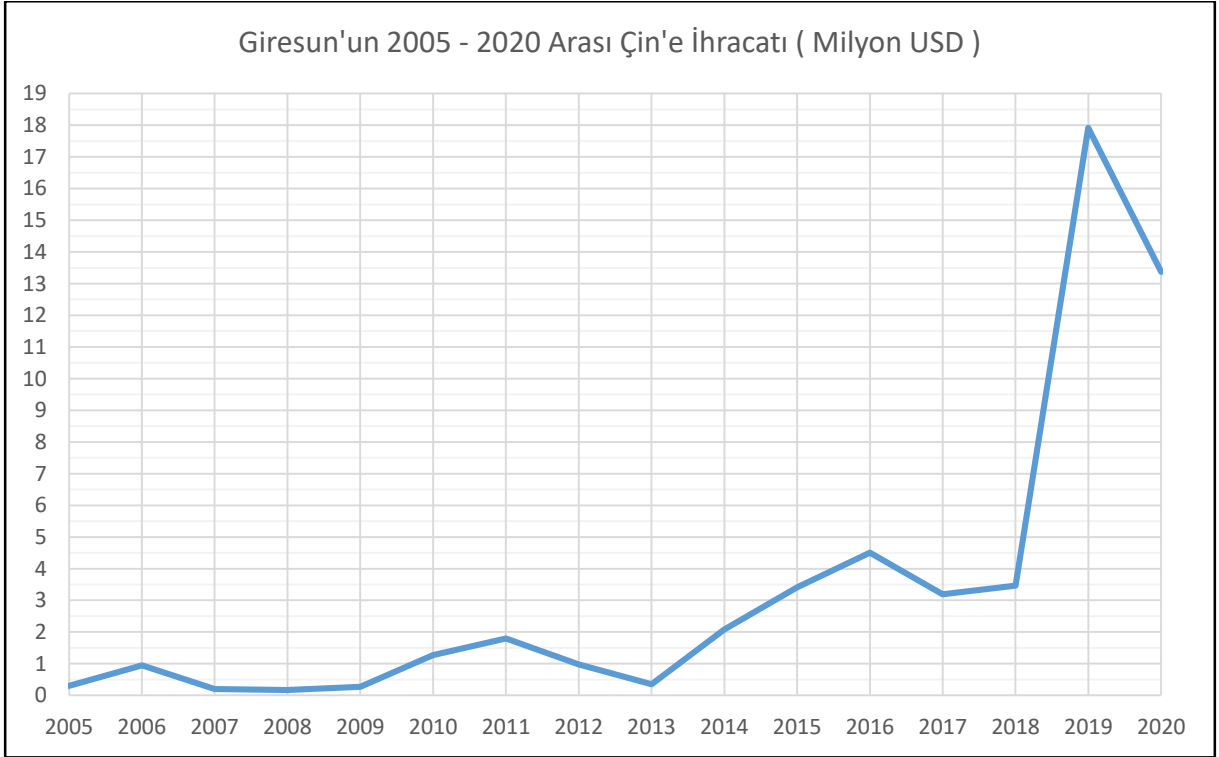
9. sıradaki Tekstil sektörü ise yine % 30 artış gösteren diğer bir sektördür.

6.4.1.6. Çin

Çin, hem 2009'dan bu yana hem de toplamda Dünya ihracatının 1 numaralı, Dünya ithalatının ise ABD'den sonra 2 numaralı ülkesidir.

Giresun'a bakılacak olursa Çin, toplam ihracatta 12. sırada yer almış; özellikle 2019 ve 2020'de yükselişe geçerek 4. sıraya kadar ulaşmıştır.

Aşağıda Çin'e yapılan ihracatın grafiği sunulmuştur.

Grafik 32: Giresun'un 2005 - 2020 Arası Çin'e İhracatı

Kaynak: (TİM)⁵²

Çin'e bu dönemde toplamda 54 Milyon USD ihracat yapılmıştır. Bu da yıllık ortalama 3,3 Milyon USD'ye denk gelmektedir.

Grafiğe bakılırsa 2005'ten 2014'e kadar ihracat değerinin 2 Milyon USD'yi geçmediği görülmektedir.

2015'te 3,5 Milyon USD'ye yükselen değer, yükselişine devam ederek 2016'da 4,5 Milyon USD'ye ulaşmıştır.

⁵² <https://tim.org.tr/tr/ihracat-rakamlari>

2017 ve 2018’de 3-3,5 Milyon USD civarında seyrettikten sonra 2019’da oldukça ciddi bir yükselme ile 18 Milyon USD’ye ulaşmıştır. 2020 ihracat değeri ise 13,5 Milyon USD olmuştur. Çin’e 2020’de Türkiye’den ihraç edilen ilk 15 sektör aşağıda listelenmiştir.

Madencilik Ürünleri
Kimyevi Maddeler ve Mamulleri
Demir ve Demir Dışı Metaller
Elektrik Elektronik
Mobilya, Kâğıt ve Orman Ürünleri
Hazır Giyim ve Konfeksiyon
İklimlendirme Sanayii
Tekstil ve Ham Maddeleri
Makine ve Aksamları
Çelik
Hububat, Bakliyat, Yağlı Tohumlar ve Mamulleri
Fındık ve Mamulleri
Otomotiv Endüstrisi
Su Ürünleri ve Hayvansal Mamuller
Kuru Meyve ve Mamulleri

Sektörlere baktığımızda, Çin’e yapılan en önemli ihracat sektörü; % 50 paya sahip Madencilik olmuştur. Bu sektör 2019’a göre % 4 azalmıştır.

Bunu ise % 10 pay ile Kimyevi Maddeler izlemektedir. Bu sektör de 2019’a göre % 15 azalmıştır.

3. sektör Demir ve Demir Dışı Metaller olup 2019’da Çin için 9. sırada olan bu sektör, 2020’de % 300 büyüyerek 3. sıraya yükselmiştir.

Yine aynı bu şekilde büyüyen diğer 2 sektör ise 10. sıradaki Çelik sektörüdür. 2019’a göre % 400 büyüme göstermiştir. 5. sıradaki Mobilya sektörü ise % 110 artış göstermiştir.

Giresun’un ana sektörü Fındık ve Mamulleri’ne bakıldığında ise % 40 azalma olduğu görülmektedir.

Fındık ve Mamulleri sektörünün 2019 payı % 3,5 iken 2020 payı ise % 2 olmuştur.

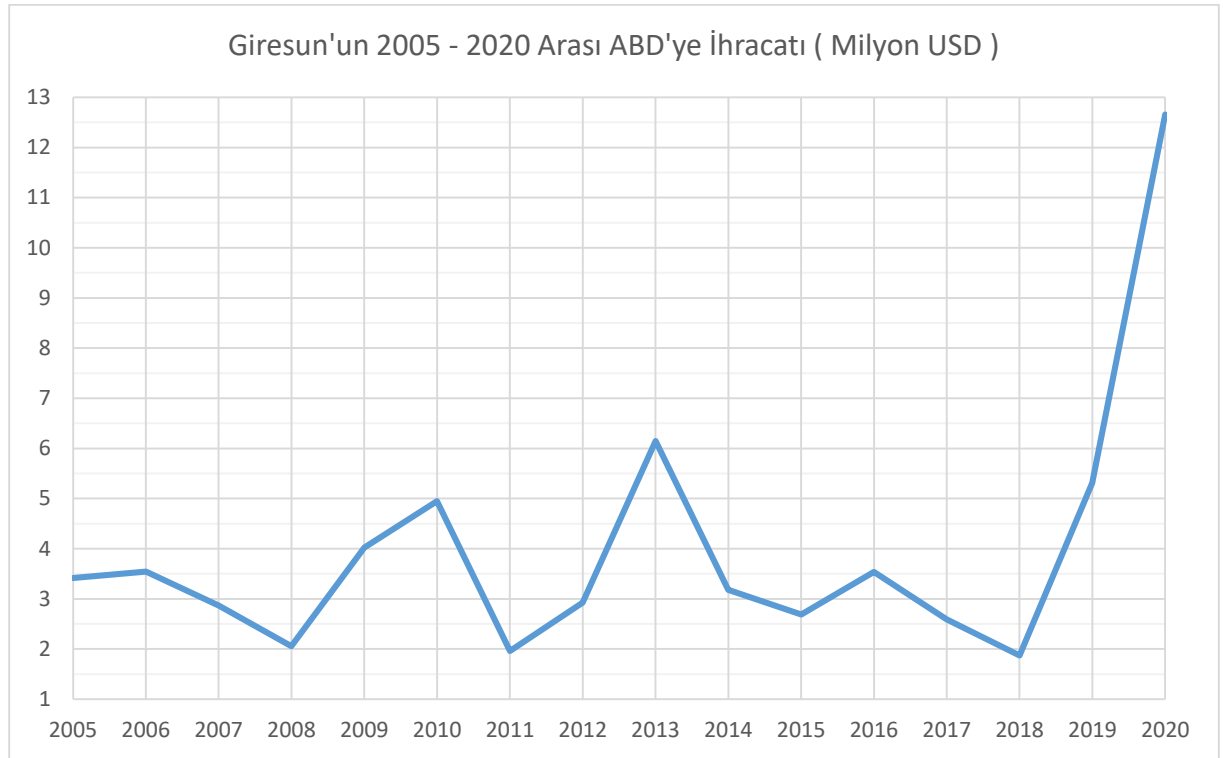
6.4.1.7. ABD

Amerika Birleşik Devletleri, Dünya ihracat sıralamasında hem 2010'dan bu yana hem de toplamda 2. sırada yer almıştır.

İthalatta ise hem 2005'ten bu yana hem de toplamda 1. sırada yer almıştır.

ABD, Giresun'un ihracat yaptığı ülkeler sıralamasında toplamda 11. sırada yer almaktadır. Özellikle son 2 yıl sıralamada yükselmiş, 2019'da 14. sıradan 10. sıraya, 2020'de ise 10. sıradan 6. sıraya ulaşmıştır.

Aşağıda ABD'ye yapılan ihracatın grafiği sunulmuştur.

Grafik 33: Giresun'un 2005 - 2020 Arası ABD'ye İhracatı

Kaynak: (TİM)⁵³

Bu dönemde ABD'ye yapılan ihracatın toplamı 64 Milyon USD olup ortalama yıllık ihracat ise 4 Milyon USD çıkmıştır.

Grafik incelendiğinde 2005'ten 2012'ye kadar dalgalı bir biçimde 2 Milyon USD ile 5 Milyon USD arasında seyreden grafik, 2013'te 6 Milyon USD'lik değere ulaştıktan sonra 2018'e kadar azalarak devam etmiştir.

2018'de tekrar 2 Milyon USD'ye düşen değer, 2019'da 5 Milyon USD'ye ve en son 2020'de 12,5 Milyon USD'ye kadar yükselmiştir.

ABD'ye 2020'de ihracatı yapılan ilk 15 sektör listelendiğinde aşağıdaki sıralama çıkmaktadır.

⁵³ <https://tim.org.tr/tr/ihracat-rakamlari>

Otomotiv Endüstrisi

Halı

Kimyevi Maddeler ve Mamulleri

Hazır Giyim ve Konfeksiyon

Savunma ve Havacılık Sanayii

Mücevher

Çimento Cam Seramik ve Toprak Ürünleri

Çelik

Demir ve Demir Dışı Metaller

Makine ve Aksamları

Madencilik Ürünleri

Hububat, Bakliyat, Yağlı Tohumlar ve Mamulleri

Tekstil ve Ham Maddeleri

Elektrik Elektronik

Mobilya, Kâğıt ve Orman Ürünleri

Sektörlere baktığımızda ilk sırada Almanya, İtalya ve Avusturya’da olduğu gibi Otomotiv Endüstrisi görülmektedir. Sektörün ABD’deki payı % 10 olup 2019’a göre %8 azalma göstermiştir.

2. sırada ise diğer ülkelerden sadece Avusturya’da ilk 15’e giren ve hatta orada da 14. sırada yer alan Halı sektörü olduğu görülmektedir. Sektörün payı Otomotiv gibi yine % 10 olup 2019’a göre % 40 gibi ciddi bir oranda artış göstermiştir.

Mücevher sektörü de 6. sırada yer alıp 2019’a göre % 55 artan bir sektör olmuştur. Aynı şekilde Çelik sektörü de 8. sırada yer alıp % 60 artış göstermiştir.

Listenin Giresun açısından en olumsuz tarafı ise Fındık ve Mamulleri sektörünün ilk 15’e girememiş olmasıdır. Sektör 2020’ye göre 23. sırada yer almış ve 2019’a göre de % 5 azalmıştır. Bunda ABD’nin 2019 fındık üretimi sıralamasında 4. sırada yer alması da etkindir.

6.5. Giresun'un İthalat Yaptığı Ülkeler ve Ürünler

Tablo 25: Giresun'un 2020 Yılında İthalat Yaptığı Ülkelerin Sıralaması ve Aylık Detayları

Sıra	Ülkeler	Ocak	Şubat	Mart	Nisan	Mayıs	Haziran	Temmuz	Ağustos	Eylül	Ekim	Kasım	Aralık	Toplam
1	Almanya	138.014	1.448.403	377.467	1.522.903	183.940	845.593	39.596	369.521	288.728	89.082	1.064.387	1.928.996	8.296.630
2	Avusturya	74.947	-	-	-	-	-	71.808	-	1.649.282	-	894.289	-	2.690.326
3	İspanya	71.233	8.585	28.084	-	77.647	1.086.664	236.242	62.765	-	927.169	109.961	69.147	2.677.497
4	İtalya	1.239	147.036	138.592	770.532	210.811	9.327	181.749	40.709	-	84.781	30.013	41.032	1.655.821
5	Hindistan	158.550	108.829	113.521	84.408	65.507	39.654	73.299	128.256	141.512	228.545	188.663	123.642	1.454.386
6	Polonya	-	-	-	853.964	-	-	-	-	272.664	-	918	-	1.127.546
7	Çin	22.389	109.227	22.079	67.164	129.364	111.475	62.266	62.997	105.697	93.732	177.405	131.444	1.095.239
8	Japonya	-	-	-	-	-	-	-	145.550	198.328	-	-	729.454	1.073.332
9	Slovakya	-	-	-	-	-	-	-	-	599.186	-	-	-	599.186
10	Gürcistan	23.401	110.705	15.178	40.051	-	-	2.193	-	-	48.597	153.541	143.539	537.205
11	Ukrayna	-	-	-	142.910	90.382	-	-	-	98.144	-	-	158.681	490.117
12	Rusya	-	-	25.047	-	-	199.584	-	-	30.322	39.522	-	26.818	321.293
13	Çekya	-	-	-	-	-	-	2.726	-	299.727	-	-	291	302.744
14	Vietnam	12.684	78.849	25.164	-	107.593	12.459	-	7.300	-	34.279	20.909	-	299.237
15	İsviçre	-	2.594	33.358	136.307	2.656	1.020	14.603	-	-	9.633	119	12.039	212.329
16	ABD	8.574	55.463	8.462	13.221	-	-	8.832	13.425	49.070	-	11.028	-	168.075
17	Sırbistan	-	-	-	-	-	148.567	-	-	-	-	-	-	148.567
18	Mısır	20.472	-	-	-	-	36.317	-	47.802	-	-	-	-	104.591
19	Romanya	-	-	-	-	-	-	-	-	-	102.431	-	-	102.431
20	Güney Kore	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	84.901	84.901
21	Fransa	-	-	40.706	18.005	-	-	-	-	-	-	-	-	58.711
22	İsrail	-	-	-	32.993	-	123	-	-	-	-	-	-	33.116
23	Hollanda	-	-	-	13.788	-	-	-	-	-	-	3.767	-	17.555
24	Birleşik Krallık	-	10.150	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	10.150
25	Tayvan	-	-	8.950	-	-	-	-	-	-	-	-	-	8.950
26	Bulgaristan	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	8.560	8.560
27	Fas	-	-	723	-	-	-	-	-	-	-	-	-	723
Toplamlar (USD)		531.503	2.079.841	837.331	3.696.246	867.900	2.490.785	693.314	878.325	3.732.660	1.657.771	2.655.000	3.458.544	23.579.218

Kaynak: (TÜİK)⁵⁴

⁵⁴ <https://data.tuik.gov.tr/Kategori/GetKategori?p=dis-ticaret-104&dil=1>

Giresun'un 2020 yılında ithalat yaptığı 27 farklı ülkenin sıralaması önceki sayfada verilmiştir.

Tablo ile ilgili detaylar aşağıdadır.

- Almanya, ihracatta olduğu gibi ithalatta da 1. sırada yer almıştır. Almanya'nın tüm ithalatta payı % 35 çıkmıştır. Onu, aralarında çok az bir fark bulunan Avusturya ve İspanya izlemektedir.
- 27 ülke içinde sadece Almanya, Hindistan ve Çin'den her ay ithalat yapılmıştır.
- İtalya'dan sadece 1 ay, İspanya'da ise sadece 2 ay ithalat yapılmamıştır. Bu ülkeleri İsviçre, Gürcistan, Vietnam ve ABD izlemektedir. Vietnam, İsviçre ve ABD, 8-9 ay ithalat yapılmasına rağmen 14, 15 ve 16. sıralarda yer almışlardır.
- Tersi durum için ise sadece 1 ay ithalat yapılan 8 ülke olmuştur. Bunlar sırasıyla Slovakya, Sırbistan, Romanya, Güney Kore, Birleşik Krallık, Tayvan, Bulgaristan ve Fas'tır.
- Tüm ülkelerin ithalat ortalama ay sayısı 5 çıkmıştır.
- Ülke başına ortalama ithalat değeri 873.304 USD olmaktadır. Ortalamayı ilk 8 ülke geçebilmiştir. Aylık ortalama ithalat değeri ise 1.964.935 USD çıkmıştır. Yılın yarısında bu ortalama değeri geçilmiştir.
- Aylık olarak bakıldığında ortalama ülke sayısı 11 çıkmıştır. Mart ve Aralık aylarında 13 ülke ile en fazla ülkeden ithalat yapılmışken, Mayıs ayında ise 8 ülke ile en az ülkeden ithalat yapılmıştır.
- Avusturya, sadece 4 ay ithalat yapılmasına rağmen 2. sıraya; Polonya ise sadece 3 ay ithalat yapılmasına rağmen 6. sıraya yerleşmiştir. İlk 10'daki diğer ülkelere bakılırsa Japonya 3 ay ile 8. sırada, Slovakya ise sadece 1 ay ile 9. sırada yer almıştır.

TÜİK verilerine göre, 2020 yılında ithalatta ilk sıralarda yer alan 10 ürün grubu ise sırasıyla aşağıda yer almaktadır.

- Kazanlar, makinalar, mekanik cihazlar ve aletler, nükleer reaktörler, bunların aksam ve parçaları
- Elektrikli makine ve cihazlar, ses kaydetme-verme, televizyon görüntü-ses kaydetme-verme cihazları, aksam-parça-aksesuarı
- Sebzeler, meyveler, sert kabuklu meyveler ve bitkilerin diğer kısımlarından elde edilen müstahzarlar
- Plastikler ve mamulleri
- Taş, alçı, çimento, amyant, mika veya benzeri maddelerden eşya
- Optik, fotoğraf, sinema, ölçü, kontrol, ayar, tıbbi, cerrahi alet ve cihazlar, bunların aksam, parça ve aksesuarı
- Silahlar ve mühimmat, bunların aksam, parça ve aksesuarı
- Yenilen meyveler ve sert kabuklu meyveler
- Adi metallere çeşitli eşya (kilit, kasa, mobilya tertibatı, vb.)
- Örme giyim eşyası ve aksesuarı

7. Hedef Pazar Analizi

7.1. Ülke Bazlı Hedef Pazar Analizi

Hedef Pazar Analizi, Kalkınma Ajansları Genel Müdürlüğü'nün 2020'de yayınladığı Yatırımcı Sözlüğü'ne göre "Hitap edilmek istenen pazarın nicel ve nitel açıdan değerlendirilmesi" olarak tanımlanmıştır.

Giresun düzeyinde bu analizi yapmak için aşağıda belirtilen 4 kriter üzerinden bir puanlama sistemi geliştirilmiş ve belirlenen ülkelere bu puanlama yapılarak sıralama oluşturulmuştur. Bu sıralama sonucu ilk sıralarda yer alan ülkeler ise hedef pazarlar olarak nitelendirilmiştir. Hedef pazar seçiminde puanlama sisteminin uygulanacağı ülkeler seçilirken Giresun'dan o ülkeye 2005 - 2020 arası dönemde ihracat yapıp yapılmadığı esas alınmıştır. Bu dönemde 127 farklı ülkeye ihracat yapıldığı bu raporda daha önce belirtilmiş ve puanlama sistemi de bu belirtilen 127 ülkeye uygulanmıştır. Yukarıda belirtilen 4 kriterden birisi belirlenen bu ülkelere bu dönemde toplam kaç yıl ihracat yapıldığı olmuştur. Daha önce ihracat yapılmış ancak son zamanlarda ihracat değeri azalan ya da ihracatı duran bir ülkenin hedef pazar seçilmesi, hiç ihracat yapılmamış bir ülkeye göre daha avantajlı olacaktır.

2. ve 3. kriterler ise T.C. Ticaret Bakanlığı tarafından belirlenen ve yayınlanan "Hedef ve Öncelikli Ülkeler" listesidir.⁵⁵ Bakanlık, ihracatçı firmaların potansiyel taşıyan pazarlara yönlendirilmesini teminen kapsamlı pazara giriş faaliyetleri yürütmektedir. Bu çerçevede, Bakanlık tarafından 2009 yılında oluşturulan Pazara Giriş Koordinasyon Yapısı ve söz konusu yapının üst düzeyli karar alma organı Pazara Giriş Komitesi tarafından hedef ve öncelikli ülkelerin belirlenmesi ve ihracatçıların karşılaştığı pazara giriş engellerinin tespit edilerek bertaraf edilmesine yönelik çalışmalar gerçekleştirilmektedir.

Küresel ekonomi ve siyasi konjonktürdeki gelişmeler çerçevesinde 2020-2021 dönemi için Pazara Giriş Komitesi tarafından 17 Hedef Ülke ve 28 Öncelikli Ülke belirlenmiştir.

Hedef Ülkeler: ABD, Brezilya, Çin, Etiyopya, Fas, Güney Afrika Cumhuriyeti, Güney Kore, Hindistan, Irak, İngiltere, Japonya, Kenya, Malezya, Meksika, Özbekistan, Rusya ve Şili

Öncelikli Ülkeler: Almanya, Azerbaycan, Bangladeş, BAE, Bulgaristan, Çekya, Demokratik Kongo, Endonezya, Filipinler, Fildişi Sahili, Fransa, Gana, Gürcistan, İran, İtalya, Kanada, Katar, Kazakistan, Mısır, Nijerya, Pakistan, Polonya, Romanya, Senegal, Sırbistan, Tanzanya, Ukrayna ve Vietnam

---

⁵⁵ <https://ticaret.gov.tr/ihracat/pazara-giris/hedef-ve-oncelikli-ulkeler>

Son kriter olarak ise Dünya Bankası Grubu (WBG-World Bank Group) tarafından 2006'dan bu yana oluşturulan İş Yapma Kolaylığı Endeksi⁵⁶ (EDBI-Ease of Doing Business Index) sıralaması göz önüne alınmıştır. Dünya Bankası Grubu, 27 Aralık 1945 tarihinde kurulan ve aşağıdaki 5 uluslararası organizasyonu içeren bir kurumdur. "Dünya Bankası" terimi genellikle sadece IBRD ve IDA'yı ifade ederken, Dünya Bankası Grubu ise buradaki beş kurumun tamamını ifade etmektedir.

- Uluslararası İmar ve Kalkınma Bankası (*International Bank for Reconstruction and Development*) (IBRD)
- Uluslararası Kalkınma Birliği (*International Development Association*) (IDA)
- Uluslararası Finans Kurumu (*International Finance Corporation*) (IFC)
- Çok Taraflı Yatırım Garantisi Ajansı (*Multilateral Investment Guarantee Agency*) (MIGA)
- Uluslararası Yatırım Anlaşmazlıkları Çözüm Merkezi (*International Centre for Settlement of Investment Disputes*) (ICSID)

Bu endekste ülkelerin sıralanmasında aşağıda belirtilen 10 temel madde dikkate alınmıştır. Bu maddeler arasında **Dış Ticaret** de yer almaktadır. Türkiye 2020'de 190 ülke arasında 33. sırada yer almıştır. 2006'daki ilk raporda 155 ülke arasında 93. olan ülkemiz, 15 yıl içinde 60 sıra yükselmiştir.

- Yeni Bir İşletme Kurmak: Yeni bir işletme kurmak için prosedürler, zaman, maliyet ve asgari sermaye.
- İnşaat İzinleriyle Uğraşmak: Kurulan yeni işletmenin bir depo inşa etmesi için prosedürler, zaman ve maliyet.
- Elektrik Bağlatma: Yeni inşa edilmiş deponun kalıcı bir elektrik bağlantısı elde etmesi için prosedürler, zaman ve maliyet.
- Gayrimenkul Tescili: Ticari gayrimenkul tescili için prosedür, zaman ve maliyet.
- Kredi Alma: Yasal hakların endeksinin gücü ve kredi bilgi endeksinin derinliği.
- Yatırımcıları Koruma: Açıklama ve yönetici yükümlülüklerinin kapsamı ile paydaş haklarının kolaylığına ilişkin endeksler.
- Vergi Ödeme: Ödenen vergi sayısı, vergi beyannamesi hazırlamak için harcanan yıllık saat ve brüt kâr payı olarak ödenecek toplam vergi.
- **Dış Ticaret: İhracat ve ithalat için gerekli belge sayısı, maliyet ve süre.**
- Sözleşmelerin Uygulanması: Bir borç sözleşmesini uygulamak için prosedürler, zaman ve maliyet.
- İflasın Çözülmesi: Bir iflas davası kapsamında zaman, maliyet ve geri alma oranı

Bahsedilen bu kriterler doğrultusunda yapılan puanlamalara göre aşağıda belirtilen ülkelerin ihracatçılara hedef pazar olma ihtimalleri daha yüksektir.

---

⁵⁶ https://en.wikipedia.org/wiki/Ease_of_doing_business_index

7.1.1. Güney Kore

Güney Kore, EDBI sıralamasında 2012'den beri ilk 10'da ve 2020'de 5. sırada yer alan, iş yapma kolaylığı bakımından “Çok Kolay (*Very Easy*)” olarak nitelendirilmiş bir ülkedir. 2006'daki ilk raporda 27. sırada yer alan ülke 2011'de 16. sıraya ve 2012'de 8. sıraya yükselmiş, 2015'te de 5. sıraya yükselerek günümüze kadar ilk 5 ülke arasında kalmaya devam etmiştir.

Ayrıca, Güney Kore'ye 2005'ten bu yana kesintisiz ihracat yapılmaktadır. Ülke, 2020'de 36. sırada olup toplamda ise 37. sırada yer almaktadır. Ülkenin en iyi sıralaması ise 2005'te 22. sıradır.

Güney Kore'ye 2005'ten 2020'ye kadar toplamda yapılan ihracat miktarı 5,5 Milyon USD'dir. Ortalama yıllık ihracat ise 350 Bin USD çıkmaktadır. 2016'da 680 Bin USD ile ortalamanın neredeyse 2 katı ihracat yapılmıştır. 2020'de yapılan son ihracat ise ortalama seviyesinde olmuştur.

Güney Kore, bu 2 kriter ile hedef pazara müsaitken, ülkenin T.C. Ticaret Bakanlığı tarafından yayınlanan Hedef ve Öncelikli Ülkeler listesinde 2014-2015 döneminden bu yana 2020-2021 de dâhil her dönemde **Hedef Ülke** olarak yer alması da bu ülkeyi oldukça ön plana çıkarmıştır.

Güney Kore, fındık ihtiyacının % 99'unu (Yaklaşık 493 Ton) Türkiye'den almaktadır. Bu da oldukça önemli bir durumdur. Ayrıca Güney Kore'nin Türkiye'den ithal ettiği önemli kalemler arasında Eczacılık Ürünleri, Örülmemiş veya Örme Giyim Eşyası ve Aksesuarları, Sebze, Meyve ve Müstahzarları vb. ürünler bulunmaktadır.

Tüm bu kriterlere göz önüne aldığımızda Güney Kore'nin Giresun açısından hedef pazar olma ihtimali oldukça yüksektir. Özellikle fındık ihtiyacı açısından Türkiye'nin % 99'luk fındık ihracatına Giresun'un katkısını ne kadar yüksek tutarsa o kadar iyi olacağı açıktır. Fındık ve fındık ürünleri dışında Giyim Eşyası ya da Sebze, Meyve ve Müstahzarları kalemlerine de Giresun'un katkı sağlayabileceği ürünler mutlaka olacaktır.

7.1.2. Yeni Zelanda

Yeni Zelanda, yukarıda son kriter olarak bahsedilen EDBI sıralamasında 2017'den 2020'ye kadar 1. sırada, 2006'dan 2016'ya kadar ise ilk 3'ün içerisinde yer alabilmiş bir ülkedir. Bu bakımdan son 4 yıldır Dünya'nın en kolay iş yapılabilir ülkesi unvanına da sahiptir. 190 ülkenin yer aldığı bu listede her yıl ilk 3'ün içerisinde yer almak ve son yıllarda ise 1. sırada yer almak, oldukça dikkat çekici bir başarıdır. Bu listenin 10 tane değerlendirme kriteri olduğu ve bunlardan birinin de Dış Ticaret olduğu göz önüne alınırsa, bu başarının ülkenin hedef pazar olmasında önemi daha iyi anlaşılacaktır.

Ayrıca Yeni Zelanda da Güney Kore gibi Giresun'un 2005'ten bu yana kesintisiz ihracat yaptığı 23 ülkeden birisidir. Giresun'un ihracat yaptığı ülkeler arasında her ne kadar 2019'da 71. ve 2020'de 72. sırada olsa da toplama baktığımızda 33. sırada olması ve daha önce sürekli ihracat yapılan bir ülke olması önemli detaylardır. Bu son 2 yıl hariç ortalama 27. sırada yer alan bu ülke, 2007 ve 2013'te ise 21. sırada yer almıştır.

Yeni Zelanda'ya 2005'ten 2020'ye kadar 7 Milyon USD ihracat yapılmış ve yıllık ortalama ihracat 450 Bin USD olmuştur. Bu yıllar arasında en çok ihracat ise 2011 yılında 1 Milyon USD olarak gerçekleşmiştir. 2019 ve 2020'de yapılan ihracatların toplamı ise 65 Bin USD gibi oldukça düşük bir değerdir. Bu değerın tekrar eski ortalamasına çıkarılması gerekmektedir.

T.C. Sanayi ve Ticaret Bakanlığı'nın yayınladığı Hedef ve Öncelikli Ülkeler listelerinde ismi olmasa da yukarıda bahsedilen 2 kriter ülkenin hedef pazar analizinde ön plana çıkmasını sağlamıştır. Her ne kadar EDBI sıralamasında ve Giresun'un ihracat sıralamasında Güney Kore'den önde olsa da, Güney Kore'nin Hedef Ülke listesinde yer alması Yeni Zelanda'yı bir adım geriye düşürmüştür.

Yeni Zelanda, fındık ihtiyacının % 85'ini Türkiye'den ithal etmektedir. Ayrıca Türkiye'den en çok ithal edilen diğer ürünler arasında Kara Taşıtları ve Parçaları ile Kazanlar, Makinalar ve Mekanik Cihazlar da yer almaktadır. Yeni Zelanda'nın fındık ithalatında Giresun'un Türkiye'deki payı ise sadece %12 mertebelerindedir. Bu payı artırmak adına ve diğer ithal edilen ürünlere yönelik olarak da Giresun'da çalışmalar yapmak, hali hazırda ihracat yapılan bu ülkenin hedef pazar olması ve ihracatının artırılması için önemli adımlar olacaktır.

7.1.3. Gürcistan

Gürcistan, EDBI sıralamasında 2006'da 100. iken son 3 yılda atağa geçip 2020'de 7. sıraya kadar yükselen bir ülke olmuştur. Bu 15 yıllık dönemde ortalama 20. sırada yer alan ülke, yine iş yapılabilirlik açısından “Çok Kolay” olarak nitelendirilebilir.

Giresun'un Gürcistan'a ihracatı yukarıda bahsedilen diğer 2 ülke gibi 2005'ten bu yana kesintisiz devam etmektedir. Bu dönemde toplamda 22. sırada yer alan ülke, 2020'de 25. sırada yer alarak aslında yukarıdaki diğer 2 ülkeden daha üst sıralarda yer almıştır. Hatta 2008'de 7. sıraya kadar yükselmiştir.

İhracat değerine baktığımızda ise toplamda 17 Milyon USD ihracat yapıldığı görülmektedir. Bu da yıllık ortalama 1,05 Milyon USD'ye denk gelmektedir. 2008'de 7. sıraya yükseldiği zaman ihracat değeri 3,65 Milyon USD çıkmıştır. 2020'deki ihracat değeri ise ortalama ile aynıdır.

Gürcistan'ın hedef pazar olmasında diğer bir kriter ise Bakanlığın yayınladığı listede 2010-2011 döneminde ve 2014-2015 döneminden bu yana Öncelikli Ülkeler listesine girmiş olmasıdır. Ayrıca Türkiye'nin sınır komşusu olması da önemli bir etkidir.

Tüm bu sonuçlar neticesinde Gürcistan'ın da hedef pazar olması ihtimali söz konusudur.

Ancak Gürcistan'ın Giresun açısından kayıp olarak nitelendirilebilecek durumu, son yıllarda Gürcistan'ın fındık üretiminde ve ihracatında ön plana çıkması ve Dünya'da özellikle 2020'de ilk 5'e girmiş olmasıdır. Her ne kadar 2020'deki ihracatta Türkiye'nin payı % 60 olsa da Gürcistan'ın payı da % 4,5 olmuştur. Hatta Gürcistan 2016'da Dünya ihracatında 3. sıraya kadar da yükselmiştir. Bunun yanında 2020'de Gürcistan fındık ithalatı da yapmıştır ancak yaptığı ithalat da Türkiye'yi tercih etmemiş, Almanya, Azerbaycan, Çekya, İtalya ve İspanya gibi ülkelerden toplamda 3,5 Milyar USD'lik fındık ithal etmiştir.

Gürcistan'ın Türkiye'den en çok ithal ettiği ürünler ise Makineler, Demir ve Çelik, Plastik, Elektrikli Aletler, Hazır Giyim, Kâğıt ve Karton, Ağaç Eşyaları, Mobilyalar vb. olmuştur.

7.1.4. Norveç

Norveç, 2020’de EDBI sıralamasında 9. olan ve 2006’dan bu yana ilk 10’da olan ülkelerden birisidir. Bu dönem boyunca istikrarını korumuş ve her yıl iş yapılabilirliği “Çok Kolay” olan ülkeler arasında yer almıştır.

Giresun, Norveç’e 2013 yılı haricinde her yıl ihracat yapmıştır. Toplamda 47. sırada yer alan Norveç, bu dönemde 2005 ve 2007’de 17. sıradayken 2014’te 79. sıraya kadar düşmüş, 2020’de ise 54. sırada yer almıştır.

İhracat değerine baktığımızda toplamda 3,75 Milyon USD olan değer yıllık ortalaması ise 250 Bin USD çıkmıştır. 2018’de 790 Bin USD ihracat yapılan ülkeye 2020’de ise 134 Bin USD ihracat yapılmıştır.

Norveç, sadece 2012-2013 döneminde Öncelikli Ülkeler listesine girmiştir.

Yukarıdaki kriterler neticesinde Norveç de Giresun açısından hedef pazar olabilecek bir ülke konumundadır.

Norveç’in fındık ithalatının % 95’i Türkiye’den olmaktadır. Türkiye’nin Norveç’e fındık ihracatında Giresun’un payı ise % 10 mertebesinde kalmıştır.

Norveç’in Türkiye’den diğer ithalat kalemlerinde ise ilk sırada Suda Yüzen Araçlar yer almaktadır. Onu Kara Taşıtları ve Parçaları izlemekte, onu da Örölmüş ve Örölmemiş Giyim Eşyaları takip etmektedir.

7.1.5. Diğer Ülkeler

Yukarıda belirtilen 4 ülkeye ek olarak; Avustralya, Malezya, Makedonya, Finlandiya, Azerbaycan da hedef pazar olarak değerlendirilebilecek ülkeler olabilir.

Bu ülkeler de EDBI sıralamasında yine üst sıralarda yer alan ülkeler olmakla birlikte Bakanlığın listelerinde Malezya 2020-2021 döneminde Hedef Ülke, ondan önceki dönemlerde de Öncelikli Ülke olarak yer almıştır. Ayrıca Azerbaycan da hem bu dönem hem de önceki dönemlerde Öncelikli Ülkeler arasında yer almıştır.

7.2. Sektör Bazlı Hedef Pazar Analizi

Giresun’da yıllar bazında sürekli ihracat sağlanan ve çeşitli analizler neticesinde kısmen rekabetçi çıkan ilk 5 sektörün detaylı hedef pazar analizleri aşağıda yer almaktadır. Burada yer alan analiz Uluslararası Ticaret Merkezi (International Trade Centre) tarafından derlenen, <https://www.trademap.org/> web sitesi üzerinden erişilebilen istatistiki verilerden ve grafiklerden faydalanılarak hazırlanmıştır. Hedef pazar analizinde faydalanılabilecek çok fazla sayıda kaynak, veri ve yöntem bulunmaktadır. Ayrıca hedef pazar olarak gösterilen ülke her zaman her durumda kayıtsız şartsız hedef pazardır anlamı çıkmamalıdır. Fakat hedef pazar noktasında yıllar bazından elde edilen uluslararası ticaret verilerinden yola çıkılarak ilgili pazarda hacim, devletlerin pazar payı, artış, azalış ve pazarın geleceği konusundan bilgi verebilmektedir. Dolayısıyla ihracatçı firmalar açısından veriler sunmakla birlikte hedef pazarın belirlenmesinde önemli bir göstergedir.

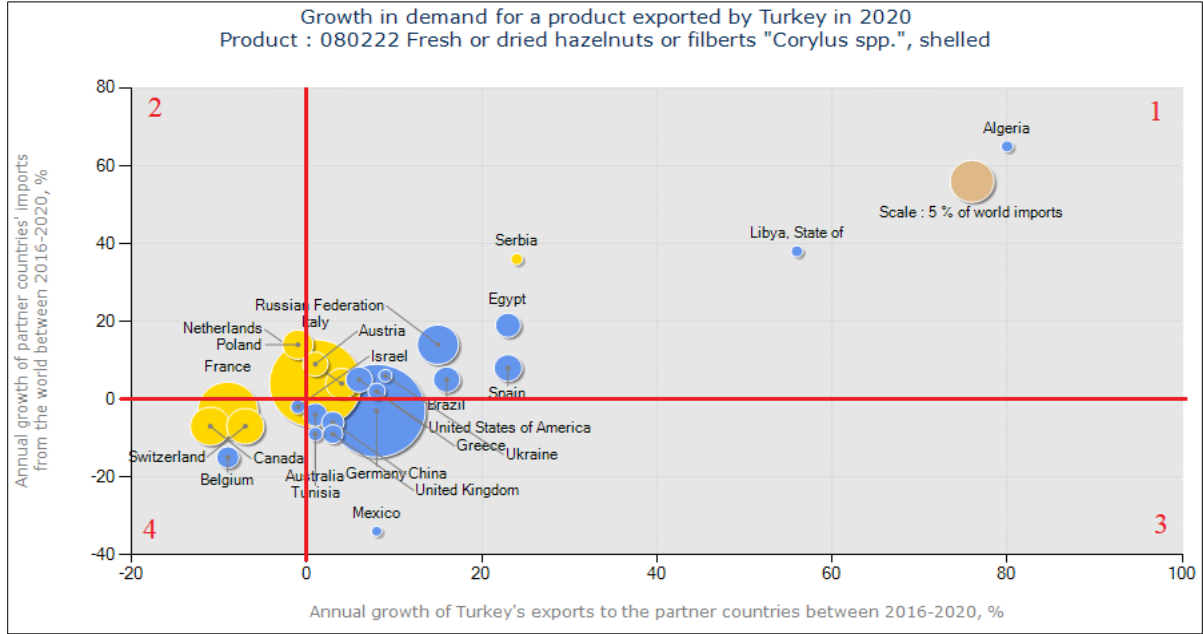
Diğer taraftan ticarete konu olan ürünlerin kimlik numarası olan ve uluslararası ticaret sisteminde kabul gören GTİP (Gümrük Tarife İstatistik Pozisyonu) numaralandırma sistemi kullanılmaktadır. Uluslararası ticarete konu olan tüm ürünlerin numaralandırılmasına ve isimlendirilmesine yarayan 12 haneli kod sistemidir. Gümrük vergilerinin tespitinde ve uluslararası ticaret istatistiklerinin tutulmasında bu kod kullanılmaktadır. Örneğin, tüm ülkelerin gümrüklerinde, 080222 GTİP Kodu (HS Code) dendiğinde “kabuksuz fındık” anlaşılmaktadır.

Analizler grafikler üzerinden yapılmış olup analize geçmeden önce verilen grafiklerin yorumlanmasını kolaylaştıracak kısa bilgiler aşağıda belirtilmiştir.

2 - Hedef pazar arasında gösterilen bölgede yer alan ülkenin ilgili sektörde Dünyadan alımları artarken, Türkiye’den alımları durağan ya da azalmaktadır. Pazar yükselirken Türkiye’den alımların azalması iyi analiz edilmeli ve hedef pazarlar arasında dikkatle analiz edilmelidir.	1 - Yükselen pazardır ve Türkiye’nin ilgili pazarda payı artmaktadır. İlgili ülkenin Dünyadan alımları artarken Türkiye’den alımları daha hızlı artmaktadır. Aynı zamanda son beş yıl içerisinde Türkiye’nin ihracatı ilgili ülkenin yaptığı toplam ithalat içerisindeki payından daha yüksek ve artmaya devam etmektedir. Ana hedef pazar olarak belirlenebilir.
4 - En tehlikeli bölge olarak tanımlanmaktadır. Son beş yıl içerisinde piyasa sürekli daralmaktadır. Türkiye’nin ihracatı hızlı bir şekilde geri gelmektedir. Dış ticaret yapan firmanın dikkatle analiz etmesi gereken ülke grubudur.	3 - Düşen piyasa olmasına rağmen Türkiye’den alımları artmaya devam etmektedir. Halen hedef pazar olmasına rağmen fiyat hareketleri ve ilgili piyasadaki çıkan ülkelerin firmalarının çıkış nedeni iyi araştırılmalıdır.

7.2.1. Kabuksuz Fındık (Taze & Kurutulmuş) (GTİP 080222)

Giresun için ihracatta ilk sırada yer alan ve en önemli ürün olan 080222 GTİP kodlu kabuksuz fındık için Trade Map'tan alınan grafik aşağıda sunulmuştur.

Grafik 34: GTİP 080222 Trade Map Hedef Pazar Analizi

Kabuksuz Fındık sektörüne baktığımızda son 5 yılda (2016 – 2020) Ana Hedef Pazar kısmını ifade eden 1 numaralı bölümde Cezayir ve Libya başta olmak üzere Sırbistan, Mısır, İspanya, Rusya, Brezilya, ABD, Yunanistan, Ukrayna gibi ülkelerin olduğu görülmektedir.

Özellikle Cezayir'in Türkiye'den ithalatı % 80 oranında, dünyadan ithalatı ise % 65 oranında artmıştır. Libya'nın ise Türkiye'den ithalatı % 56 oranında, dünyadan ithalatı ise % 38 oranında artmıştır. Sırbistan'ın ise Türkiye'den ithalatı aslında Mısır ve İspanya ile aynı oranda artmış olsa da (% 24) dünyadan ithalatı % 36 artmış olduğu için Mısır ve İspanya'nın önüne geçmiştir. Sonuç olarak Cezayir, Libya ve Sırbistan'dan oluşan bu 3 ülke, her ne kadar dünya ithalatındaki payları % 0,2 civarında olsa da Birincil Hedef Pazar olarak değerlendirilebilir.

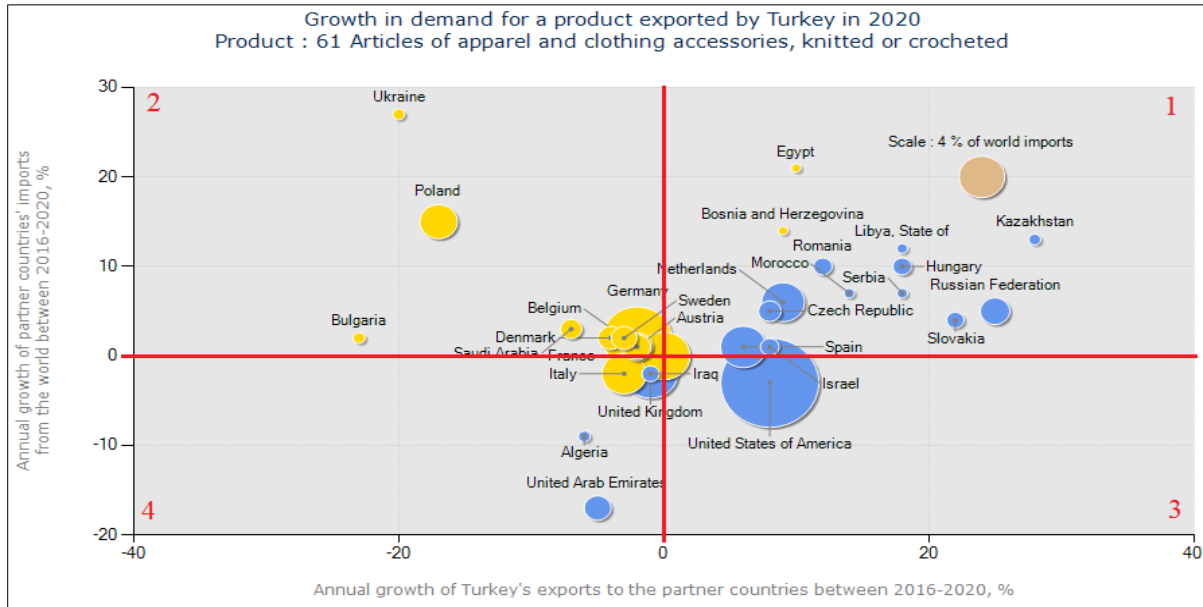
Dünya ithalatındaki payları % 1 ile % 2 arasında değişen Mısır, İspanya ve Brezilya ile payı yaklaşık % 4 olan Rusya ise İkincil Hedef Pazar grubu olarak seçilebilir. Bu grup içinde hem dünya ithalatında hem de Türkiye ithalatında en çok artış gösteren ülke Mısır olmuştur. Onu İspanya, Rusya ve Brezilya takip etmektedir.

Son olarak da payları sırasıyla % 0,3 ile % 0,6 olan Ukrayna ve Yunanistan ile payı % 1,6 olan Amerika, Üçüncül Hedef Pazar grubu olarak görülebilir. Bu 3 ülkenin de dünya ve Türkiye ithalatları % 10'un altında artmıştır.

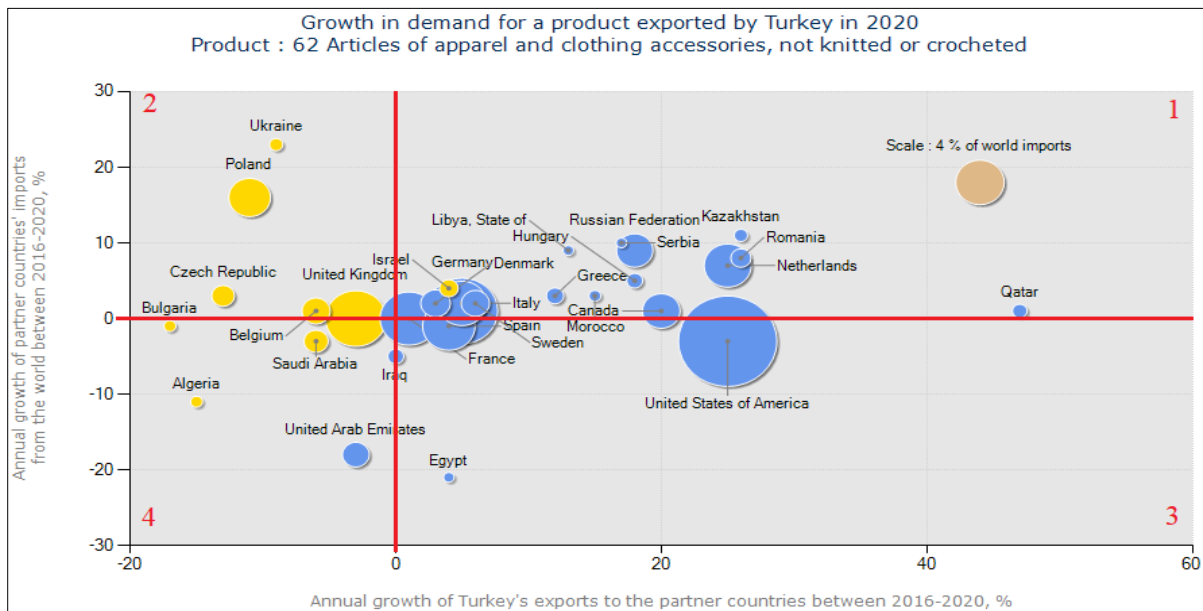
Bu ürün için 2. Bölgede sadece Polonya bulunmaktadır. Polonya dünyadan ithalatını % 14 arttırmışken Türkiye'den ithalatını % 1 azalttığı için bu bölgede yer almıştır. 3. Bölgede ise Avustralya, Tunus, Çin, İngiltere, Meksika ve dünya payının lideri Almanya yer almaktadır. 4. Bölgede ise İsviçre, Kanada, Belçika ve Fransa bulunmaktadır.

7.2.2. Örme & Kroşe Olan veya Olmayan Giyim Eşyası (GTİP 61 & 62)

Giresun’da Giyim sektöründe bulunan 39 adet firma vardır. Bu firma sayısı ve firmaların üretim kapasiteleri yıllar boyunca artmıştır ancak bu sektörde ihracat son yıllarda düşmektedir. 2011’den 2020’ye bakıldığında Giyim sektöründe toplam ihracat değeri 3. sırada yer almıştır. Özellikle 2015-2017 arasında Fındık’tan sonra 2. sıraya kadar çıkan bu sektör, son yıllarda düşüşe geçip 2020’de 8. sırada yer almıştır.

Grafik 35: GTİP 61 Trade Map Hedef Pazar Analizi

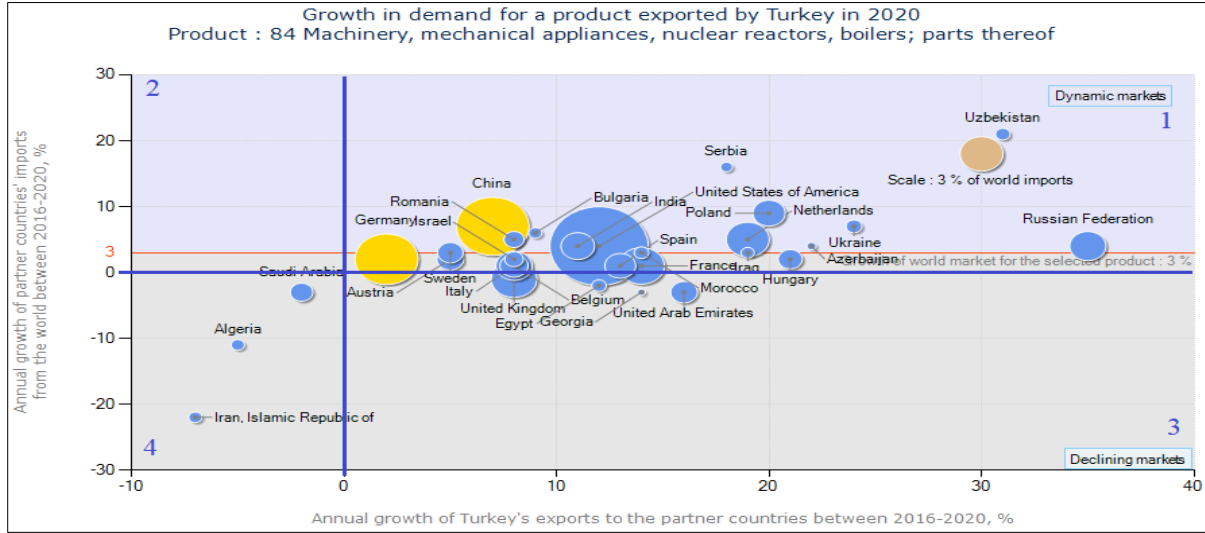

Grafik 36: GTİP 62 Trade Map Hedef Pazar Analizi

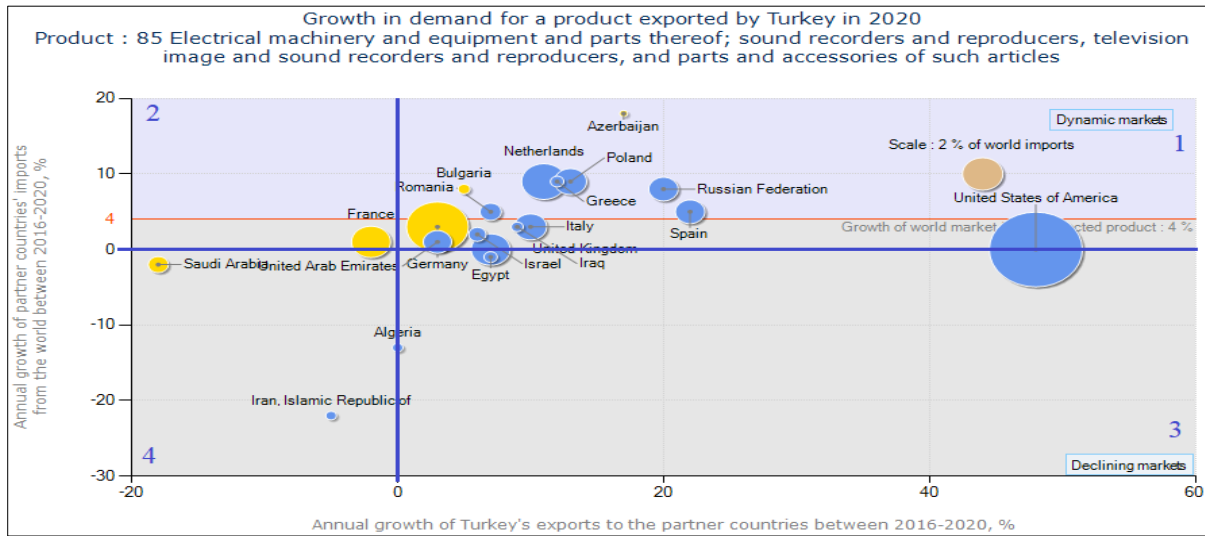
61 ve 62 kodlu GTİP'lere ait Trade Map grafiklerine bakıldığında, özellikle 1. Bölgede yer alan ve ana hedef pazar olabilecek ortak ülkelerin Kazakistan, Rusya, Macaristan, Sırbistan, Libya, Fas, Romanya ve Hollanda olduğu görülmektedir. Özellikle Hollanda ve Rusya'nın payları daha fazladır. Ayrıca Mısır, Katar, Bosna Hersek de bu listeye dâhil edilebilir.

7.2.3. Kazanlar, Makineler, Mekanik ve Elektrikli Cihazlar (GTİP 84 & 85)

Makine ve Aksamları, Giresun'un toplam ihracat sıralamasında 2. sırada yer alan önemli bir sektördür. Uzun yıllar boyunca 2. sıradaki yerini koruyan sektör, 2015-2017 yılları arasında Giyim sektörünün yükselmesiyle 3. sıraya düşmüş, sonra tekrar 2. sıraya yükselmiştir. Son sene ise yine 3. sıraya düşmüş ama bu sefer 2. sıradaki yerini Savunma ve Havacılık sektörüne bırakmıştır. Elektrikli Cihazlar ise her ne kadar toplamda üst sıralarda olmasa da 2020'de ihracat değeri bakımından 5. sırada yer almıştır.

Grafik 37: GTİP 84 Trade Map Hedef Pazar Analizi

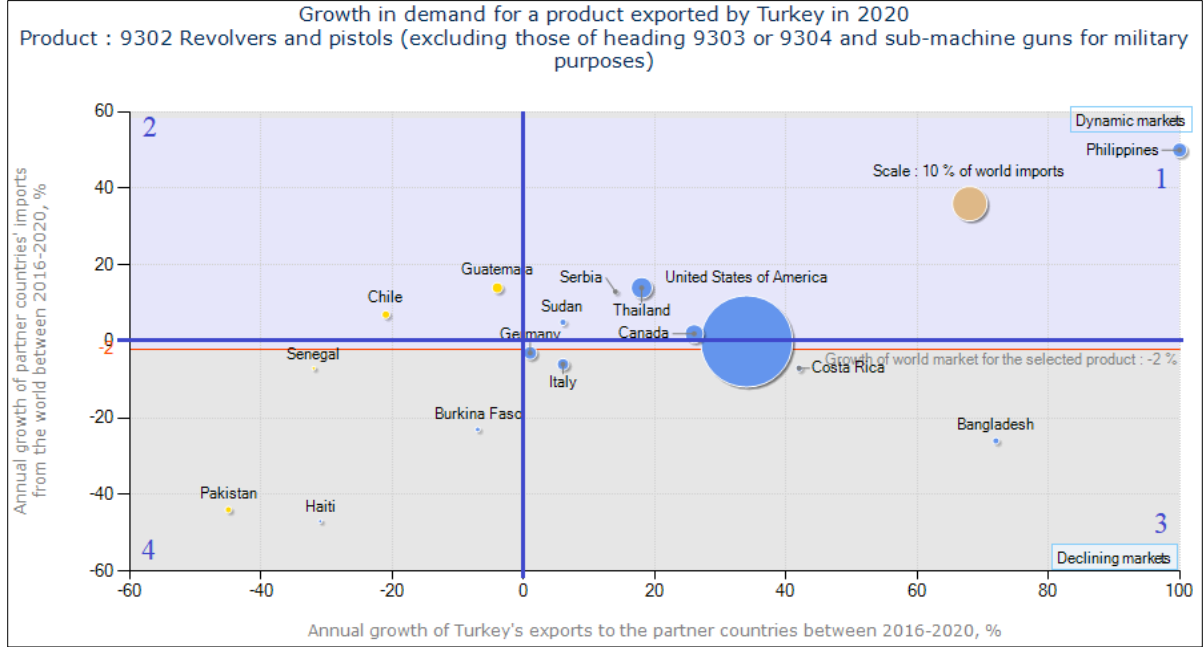

Grafik 38: GTİP 85 Trade Map Hedef Pazar Analizi

84 GTİP koduna ait Trade Map grafiğine bakıldığında 1 numaralı bölgede Rusya ve Özbekistan başta olmak üzere Ukrayna, Azerbaycan, Macaristan, Irak, Hollanda, Sırbistan, Polonya, Amerika, Hindistan gibi ülkeler görülmektedir. 85 GTİP koduna bakıldığında ise Amerika'nın dünya ithalatında artış ya da azalış olmadığı ancak Türkiye ithalatında % 50'lere varan bir artış olduğu görülmektedir. Onu da İspanya, Rusya, Azerbaycan, Polonya, Yunanistan, Hollanda, İtalya, Irak, Romanya ve Bulgaristan gibi ülkeler izlemektedir.

7.2.4. Tabancalar, Silahlar, Parça ve Aksesuarları (GTİP 9302)

Genel olarak ele alınırsa Savunma ve Havacılık Sektörü, Giresun’da 2010’ dan bu yana ihracat sıralamasında ilk 5’te yer alan ve özellikle 2020’de önemli bir yükseliş göstererek 2. sıraya çıkan bir sektördür. Giresun’da bu sektörde faaliyet gösteren ve hafif silah, tabanca, av tüfeği, insansız hava araçları üreten firmalar yer almaktadır.

Grafik 39: GTİP 9302 Trade Map Hedef Pazar Analizi

Grafiğe bakıldığında özellikle Filipinler’e ciddi bir artış olduğu görülmektedir. Hatta bu artış grafikte % 100 gibi gözükse de aslında % 132’dir. Filipinler’in dünya ithalatındaki artışı ise % 50’dir. Dünya payı % 1,3 olsa bile bu artışlara istinaden bu 9302 kodu için hedef pazar olarak seçilebilir. Onu Amerika, Türkiye ithalatında % 34 artışla takip etmektedir. Dünya payındaki lider Amerika’nın payı % 80’i bulmaktadır. Bölgede bulunan diğer ülkeler ise Kanada, Tayland, Sırbistan ve Sudan’dır.

8. Sonuç

Günümüzde ülkelerin dış ticarete aldıkları paylar önemli gelişmişlik göstergeleri arasında yer almaktadır. Ülkemizde olduğu gibi pek çok ülke, dış ticaret hedefleri belirlemekte ve kaynaklarını en iyi şekilde kullanarak en yüksek katkıyı sağlamaya çalışmaktadırlar. Dünya ihracat sıralamalarına bakıldığında uzun yıllar mutlak üstünlük sağlayan ülkelerin yükselen pazarlar karşısında önemli kayıplar yaşadığı görülmektedir. Ticaret dengesini kendi lehlerine çevirmek için yeni ticaret yollarının keşfedildiği ve hayata geçirilmeye çalışıldığına şahit oluyoruz. Dış ticarete ürün çeşitliliğinin ve üstünlüğün devletlerin varlığında ve egemenliğinde çok önemli etkiye sahip olduğunu, ithalata olan bağımlılığın ise zaman zaman devletleri zor durumda bıraktığını da görmek mümkündür. Dış ticaret dengesini kendi lehine çevirebilen devletler dünya siyasetinde önemli roller oynamaktadır. Özellikle katma değerli ve yüksek teknoloji grubuna giren ürünleri ihraç eden devletlerin bağımlılığı arttırdığı da söylenebilir. Dolayısıyla güçlü bir dış ticarete sahip olan devletlerin işadamları ve ticaret örgütleri de güç kazanmakta ve etki alanları genişlemektedir.

Tarihten günümü kadar önemli bir dış ticaret merkezi olan ve bu özelliğini günümüze kadar devam ettiren Giresun'un sahip olduğu coğrafi işaret belgeli fındık, Giresun'un ihracatına çok büyük katkı sağlamaktadır. Önemli bir ihracat ürünü olan fındık, aynı zamanda Giresun'un dış ticaret ile tanışmasına en büyük etken olmuştur. Beraberinde önemli ticaret kurumların teşkil edilmesine ve doğal olarak ticaretin gelişmesine, iş adamlarının ve tüccarların yetişmesine de büyük katkı sunmuştur. İlde 2 adet Ticaret ve Sanayi Odası'na kayıtlı aktif 4.000 üye bulunmaktadır. İlin dış ticareti zaman içerisinde çok büyük artışlar yaşamış ve dış ticaret yapan firma sayısı sürekli artmıştır. Dış ticarete fındık ve mamulleri yanı sıra yeni önemli sektörler eklenmiştir. Yukarıda da belirtildiği üzere; Makine ve Aksamları, Hazır Giyim, Savunma Sanayi ve Havacılık, Orman Ürünleri gibi sektörlerde yıllar içerisinde önemli ihracat artışları olmuştur.

Havaalanı sayesinde İstanbul ve Ankara gibi önemli kentlere mesafesi bir saate düşen Giresun iş insanları için önemli cazibe merkezleri arasına girmiştir. İle yakın zamanda kazandırılan II. OSB ve yeni onaylanan OSB'ler sayesinde özellikle imalat bazlı ihracatın önümüzdeki yıllarda büyük oranlarda artış sağlayacağı beklenmektedir. Bunun yanında ili iç bölgelere bağlayacak ve ulaşımı hızlandıracak olan "Eğribel Tüneli" sayesinde ticaret hacmi genişleyecek ve Giresun Limanı üzerinden yapılan ihracat artacaktır. Aynı zamanda önemli turizm merkezlerinden olan Giresun'un artan dış ticareti beraberinde iş ve nitelikli istihdamın artışını kolaylaştıracak ve ülke Gayri Safi Milli Hasılasına önemli katkılar sunacaktır.

Kaynakça

T.C. SANAYİ VE TEKNOLOJİ BAKANLIĞI - <https://www.sanayi.gov.tr/>
T.C. TİCARET BAKANLIĞI - <https://www.ticaret.gov.tr/>
DOKA TR 90 Bölgesi Kümelenme Stratejisi ve Eylem Planı
EUROSTAT - Avrupa İstatistik Ofisi - <https://ec.europa.eu/eurostat>
FAOSTAT - Gıda ve Tarım Örgütü İstatistik Ofisi - <https://www.fao.org/statistics/en/>
GBS - T.C. Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı Girişimci Bilgi Sistemi
<https://gbsrapor.sanayi.gov.tr/>
LONCA - T.C. Sanayi ve Teknoloji Bakanlığı Sanayi Ürünleri Web Portalı
<http://www.lonca.gov.tr/>
TİM - Türkiye İhracatçılar Meclisi - <https://tim.org.tr/>
TMO - Toprak Mahsulleri Ofisi - <https://www.tmo.gov.tr/>
TÜİK - Türkiye İstatistik Kurumu - <https://www.tuik.gov.tr/>
ITC - Uluslararası Ticaret Merkezi - <https://www.intracen.org/>
WTO - Dünya Ticaret Örgütü - <https://www.wto.org/>
Trade Map - <https://www.trademap.org/>
Ease of Doing Business Index - https://en.wikipedia.org/wiki/Ease_of_doing_business_index

Gazipaşa Mahallesi, Nemlioğlu Sk. No:3 Ortahisar / Trabzon
Tel. : 444 82 90
E-Posta / Web: doka@doka.org.tr / www.doka.org.tr